

TURUL

A Magyar Történelmi Társulat,
a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára
és
a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság
Közlönye

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG MEGBÍZÁSÁBÓL SZERKESZTI

RÁCZ GYÖRGY főszerkesztő
KOVÁCS ELEONÓRA felelős szerkesztő

DEBRECZENI-DROPPÁN BÉLA, KÖRMENDI TAMÁS,
LACZLAVIK GYÖRGY, NEUMANN TIBOR, SOÓS ISTVÁN

BUDAPEST
KIADJA A MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT
SZERKESZTŐSÉG: MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
ORSZÁGOS LEVÉLTÁRA

MMXV

TARTALOM

1. Értekezések

SZASZKÓ ELEK: A Tiszaiak és a Győiek – Pál tinnini püspök és rokonsága (<i>Adalékok a Bár-Kalán nemzetségből leszármazó családokhoz</i>)	41
--	----

2. Kisebb cikkek, adattárak

C. TÓTH NORBERT: Az egri káptalan archontológiája 1387–1526	48
NEUMANN TIBOR: Mátyás herceg (<i>Szerény adalék a Hunyadi családfához</i>)	72

3. Könyvismertetés

FÖLDEVÁRY MIKLÓS ISTVÁN: Az Esztergomi benedikcionále. Irodalom és liturgia az államalapítás-kori Magyarországon (ism. KEGLEVICH KRISTÓF)	74
ĐURA HARDI: Drugeti. Povest o usponu i padu porodice pratilaca Anzujskih kraljeva. (ism. KOVÁCS GERGELY)	76
KULCSÁR KRISZTINA – SZ. SIMON ÉVA: Őseid nyomában: Oktatási segédanyag a családtörténeti források és adatbázisok megismerésére. (ism. APÁTI ANNA ZITA)	78

4. Hírek, beszámolók

Beszámoló „Az új anyakönyvi törvény hatásai a levéltári kutatásokra” című konferenciáról (ism. DERZSY MÁRK)	79
---	----

TURUL

LXXXVIII. évfolyam

2015. 2. füzet

A Szerkesztőség címe: 1014 Budapest, Bécsi kapu tér 2–4.

turul@mnl.gov.hu

Olvasószerkesztők: KOLLEGA TARSOLY ISTVÁN, ZSUPOS ZOLTÁN

Szerkesztőbizottság:

PANDULA ATTILA, REISZ T. CSABA, C. TÓTH NORBERT

Tördelés:

SOMOGYI GYULA

Nyomdai munkák:

Kódex Könyvgyártó Kft.

Felelős vezető: MAROSI ATTILA

ISSN 1216–7258

A megjelenést támogatják:

Nemzeti Kulturális Alap

archívum

Magyar Nemzeti Levéltár
Országos Levéltára

SZASZKÓ ELEK

A Tiszaiak és a Győiek – Pál tinnini püspök és rokonsága *Adalékok a Bár-Kalán nemzetségből leszármazó családokhoz**

Az 1373 augusztusa és 1396 júniusa között méltóságsorral kibocsátott oklevelek tanúsága szerint a dalmáciai Tinnin (ma: Knin – Horvátország) püspökség stallumát bizonyos Pál töltötte be.¹ Személyére vonatkozóan eddig Wertner Mór egyik tanulmánya nyújtott fogódzót, amely szerint közvetlenül mielőtt e méltóságra emelkedett volna – 1358 és 1373 között – a szebeni prépostság élén állt, továbbá, hogy apját hozzá hasonlóan Pálnak hívták.² Gyűjtésem ezen archontológiai és családtörténeti információk alapján kezdtem meg,³ amely során egyrészt több elszórt szakirodalmi adatról is bebizonyosodott, hogy azok e Pálra vonatkoztathatóak,⁴ másrészt a primer kútfők adatainak segítségével családjának azonosítása is sikerrel járt, amelynek eredményeképp a szálak végül egy viszonylag ismeretlen köznemesi családhoz, a Tiszaiakhoz,⁵ vagy miként a 15. századi forrásokban előtűnnek, Győiekhez vezettek.

A Tiszaiak családi előnevüket esetleg a Zaránd megyei Tisza nevű birtokról vehették,⁶ azonban a fennmaradt oklevelek leginkább Csongrád megyei érdekeltységüket és érintettségüket

őrizték meg. A család első ismert tagját – Pál püspök nagyapját – Tiszai Istvánnak hívták, aki 1306-ban egyike volt a Csongrád megyei Szeri – a később Ellőseinek, illetve Szeri Pósa finak nevezett – nemesek, illetve a Borsa Kopasz nádor közötti hatalmaskodási ügyben eljáró fogott bírácoknak.⁷ Későbbi adatokból kiderül, hogy nem egyszerűen csak személyének elfogadott és megbízható volta miatt tűnhetett fel e minőségben, hanem mert történetesen rokoni viszony fűzte a nagy múltú Bár-Kalán nemzetségből származó Szeri nemesekhez, így e tényező is közrejátszhatott abban, hogy végül ő is a bizalmi feladatot ellátók között kapott helyet. A Tiszaiak életében e rokoni kapcsolatnak más vonatkozásban is szerepe lesz, különösen Tiszai István Pál nevű fia – Pál püspök édesapja – esetében.

Idősebb Tiszai Pál először 1327-ben Csongrád megye szolgabírájaként tűnik fel,⁸ egyik társa pedig atyafia, Ellősi Márk volt.⁹ Az adat közvetett bizonyítékként szolgál a család Csongrád megyei birtoklására vonatkozóan, ugyanis ha a Tiszaiak nem rendelkeztek volna itt földbirtokkal, akkor Pál nem

* A tanulmány a Kubinyi Alapítvány ösztöndíjával jött létre.

¹ Engel Pál: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. In: *Uő.*: Magyar középkori adattár. CD-ROM. Bp., 2001. Főpapok – Knini püspök

² Wertner Mór: Az erdélyi németek bevándorlása és a szebeni prépostság a XIV. század végéig. *Erdélyi Múzeum*, 18 (1900) 412.

³ Az adatgyűjtéshez rendkívül nagy segítséget nyújtottak a levéltári adatbázisok (*A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa DL-DF 4.2. CD-ROM.* (Szerk. Rácz György.) [Archanum Digitéka]. Bp., 2003., illetve annak továbbfejlesztett internetes változata a *Collectio Diplomatica Hungarica. A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa*. Internetes kiadás [DL-DF 5.1] 2009.). Emellett felhasználtam doktori disszertációm ide vonatkozó adatait is (*Szaszkó Elek: A Szeri Pósa család.* [Egy alföldi előkelő család története a 14–15. században], 2014. Kézirat. https://www.academia.edu/7209933/A_Szeri_Posafi_csalad_PhD_disszertacio_The_Szeri_Posafi_family_PhD_dissertation_).

⁴ Lásd alább.

⁵ Engel Pál nagyszabású genealógiai munkájában egy rövid bejegyzést találunk a családra vonatkozóan: a Bár-Kalán nemzetségből leszármazó egyik ág töredékeként szerepel Tiszai Pál és fiai (*Engel Pál: Középkori magyar genealógia.* In: *Uő.*: Magyar Középkori adattár. CD-ROM. Bp., 2001. Bár-Kalán nem 3. Sági ág [Töredék]).

⁶ Györffy György: Pustaszter. *Műemlékvédelem*, 3 (1959) 4. sz. 196., *Engel Pál: Magyarország későközépkori helységnevtára.* Kézirat, 1995. Tisza – Zaránd megye.

⁷ 1306 februárjában a váradai káptalan előtt a Bár nembeli nemesek, Izsep fia, László és Szeri Sándor fia, István testvéreik – Pósa, illetve Márk – nevében is elismerték, hogy Borsa Kopasz nádornak jelentős károkat okoztak, ezért 200 márká kártérítés mellett átengedték számára Ellösmonostora birtokukat (1306. febr. 2.: DL 91157. = Anjou-kori okmánytár. Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis. I–VII. (Szerk. Nagy Imre–Tasnádi Nagy Gyula.) Bp., 1878–1920. [a továbbiakban: AO] I. 107–108. = Anjou-kori oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia. (Szerk. Kristó Gyula–Blazovich László–Géczi Lajos–Almási Tibor–Kőfalvi Tamás–Tóth Ildikó–Makk Ferenc–Piti Ferenc–Sebők Ferenc–Teisler Éva–B. Halász Éva.) Bp.–Szeged, 1990–2013. [a továbbiakban AOkl.] II. 9.).

⁸ 1327. okt. 6.: Magyar Nemzeti Levéltár, Országos Levéltár, Diplomatai Levéltár (a továbbiakban: DL) 2458. = AOkl. XI. 475. – Téves azonban az a megállapítás, hogy Csongrád megye alispánja lett volna (vö.: A honfoglalástól a polgári forradalom és szabadságharc végéig. Csongrád megye évszázadai. Történelmi olvasókönyv. I. (Szerk. Blazovich László.) Szeged, 1985. [a továbbiakban: Történelmi olvasókönyv] 57.). – Esetleg Pálra vonatkozhat egy 1317. évi adat is, mikor bizonyos Tisza (dictus) Pált Drug fia, Joachim és Péter szervizei között sorolnak fel, akit egy perben uraival együtt a király elé idéztek (1317. ápr. 17.: AOkl. IV. 442.).

⁹ Az oklevél magyar nyelvű kiadásában hibásan, két külön személyként, Márk és Illés alakban szerepel nevük a szolgabírói kar felsorolásában. Az eredetiben azonban egyértelműen *Mark de Elleus*, azaz Ellősi Márk alak áll (Vö.: Történelmi olvasókönyv 52.).

tölthette volna be a szolgabírói tisztséget ebben a megyében.¹⁰ Egy 1329. évi tiltakozása alapján ez nem feküdt máshol, mint Szeren, a Bár-Kalánok ősi, de ekkorra már a nemzetség Szeri-ágának családjai kezére kerülő birtokán.¹¹ 1329 novemberében Tiszai Pál ugyanis azt állította az országbírói ítélszék előtt, hogy Ellősi Sándor fiai, Márk, János, illetve Pál tilalma ellenére felosztották Szermonostora birtokot annak tartozékaival együtt Bár nembeli Szeri Pókával, akihez – állítása szerint – az Ellősieket semmilyen rokoni szál nem köti, így jogtalanul és az ő kárára egyeztek meg. Utóbbiak azonban tagadták a számukra képtelen vádat és azt bizonygatták, hogy Tiszai Pál nem rokonuk, így Szer birtokból – állítása ellenére – semmi nem illeti meg, egymás között viszont teljesen törvényesen eszközöltek birtokosztályt, hiszen Póka – Pállal ellentétben – épphogy nagyon is a rokonuk.¹²

Hogy Tiszai Pált valóban birtokrész illette meg Szer birtokból, azt a tiltakozása folytán megkezdett, majd a többszöri halasztást követően 1332-ben folytatódó perben született ítélet igazolja. Az 1332 őszi kelt országbírói oklevél elmondja, hogy Tiszai Pál, gyermekeit és testvéreit is képviselve, illetve Szeri Pósa és két fia, László és János, valamint az Ellősiek közül nagybátyjukat, Márkot is képviselve István fiai, Csuka János és God 1332. április 1-jén személyesen jelentek meg az országbírói ítélszéke előtt és a következő módon egyeztek meg. A Szeriek – a névadó birtokukhoz hasonlóan ősi jogon bírt¹³ – Csongrád megyei Szentest és Sajtot örökjogon átadták a Tiszaiaknak, akik cserébe lemondtak minden Szerre és tartozékaira vonatkozó igényükről és azt ugyancsak örökjogon a Szerieknek adták. Október 6-án Szeri Pósa és Tiszai Pál bemutatták a csanádi káptalan július 1-jén kelt bizonyáglevelét Szentest és Sajt iktatásáról, valamint a két fél között létrejött szerződésről. Az iktatás ellentmondás nélkül lezajlott, a birtokokat Szeg és Héked felől elhatárolták. A megegyezés értelmében mindkét fél biztosította a másikat, hogy a birtokok jogában megvédik egymást bárkivel szemben, ugyanakkor azokat a Szerhez tartozó birtokokat, amelyeket eddig egyik fél sem tudott visszaszerezni és birtokolni, közös erővel perelik vissza; ezek kétharmadban Pósaéknak, egyharmadban a másik félnek járnak. Ha valamelyik fél hanyag lenne az idegen kézről való visszaszerzésben, akkor az csak úgy juthat neki jutó részhez, ha a rá eső perköltséget kifizeti. A Tiszaiak részéről a most távolmaradó családtagok kötelesek elfogadni ezt az egyezséget a csanádi káptalan előtt Szent Iván napján. Végül pedig, ha valamelyik fél az egyezséget és birtokosztályt megszegné, hatalombajban marasztaltassék el.¹⁴

Az 1329., illetve az 1332. évi oklevelek jelentőségét nemcsak a belőlük kinyerhető birtoktörténeti adatok, hanem további

családtörténeti adalékok adják. Elsőként a Tiszaiak Bár-Kalán nemzetségbeli leszármazását kell említenünk. Ezt egyrészt szeri birtoklásuk, másrészt az átadásra került szentesi és sajtbeli birtokrészek jogállása igazolja. Nem valószínű ugyanis, hogy Tiszai Pál a fenti megegyezést ezzel az eredménnyel el tudta volna érni, ha egy olyan család tagjaként birtokolt volna Szeren, amely nem nemzetségbeli. Nem egyértelmű azonban, hogy a családot a nemzetség mely ágához köthetjük. Tudjuk, hogy a Bár-Kalánok Csongrád megyében elterülő ősi birtokaiban a nemzetség úgynevezett Szeri-ágának a családjai, az Ellősiek és a Pósa fiak ültek.¹⁵ Úgy tűnik, a nemzetség többi ága csak a két nemzetségi monostorban tartott meg magának egy-egy részt, legalábbis Ellősmonostorán a Baranyavalkói ág két családja biztosan.¹⁶ Bár ilyen vonatkozású okleveles adat nem maradt fenn, de nem elképzelhetetlen, hogy Ellőshöz hasonlóan a nemzetség másik monostorában, Szeren is több leszármazó ág bírt patronátusi joggal, illetve ősi birtokrészrel. A perben említett személyekből kiindulva a Szeri-ág családjai mellett esetleg az Esztergom megyei Sági-ág lehetett ez. Tiszai Pál ugyanis 1329 őszi kelt Ellősieket és bizonyos Bár nembeli Szeri Pókát(!) tiltott el a birtokosztálytól.¹⁷

Hogy e Póka név nem elírás, hogy nem a rokonság legmagasabbra emelkedett tagját, az ekkor a krassói ispánság élén álló (elsőszőr: 1325–1346, másodszer: 1350–1352) Szeri Pósa¹⁸ kell értenünk alatta, bizonyítja az, hogy az 1332. évi ítélettel, amely átírta Tiszai Pál 1329-ben tett panaszát, következetesen használja a két nevet. Emellett az sem valószínű, hogy épp Visegrádon, a központi bíróságon tudták volna rosszul a méltóságviselő és az udvarba bejáratos Pósa nevét és írták volna azt el. Ez alapján tehát Pósa és Pókát két külön személynek kell tekintenünk. Miután a Sági-ág utolsó fiági tagjának, Jánosnak az apját Pókának hívták,¹⁹ akár megoldottnak is tekinthetnénk a problémát – eszerint 1329-ben az Ellősiek és a Sági-ág egyik tagja egyezkedett, s ez ellen lépett fel Tiszai Pál – mindazonáltal Szeri Póka megfeleltetése a Sági-ágbeli Pókával a fentiek ellenére mégsem egyértelmű.

Bár kettejük azonossága mellett szól a leszármazó ágak nemzetségi monostorokban megőrzött jogainak analógiája, illetve az is, hogy Póka nevű tagja biztosan volt a Sági-ágnak, lehetséges, hogy Szeri Póka személyében a Szeri-ág eddig ismeretlen tagjára bukkantunk. A szórványos adatok szerint a Sági-ágbeli Póka utolsó említése 1302-re tehető, János

¹⁰ *Tringli István*: Megyék a középkori Magyarországon. In: *Honoris causa. Tanulmányok Engel Pál tiszteletére.* (Szerk. Neumann Tibor és Rácz György.) Bp.-Piliscsaba, 2009. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 40. *Analecta Mediaevalia* III.) 509–510.

¹¹ *Karácsonyi János*: A Pusztaszeri monostor kegyurai. Bp., 1897. (Értekezések a történeti tudományok köréből 17.) 26., 76., *Szaszkó E.*: i. m. 14–16., 37. 1329. nov. 27.: DL 91244. = AOKL. XIII. 619.

¹² *Györffy György*: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza I. Bp., 1987. 899–900., 904.

¹³ 1332. okt. 17.: DL 91257.

¹⁵ *Szaszkó E.*: i. m. 14–16.

¹⁶ Szeri Pósa 1326-ban több alkalommal is tiltakozott az ellen, hogy a Baranya megyei Bári és Émeni rokonai az itt lévő részeit, továbbá a monostort a patronátussal együtt elidegenítsék az Ellősiektől, minthogy ősi jogon az őt is megilleti (*Szaszkó E.*: i. m. 17.).

¹⁷ Tudjuk, hogy 1329 nyarán a Szeri-ág családjai még osztatlanul bírták csongrádi javaikat. Egy átiratban fennmaradt 1329-ben kelt oklevél szerint Ellősi Sándor fia, Márk, unokatestvérei, Pál, János és God mellett Szeri Pósa is rokonai közé sorolja, birtokait pedig velük osztatlannak mondja (1329. júl. 1. körül > 1330. júl. 8.: DL 69666. = AOKL. XIII. 362. „idem magister Mark de Elleus ... universas possessiones suas cum magistro Pousa, Paulo, Iohanne et God nobilibus de Zeer proximis et fratribus suis indivisas fore ... allegaverat”).

¹⁸ *Engel P.*: Archontológia i. m. Ispánok – Krassó., *Szaszkó E.*: i. m. 23–30.

¹⁹ *Engel P.*: Genealógia i. m. Bár-Kalán nem 3. Sági ág

nevű fia pedig az 1330-as évek végén még élt.²⁰ Mindez azért lényeges, mert ha az 1329. évi ügyben érintett Pókát János édesapjával azonosítjuk, akkor 1329-ben vélhetően nemcsak őt, hanem fiának nevét is belefoglalták volna a birtokosztály ellen tiltakozó oklevélbe, illetve az 1332. évi megegyezésbe. Ez azonban nem történt meg, ezért valószínűbbnek tartjuk, hogy Szeri Póka mégsem Sági, hanem inkább a Szeri-ághoz, s közülük is talán az Ellősi családhoz köthető jobban. A fentiekén kívül még egy adat mutat ebbe az irányba: 1336. október 6-án Szeri Pósa mester, Ellősi János és God 22 márkát fizettek ki a csanádi káptalan előtt Jakab fia, Demeter feleségének hitbére és jegyajándéka fejében. Az asszony, akit Margitnak hívtak, korábban egy bizonyos Póka comes felesége volt.²¹ Kevésbé valószínű, hogy a Szeri-ág családtagjai egy távoli rokonuk özvegye felé teljesítették volna a kifizetést, sokkal inkább kerülhetett erre sor egy közeli atyafiuk – jelen esetben Póka – halálát követően. Mindezek tükrében, ha az 1329-ben indított perben, illetve az 1332. évi megegyezésben szereplő személyeket a Szeri-ág tagjaiként azonosítjuk, akkor véleményünk szerint mindenképp megfontolandó, hogy a velük szemben fellépő Tiszai Pált és családját is a Bár-Kalánok Szeri-ághoz kapcsoljuk. Ezt teljes mértékben megerősítik majd a Pál testvéreire és leszármazottaikra vonatkozó adatok is, amelyek ismertetésére jelen tanulmány későbbi szakaszában kerül sor.

Az 1329., illetve az 1332. évi oklevelek másik fontos család-történeti vetülete – amellet, hogy még egy eddig ismeretlen Ellősi családtagot azonosíthatunk általuk, Ellősi Csuka Pált, aki 1330-ban, a Havasalföldre vezetett hadjárat során vesztette életét²² –, hogy többet tudhatunk meg a Tiszaiak leszármazásáról. Ezek alapján állíthatjuk, hogy Tiszai Pál édesapja Tiszai István volt, akinek Pálon kívül még két fiúgyermek született, András, illetve Dénes. Utóbbiakra ugyanúgy kiterjedt az 1332. évi egyezés, mint az ügyben eljáró testvérükre, csakúgy, mint Tiszai Pál két fiára, Istvánra és Domonkosra. Az oklevél tanúsága szerint Pál harmadik, a később püspöki székbe emelkedő Pál nevű fia azonban ekkor még nem született meg.²³

1332-öt követően a családtagokról egy ideig hallgatnak a források. Ismételt felbukkanásuk azonban már épp ifjabb Pálhoz köthető, aki Bereg megye hatósága három kiadványának tanúsága szerint 1358. március 5-én a megye részére királyi parancsból tartott megyei közgyűlésen, mint a királyi, illetve királynéi kiküldöttek egyike volt jelen.²⁴ Az itt kibo-

csátott oklevelek jogi tartalmánál – amely ügyekben egyébként egyik távoli rokonával, a szintén Bár-Kalán nembeli Szentszalvatori Simon mesterrel járt el²⁵ – tanulmányunk szempontjából fontosabb az az adat, hogy mindezt szebeni prépostként tette. E cím többnyire az udvari kápolna, valamint a kancellária tagjai, illetve leginkább az alkancellárok neve mellett tűnik fel az Árpád-korban,²⁶ de valószínűsíthető, hogy a szebeni prépostság a későbbiekben is az udvari klerikusok javadalmaként volt fenntartva. Pál prépost karrierje legalábbis ebbe az irányba mutat. 1358-ban udvari káplán,²⁷ s a szebeni prépostság mellett az erdélyi kanonok címet is viselte.²⁸ Pál tehát az egyházi pályát választva már fiatalon a királyi kápolna tagjai közé és jelentős javadalmak birtokába került. Tehetségét tükrözi, hogy mindezt – ha a leghamarabbi eshetőséggel, az 1332/1333 fordulóján való születésével számolunk – legfeljebb 25 éves korára már elérte,²⁹ de még inkább az, hogy ő is azok között lehetett, akik Lajos király ösztönzésére és támogatásával itáliai egyetemeken tanulhattak, így javadalmait másokhoz hasonlóan tanulmányai fedezésére is kapta az uralkodótól.³⁰ Tiszai Pál ugyanis azonos lehet azzal a Pál fíával, Pállal, aki kánonjogi tanulmányai haladóként (*proventus*) tűnik fel Vásári Miklós esztergomi érsek (1350–1358) környezetében.³¹ Valamivel később, 1368 februárjában – bizonyára számos érdemére tekintettel – V. Orbán pápa egy igen megtisztelő címmel ruházta fel: tiszteletbeli káplánjává nevezte ki,³² egy évre rá pedig már egyházbizományi doktorrá avatása ügyében járt el. Értesülése szerint – miután Pál a fokozat elnyerését nála kérelmezte – a prépost az egyházbizományban annyira jártas, hogy a doktori címre érdemes. Meghagyta ezért Cato bácsi prépostnak, hogy amennyiben a vizsgálat alkalmával Pál tudása megfelelőnek bizonyul, avassa doktorrá Pécssett és kapja meg a tanítás jogát is.³³ A fokozat megszerzésének

²⁰ Engel P.: Genealógia i. m. Bár-Kalán nem 3. Sági ág; – Póka fia, János halálának lehetséges időpontjára ld.: *Szaszkó E.*: i. m. 18.

²¹ 1336. dec. 13.: DL 91276. = AOKl. XX. 480.

²² Ellősi Csuka (dictus) István és Csuka (dictus) Pál hadjáratban való részvételére és utóbbi halálára ld.: 1332. okt. 17.: DL 91257. „memorato Paulo dicto Chuka in partibus Transalpinis, ut dicebant, debito exsoluto omnis carnis” – Csuka Pál neve a genealógiai szakirodalomban nem szerepel (Vö. Engel P.: Genealógia i. m. Bár-Kalán nem 1. Szeri ág 1. tábla: Ellősi [Sándorfí]). – Az Ellősi család történetének rövid összefoglalását ld.: *Karácsonyi J.*: i. m. 40–49.

²³ A családfát ld. a függelékben, amely pontosítja a szerző doktori disszertációjában közölteket (vö.: *Szaszkó E.*: i. m. 166.).

²⁴ 1358. márc. 6.: DL 51783. = AO VII. 69. = *Neumann Tibor*: Bereg megye hatóságának oklevelei (1299–1526). Nyíregyháza, 2006. (a továbbiakban Bereg) 64. (a szám a regesztá sorszáma utal), 1358. márc. 7.: DL 77218. =

Zichy III. 100–101. = Bereg 65., 1358. márc. 9.: DL 51782. = AO VII. 73–74. = Bereg 66. – Bár a Tiszai család története a 14. század második felében valóban ifjabb Tiszai Pálról szól, az 1332 és 1358 közötti időszakból egy 1347. évi adat még szintén a családhoz köthető (ld. jelen tanulmány 55. jegyzetét).

²⁵ A Szentszalvatori család származására és rövid történetére ld.: *Karácsonyi J.*: i. m. 49–54.

²⁶ vö.: *Wertner M.*: i. m. 397–413. adatait, illetve *Mályusz Elemér*: Zsigmond király uralma Magyarországon. Bp., 1984. 47.

²⁷ 1358. aug. 9.: DL 85326. = A nagymihályi és sztárai gróf Sztáray család oklevéltára. (Szerk. Nagy Gyula.) I. 1234–1396. Bp., 1887. (a továbbiakban Sztáray) 299–303.

²⁸ 1358. márc. 24. < 1358. jún. 10.: DL 86622. = AO VII. 128–129.

²⁹ Talán nem tévedünk nagyot, ha úgy véljük, hogy a kezdeti lépések megtételében nagy segítségére lehetett tisztségviselő és az Anjouk udvarában méltán nagyra tartott rokona, Szeri Pósa is (*Szaszkó E.*: i. m. 30–36.), később viszont inkább már Telegdi Csanád esztergomi érsek és unokaöccse, Vásári Miklós pártfogoltja lehetett (ld. a következő jegyzetet).

³⁰ *Bónis György*: A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon. Bp., 1971. 35.

³¹ *Uo.*: 34.

³² *Wertner M.*: i. m. 412. – 1368. febr. 12.: DF 291181. „Anno LXVIII° et die XII mensis februarii fuit receptus in capellanum honoris Paulus Pauli prepositus Sabinienis et iuravit”

³³ *Békefi Remig*: A pécsi egyetem. Bp., 1909. 11., 127–128. – a pécsi egyetem lehetséges tanáira ld.: *Petrovics István*: A középkori pécsi egyetem és alapítója. *Aetas*, 20 (2005) 4. sz. 36–37.

pontos ideje nem ismert, de Pál 1376-ban már, mint püspök és *decretorum doctor* adott ki oklevelet.³⁴

A királyi kápolna jogtudó, tekintélyes klerikusaként nem véletlen, hogy az uralkodó és környezete több alkalommal is hiteles személyként, kiküldöttként számított rá az udvar számára fontos ügyekben.³⁵ 1358-ban, pár héttel a beregi közgyűlést követően az egri káptalan egyik kiadványa szerint a megyebeli királyi javak és jogok felülvizsgálatát végezte.³⁶ Néhány hónappal később egy leánynegyed kiadása ügyében volt kiküldött,³⁷ az év végén pedig az Ugocsa megyei királynéi birtokban lévő (Nagy)Szőlős polgárai és az ardói nemesek határvitájában a határok újrajrására szállt ki.³⁸ 1364-ben – újfent egy határperben – a királyné különös megbízottja (*per dominam nostram reginam illuc specialiter destinatus*),³⁹ míg 1366-ban Járai Péter alvajdával együtt – aki időközben megbetegedett és nem tudott személyesen kiszállni – a királyi adók behajtására kapott megbízást.⁴⁰ 1371-ben ismét bírótársként volt hiteles kiküldött.⁴¹

A fennmaradt oklevelek tanúsága szerint időnként nemcsak udvari megbízások során járt el birtokügyekben, hanem alkalomadtán a préposti javadalmait háborgatók ellen is fel kellett lépnie.⁴² Emellett családjának kisebb birtokgyarapodása is nyomon követhető, amelyhez Pál prépost személye és pozíciója nagymértékben hozzájárult. 1361-ben Gelsei János özvegye, Katalin asszony – mivel házasságából nem születtek gyermekei – a Szabolcs megyei Gelse nevű vásárolt birtokát idősebb Tiszai Pál fiainak, Istvánnak, Doncsnak (Domonkosnak) és Pál prépostnak, valamint a Tiszai család másik ágán – a prépost unokatestvéreinek – András fiainak, Jakabnak, Jánosnak és Benedeknek adományozta örökjogon.⁴³ Ugyanebben az évben Pál – ekkor különös káplán (*capellanus noster specialis*) – a maga és testvérei részére felkérte a korábbi birtokosok magtalan halála folytán eladományozhatóvá vált Esztergom megyei Kövi birtokot. Hogy végül a kezükre került-e, nem tudjuk, az esztergomi káptalan jelentése szerint az iktatásnak bizonyos Macsolai nemesek ellentmondtak.⁴⁴

³⁴ 1376. szept. 21.: DL 38493.

³⁵ A jelenségre ld.: *Bónis Gy.*: i. m. 32.

³⁶ Kiküldött társai *Morowchuk* beregi ispán és Szentszalvátóri Simon mester voltak – 1358. márc. 24. < 1358. jún. 10.: DL 86622. = AO VII. 128–129.

³⁷ A Nagymihályi család egyik tagja részére – 1358. aug. 9.: DL 85326. = Sztáray I. 299–303.

³⁸ Társai Hédervári Miklós fia, Miklós csongrádi ispán és szegedi várnagy és Dárói István fia, Péter udvarnokispán voltak – 1358. dec. 2.: < 1359. jan. 7.: DL 70637. = A Perényi család levéltára 1222–1526. (Közzéteszi: Tringli István.) Bp., 2008. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II. Forráskiadványok 44.) 93–94 (a szám a regeszta sorszáma utal).

³⁹ Társai István országbírói ítélmester és István nyitrai püspök voltak – 1364. márc. 10.: DL 5165.

⁴⁰ 1366. okt. 29.: DL 73717.

⁴¹ Ekkor István kalocsai érsekkel járt el – 1371. okt. 4.: DL 84287. (idézi: *Bónis Gy.*: i. m. 72.)

⁴² A szebeni prépostság tartozéka, a szenki szász szék területén fekvő Prépostfalva elfoglalása ellen tiltakozott 1359-ben (1359. dec. 11. DF 277350. = Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen. Hermannstadt, 1892–1902. [a továbbiakban: Urkundenbuch] II. 755. [a szám az oklevél sorszáma utal]), 1364-ben pedig ismét a falu kapcsán élt panaszszal (1364. aug. 7.: DF 277362. = Urkundenbuch II. 811.)

⁴³ 1361. febr. 7.: DL 91563.

⁴⁴ 1361. jún. 18. < 1361. jún. 22.: DL 91570.

1364 körül kezdődhetett az a végül egy évtizeden keresztül nyomon követhető per, amely Pál prépost és rokonai, Szeri Pósa fiai és az Ellősi család között zajlott. Úgy tűnik, hogy az események hátterében az állhatott, hogy Pál „felmelegítette” a családok közös nemzetségi leszármazását és erre alapozva igyekezett birtokrészekhez jutni az egykori ősi Csongrád megyei javakból. 1364 nyarán ugyanis Csongrád megye bírói (nádori) közgyűlésén Szeri Pósa fia, Miklós – testvérei és Ellősi rokonai nevében – előadta, hogy tudomása szerint idősebb Tiszai Pál gyermekei azt állítják magukról, hogy ők is Szeri Pósa nemzetségéből származnak, holott ez nincs így. Kérésére az alispán, a szolgabírák és az esküdtek bizonyították is, hogy a Tiszaiaknak sem Szeri Pósa gyermekeivel, sem az Ellősiekkel nincs semmiféle nemzetségi kapcsolata.⁴⁵ Két évvel később Arad megye hatósága a megye közgyűlésén eskü alatt vallotta, hogy Pósa fiai és idősebb Tiszai Pál gyermekei soha nem voltak generációs és osztályos atyafiak,⁴⁶ míg 1372 őszén a Pósa fiak az Ellősieket tiltották el attól, hogy a Szeri possessióban levő részeikből osztályt adjanak Pál szebeni prépostnak, minthogy e részek fele őket illeti.⁴⁷ Pál azonban addig járt az ügy végére – hiszen tisztában lehetett azzal, hogy a Pósa fiak jogbiztosító iratai nem a valós rokoni viszonyokat igazolják –, amíg valamikor 1374 tele előtt végül sikerrel nem járt. Az ekkor már püspöki címet viselő Pál saját kiadású oklevele – amely szerencsénkre újabb adatokkal gazdagítja a Tiszaiak családfáját – arról tájékoztat, hogy Ágnes nevű nővére (*soror*) férjének, Gyályai István fia, János deáknak és gyermekeiknek (Lőrinc és Simon) örökül adja annak a Veresegyháznak a harmadát, amelyhez a szeri nemesek elleni perében végül bírói úton jutott, amely során János mester nagy segítségére volt. Pál az adományhoz bátyja Dancs (Domonkos) és fia, György, valamint legidősebb testvéreinek, István fiának, Péternek a hozzájárulását is megkapta.⁴⁸

A három-négy faluval bíró, vagyoni és társadalmi helyzetét tekintve a vidéki nemesi családok életét élő Tiszai rokonság láthatóan sokat köszönhetett a család egyetlen udvari kapcsolatokkal rendelkező tagjának, ifjabb Tiszai Pálnak, aki előbb az udvari kápolna klerikusaként, majd az 1373. évi kinevezését követően püspökként a legmagasabbra emelkedett tagja volt a családnak. Magas egyházi méltóságra jutásában vélhetően Lajos király hosszú évek óta tartó személyébe vetett bizalma és támogatása csúcsonodott ki, hiszen

⁴⁵ 1364. júl. 14.: DL 91704.

⁴⁶ 1366. jún. 13.: DL 93921. – Természetes, hogy a Pósa fiak igyekeztek jogbiztosító iratokhoz jutni. Bár összirtokvagyonukhoz képest jelentéktelen birtokmennyiségről lehetett szó, mint láttuk, azon munkálkodtak, hogy ne kelljen eleget tenniük a váratlanul birtokigénnyel fellépő rokonok követelésének. A Pósa fiak tekintélyét és befolyását jelzi – a középkori Dél-Alföld egyik legvagyonosabb családjaként ez nem meglepő (*Szaszkó E.*: i. m. 59–60.) –, hogy a nyilvánvaló közös leszármazás ellenére sikerült két olyan oklevelet is kiállíttatniuk, amely annak az ellenkezőjét igazolja. 1366 nyarán könnyen lehet, hogy az ekkor épp Erdélyben tartózkodó Lajos király kíséretében kimutatható Pósa fia, István mester és a szintén az uralkodó környezetében az adók beszédésére megbízást kapó Pál prépost személyesen is felkeresték egymást (*Szaszkó E.*: i. m. 55–56.). Az adatok szerint azonban az álláspontokat csak pár évvel később sikerült közelebb hozni.

⁴⁷ 1372. okt. 7.: DL 91795.

⁴⁸ 1374. dec. 30.: DL 95916.

Pál mind egyházi, mind világi körökben ismert és elismert lehetett egyrészt udvari megbízásai következtében, másrészt műveltségének, tanultságának, valamint valószínűsíthetően a pécsi egyetem működésében vállalt szerepének köszönhetően. A választás tehát számos ok miatt eshetett rá, mindazonáltal ténylegesen Futaki Demeter váradi püspök előző év szeptemberében bekövetkezett halála, illetve az üresedés miatti áthelyezések segíthették hozzá a tisztség elnyeréséhez. Várad élére ugyanis Bebek Domonkos csanádi püspök került – pápai kinevezésére 1373 februárjában került sor –, míg az ő helyét az addig Tinnin élén álló Miklós püspök foglalhatta el.⁴⁹ Ezzel egy időben válhatott véglegessé Tiszai Pál kinevezése, hiszen 1373 márciusában először Tinnin választott püspökeként tűnik fel, májusban pedig XI. Gergelytől már pápai megerősítést is megkapta.⁵⁰ Felszentelésére az év nyarán került sor⁵¹ és ettől kezdve 1396 júniusáig, bő húsz éven át, vélhetően haláláig, körülbelül 60 éves koráig állt a püspökség élén.⁵² A hosszú időtartam ellenére nevével szinte csak az oklevelek méltóságsoraiban találkozhatunk. Mindössze két olyan oklevél maradt fenn, ami az ő nevében kelt – a szeri nemesek elleni sikeres perének következménye, a veresegyházi szerzés 1374-ben, illetve 1376-ból egy tizedfizetést rendező irat⁵³ –, továbbá ismert még egy sikertelen birtokpere is, amibe a salgói várnaggyal keveredett.⁵⁴

A következő generáció, Pál püspök 1374. évi okleveléből megismert unokaöccsei, István fia, Péter és Doncs fia, György sorsát nem tudjuk nyomon követni.⁵⁵ Elképzelhető, hogy még Pál életében, vagy valamikor a 15. század elején elhunytak, így püspök nagybátyjukkal együtt ők voltak idősebb Tiszai Pál ágának utolsó fiági tagjai, ám a család nem a 14. század végén és nem velük halt ki.

Az 1400-as évek első feléből több olyan adat maradt korunkra, amelyekből bizonyos Győi nemesek, elsősorban Bor László fia, György és Jakab fia, Gellért viselt dolgait ismerhetjük meg. Karácsonyi János már a szeri monostor kegyurairól írt akadémiai székfoglalójában hangot adott abbéli véleményének, hogy e két személy valamiképp egy Bár-Kalán nemzetségből leszármazott családhoz köthető, igaz, feltevése, hogy a Bári család tagjai lettek volna, végül – mint majd látni fogjuk – tévesnek bizonyult.⁵⁶ A Győiként ismert nemesek – a mai Felgyő birtokosai – ugyanis nem mások, mint idősebb Tiszai Pál korábban említett két testvérének, Andrásnak és Dénesnek az utódai. Az apák 1332-ben részesei voltak

a már idézett megegyezésnek, így testvérükkel, Pállal együtt ők is Szentes és Sajt birtokosai lettek.⁵⁷ Legközelebb már András gyermekei – Jakab, János és Benedek – tűnnek fel, mikor 1361-ben részesednek a Szabolcs megyei Gelse birtokból.⁵⁸ Ezt követően évtizedekig hallgatnak róluk a források, egészen 1400-ig, mikor is – az oklevélben Győiként aposztrofált – András unokája, Jakab fia, Ferenc a váradi káptalan előtt 300 kis forintért elzálogosította a Külső-Szolnok megyében fekvő Hegyesborban lévő egész részét Karcagfi János kun kapitánynak és rokonainak.⁵⁹ Hat évvel később részben ugyanezek a kunok voltak azok, akik 60 forintért zálogba vették az ekkor Heves megyeinek mondott Hegyesbor egy másik részét, mégpedig *Gevani* Pál fia, István özvegyétől, Erzsébettől és a kiskorú Bor László fia, Györgytől – itteni részük felét zálogosították el –.⁶⁰ 1411-ben pedig a rokonság újabb tagjait, Győi Gellértet, illetve Sebestyént, mint kijelölt királyi embereket említi egy oklevél.⁶¹

Az utóbb idézett három kútfő alapján a 15. század elején Győiként emlegetett nemesek kétséget kizáróan megfeleltek az Anjou-korból Tiszaiaként megismert családtagok leszármazottaival. Jakab fiai, Ferenc és Gellért egyértelműen elhelyezhetők a családfán – Sebestyén vélhetően a testvérük volt –, Bor László pedig nagy valószínűséggel ennek a Jakabnak – és testvéreinek – volt a kortársa, így megkockáztatható, hogy az ő unokatestvérük, azaz Dénes fia lehetett. Megtudjuk azt is, hogy fia, György 1406-ban még kiskorú volt – esetleg apja nem sokkal korábban, a polgárháborús években halhatott meg –, aki arra az Erzsébetre lehetett bízva – talán gyámjaként járt el a zálogosításkor –, aki Pál püspök testvérének, Istvánnak volt az özvegye. A néhai férj neve előtti *Gevan* előtag – még ha nem is a „szokványos” *Gew*, *Gyew*, *Gyw* alakban írták – azt sejteti, hogy a család másik ága a Tiszai mellett Győiként is megnevezte magát, annál is inkább, mert úgy tűnik, fiukat, Pétert így is ismerték.⁶²

(Fel)Győ a középkorban ugyanúgy Csongrád megyében, a Tisza jobb partján – Csongrád és Csany között – feküdt, mint a Bár-Kalán nemzetség ősi javainak többsége, így nagy valószínűséggel a birtok jogállása is hasonló lehetett.⁶³ Miután a Tiszaiakat/Győieket szintén a Szeri-ághoz soroltuk, az Ellősiekhez és a Pósaafiakhoz hasonlóan nekik is részesülniük kellett az ősi birtokokból. (Fel)Győi részük tehát eredendően a kezükön

⁴⁹ Engel P.: Archontológia i. m. Főpapok – Váradi, Csanádi és Knini püspökök

⁵⁰ Wertner M.: i. m. 412.

⁵¹ 1373. aug. 8.: Urkundenbuch II. 1009.

⁵² Engel P.: Archontológia i. m. Főpapok – Knini püspök

⁵³ 1374. dec. 30.: DL 95916., 1376. szept. 21.: DL 38493.

⁵⁴ 1377. jan. 13.: DL 87497.

⁵⁵ Ugyanakkor István fia, Péterre vonatkozhat egy 1347-es adat, amelyben a Csongrád megyei Sövényháza birtok iktatása során az egyik kijelölt nádori embert Győi Péternek hívták (1348. aug. 12.: Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. Ed. Georgius Fejér. I–XI. Buda, 1829–1844. [a továbbiakban Fejér] IX/1 626–630. – az eredeti oklevél lappang). Arra, hogy a Tiszai család két birtokuk nevét is megkülönböztető előtagként használta, ld. a tanulmány következő szakaszát.

⁵⁶ Karácsonyi J.: i. m. 57.

⁵⁷ Ld. jelen tanulmány 14. jegyzetét.

⁵⁸ Ld. jelen tanulmány 43. jegyzetét. – Benedekre esetleg egy korábbi adatot is találhatunk, amennyiben a már idézett 1347. évi, Sövényháza iktatására vonatkozó nádori parancslevélben szereplő másik nádori ember, András fia, Benedek vele azonosítható (Fejér IX/1. 626–630.). Az édesapát azonban itt Baki előtaggal említik, itteni birtoklásuk viszont nem adatható.

⁵⁹ 1400. okt. 22.: DL 92171. = Zsigmondkori oklevéltár. (Összeáll. Mályusz Elemér.) I. k. (1387–1399) Bp., 1951.; II/1–2 (1400–1410) Bp., 1956, 1958.; III. (1411–1412) (Mályusz Elemér kéziratát kiegészítve és szerk. Borsa Iván.) Bp., 1993.; (Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 1., 3–4., 22.) (a továbbiakban: ZsO) II/1. 567.

⁶⁰ 1406. jún. 25.: DL 107312.

⁶¹ Karácsonyi J.: i. m. 57., 1411. júl. 25. < 1411. aug. 24.: ZsO III. 752. és 848. – az eredeti oklevél lappang. Részletesebb kivonatát ld. még: *Bártfai Szabó László*: Pest megye történetének okleveles emlékei 1002–1599-ig. Bp., 1938. 128.

⁶² Ld. jelen tanulmány 55. jegyzetét.

⁶³ Györffy Gy.: i. m. I. k. 895.; Karácsonyi J.: i. m. 26.

lehetett – majd később rezidenciájukat is itt emelheték –, még akkor is, ha a családok 1332. évi egyezsége csak Szerről és Szentesről szól. Ebbe az irányba mutatnak egy 1439. évi oklevél adatai is, amelyben Győi Gellért fia, István tiltotta el Akorhidi Demeter deákot attól, hogy felkérje néhai Győi Bor László fia, György rá *omni iuris titulo* szállt birtokrészeit.⁶⁴ Ebben Szentes, Szentilona és Hegyesbor mellett olyan részeket sorolt még fel – Győ, Ellős, Szer, Ányás, Szeg és Körtvélyes –, amelyekről biztosan tudjuk, hogy a Pósaifiak és az Ellősiek ültek bennük.⁶⁵ Miután hozzájuk hasonlóan a Tiszaiak/Győiek is a Szeri-ághoz tartoztak, semmi meglepő nincs abban, hogy e javakban őket is rész illette meg, még ha ez olykor mintha kényelmetlenül érintett volna egyes rokonokat – nagy valószínűséggel birtokosztály állhatott a háttérben –, máskülönben a Pósaifiak korábban nem próbálták volna tíz éven keresztül azt bizonygatni – végül sikertelenül –, hogy a Tiszaiak nem rokonaik.⁶⁶

A Zsigmond-kori oklevelek alapján valószínűbb képet kaphatunk a Tiszaiak/Győiek birtokvagyonáról is. Ezek alapján is a módosabb köznemesek közé sorolhatjuk őket,⁶⁷ hiszen a Csongrád megyei nemzetségi birtokrészeik és a már megismert Anjou-kori szerzések mellett övék volt – amíg egyes részeitnek elzálogosítására sor nem került – az ismeretlen időben szerzett Külső-Szolnok megyei Hegyesbor, továbbá Jakab fia, Gellért és fia, István 1439-ben érdemeikért újadományt nyertek Albert királytól Győre, illetve a hozzá tartozó Udvariszentgyörgy, Csornaegyház, Gedeegyház, valamint Szentjános prédiomokra is.⁶⁸ Ezen kívül még két szokásosnak mondható ügy kapcsán fordulnak elő a Győiek: 1431-ben Gellértet és Györgyöt megidézték Szántótelek határjárásakor tett ellentmondásuk miatt,⁶⁹ 1438 szeptemberében pedig utóbbi volt az, aki megidéztette Pakonyi Pált és Ellősi Sándorfi István özvegyét, Dorottyát.⁷⁰

A család utolsó fiági tagja nagy valószínűséggel az a Gellért fia, István volt, aki a török ellen vonulva 1439 szeptemberében maga is a tudórévi táborban időzött, ahol a fentebb idézett eltiltását Akorhidi Demeter ellen megtette.⁷¹ Azt nem tudjuk, hogy István végül a táborot megtizedelő járványnak esett-e áldozatául, vagy csak pár évvel később hunyt el, az viszont biztos, hogy 1446-ban már nem élt egyetlen fiági tagja sem a családnak, lévén, hogy egy ekkor kelt oklevél alapján már egykori birtokrészeik fölött marakodtak. Az egyik fél természetesen a rokon Pósaifi család ekkor élő tagjai voltak,⁷² akik, mint tekintélyes előkelők, a dél-alföldi régió egyik legnagyobb földbirtokosai⁷³ joggal bíztak abban, hogy a magu-

kéhoz tudják csatolni rokonaik részeit. A másik érdekelt fél azonban nem volt más, mint a hírnevét ekkoriban megalapozó, vajdaként Erdély és a délkeleti országrész egyik korlátlan urává előlépő Hunyadi János, akinek kapóra jöhetett, hogy a hatalma kiépítésével párhuzamosan amúgy is szépen gyarapodó birtokvagyonát a Győi család részeivel újabbakkal kerekítse ki, vagy esetleg, hogy a szerzeményt egyik-másik familiárisának juttassa. Az események háttéréből annyi világlik ki, hogy a Győiek kihalását követően birtokrészeik – a szentesi, ellősi, szeri, ányási, körtvélyesi és a hegyesbori – a Pósaifiak kezére jutottak, amelyeket azonban Hunyadi János – talán az Ulászló király halálát követő zavaros időket kihasználva – elfoglalt. 1446-ban azonban, immár kormányzóként oly oklevelet adott ki, amely a fenti birtokok jobbágyait arról tájékoztatja, hogy a felsorolt és parancsára elfoglalt possessiókat visszaadta Szeri Pósaifi Istvánnak és Jánosnak,⁷⁴ akik kezén aztán a család 1471. évi fiági kihalásáig a birtokok többsége ki is mutatható.⁷⁵

Tanulmányunk végére érve a következő eredményeket összegezhethetjük: Sikerült a Tiszaiak/Győiek családfáját rekonstruálni, ezzel több, a szakirodalomban is szereplő, ám eddig származását tekintve ismeretlen, vagy pontatlanul ismert személy családi kapcsolatait megállapítani, illetve pontosítani. Ezzel nemcsak a középkori Magyarország egyik püspökének, az 1373–1396 között Tinnin élén álló Tiszai Pálnak az azonosítása járt sikerrel, hanem – kiegészülve a birtoktörténeti adatokkal – a család Bár-Kalán nembeli eredete is tisztázódott. Elmondható, hogy a nemzetség úgynevezett Szeri-ágát így három család alkotta: az eddig ismert Ellősiek és Pósaifiak mellett a Tiszaiak/Győiek. Miként a Bár-Kalán leszármazók többsége, utóbbiak is a módosabb, 4-5 faluval bíró vidéki köznemesség közé tartoztak.⁷⁶ Rokonaikhoz képest annyiban mégis sajátosnak volt mondható a helyzetük, hogy a jelen ismereteink szerint a nemzetséghez köthető leszármazottak közül egyedül egyházi pályára lépő ifjabb Tiszai Pál személyében olyan tagja volt a családnak, aki szebeni prépostként, majd tinnini püspökként udvari környezetben mozgott, ami vélhetően közvetve családja tekintélyt is emelte. A genealógiai, prozopográfiai, illetve társadalomtörténeti eredmények és szempontok mellett végül érdemes bizonyos helytörténeti vonatkozásokat is kiemelni. A Tiszai/Győi család most megismert történetével ugyanis helyükre kerültek olyan adatok, amelyek segítségével Csongrád megye egyes településeinek középkori története is pontosabban megrajzolható.⁷⁷

⁶⁴ 1439. szept. 2.: DL 92899.

⁶⁵ *Karácsonyi J.*: i. m. 26., *Szaszkó E.*: i. m. 132–134., 136–138.

⁶⁶ Ld. jelen tanulmány 45–48. jegyzeteit.

⁶⁷ *Engel Pál*: A nemesi társadalom a középkori Ung megyében. Bp., 1998. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 25.) 109.

⁶⁸ 1439. jún. 11.: DL 92896.

⁶⁹ 1431. jún. 24.: DL 92807.

⁷⁰ 1438. szept. 22.: DL 13236.

⁷¹ 1439. szept. 2.: DL 92899.

⁷² Az Ellősi család 1431 táján fiágon kihalt. Birtokrészeik valamivel később a leányági leszármazók kezén tűnnek fel, így valamikor a leányok fiúsítására került sor, ami ellen a Pósaifiak tiltakoztak is (*Szaszkó E.*: i. m. 19–20. – A család történetének rövid összefoglalását ld.: *Karácsonyi J.*: i. m. 40–49.).

⁷³ *Szaszkó E.*: i. m. 117–120.

⁷⁴ Ha már az övé nem lehetett, talán bonyodalmat akart teremteni azzal, hogy a Pósaifiak mellett még négy másik személyt is belefoglalt az oklevélbe, mint akik részére a mondott birtokokat visszabocsátotta (1446. szept. 21.: DL 93046.). A Pósaifiak ekkor Hunyadi egykori barátjának, vajdatársának, ám ekkorra lassan politikai ellenfelévé váló Újlaki Miklósnak voltak a familiárisai, így az incidens akár ennek keretében is értelmezhető (*Szaszkó E.*: i. m. 95–101.).

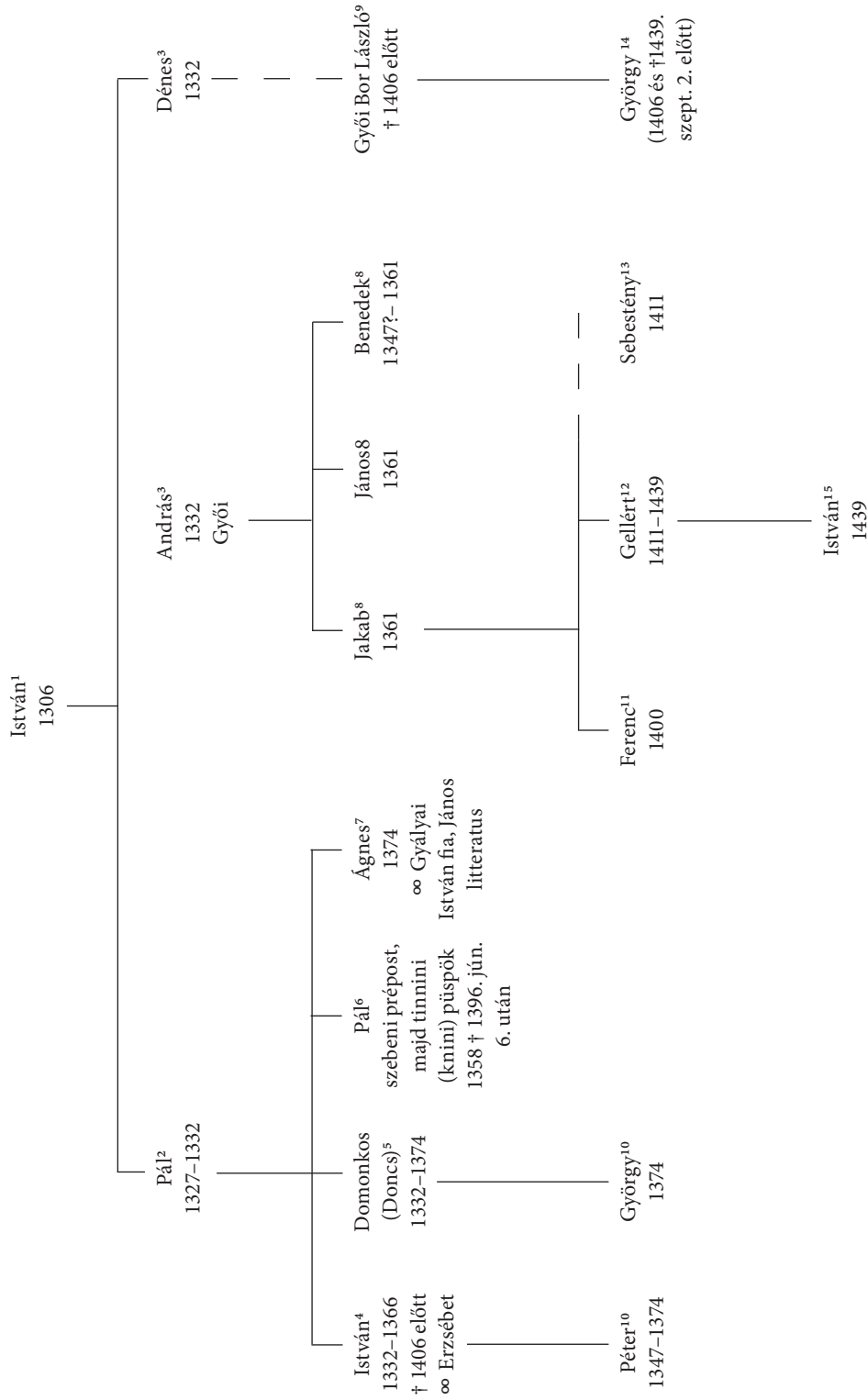
⁷⁵ *Szaszkó E.*: i. m. 132–139., 144. – jogbiztosító okleveleik többsége is a Pósaifi család levéltárának részeként maradt korunkra.

⁷⁶ Kivételt a Pósaifiak jelentettek, akik előkelőknek számítottak birtokvagyonuk, tisztségeik és szolgálataik alapján (*Szaszkó E.*: i. m. 18–20.).

⁷⁷ Ez épp úgy vonatkozik jelen írás szerzőjének ilyen tárgyú adatsorára (*Szaszkó E.*: i. m. 132–139., 144), mint a már korábban megjelent helytörté-

Melléklet - A Tiszai/Győi család fiági leszármazása

neti munkákra (vö.: *Barta Gábor*: Szentes története a középkorban és a török hódoltság idején. In: *Tanulmányok Szentes város történelméből*. [Szerk. Labádi Lajos.] Szentes, 2001. 49-178.

¹ 1306: DL 91157. ² 1327: DL 2458., 1332: DL 91257. ³ 1332: DL 107312. ⁴ 1332: DL 91257., név szerint nem, csak Tiszai Pál fiai szerepel – 1366: DL 93921., 1406: DL 107312. – özvegyét említik, ⁵ 1332: DL 91257., 1374: DL 95916. ⁶ 1358: DL 51782-83., 1396: DF 266059. ⁷ 1374: DL 95916. ⁸ 1347: Fejér IX/1. 626-630., 1361: DL 91563. ⁹ 1406: DL 107312. – kiskorú kisleányt említik. ¹⁰ 1347: Fejér IX/1. 626-630., 1374: DL 95916. ¹¹ 1400: DL 92171. ¹² 1411: *Bárfjai Szabó L.*: i. m. 128., 1439: DL 92896. ¹³ 1411: *Bárfjai Szabó L.*: i. m. 128. ¹⁴ 1406: DL 107312., 1439: DL 92899. – néhaiként. ¹⁵ 1439: DL 92896., DL 92899.

C. TÓTH NORBERT
Az egri káptalan archontológiája
1387–1526*

Az egri székeskáptalan méltóságviselőinek, illetve kanonokjainak ismeretét Nováky Józsefnek¹ és Kovács Bélának² köszönhetjük. Ám már az utóbbi munka megjelenése óta is eltelt közel húsz év és a Magyar Országos Levéltár digitalizált forrásbázisának hála az egri káptalanban stallummal rendelkező személyek nagy részét összegyűjthetjük. A jelen munkámban tehát a mondott káptalanban helyet foglaló oszlopos- és egyszerű kanonokok késő középkori adattárát, helyesebben mondva archontológiáját közlöm. A gyűjtés – mint az az adatsorokból is látható – korántsem teljes, ahhoz még sok-sok oklevelet kell feltárni. (Magam az egri káptalan által kiadott, illetve az egri káptalan magánlevéltárában megőrződött okleveleket néztem át.) Az archontológia különösen a Jagelló-kor második felére nézve hiányos, aminek elsődleges oka az, hogy az egri káptalan 1503. január 24-e³ után nem bocsátott ki több méltóságsoros privilégiumot. Ennek oka, sok más egyéb kérdéshez hasonlóan megoldásra vár. Az adatgyűjtés felső határa a magyar középkor végét jelentő hagyományos időponthoz, 1526. augusztus 29-hez igazodik, az alsó határa pedig a forrásfeltárás jelenlegi állapotát tükrözi: a gyűjtést alapvetően a Zsigmond-korral kezdtem (ennek elsődleges oka a Zsigmondkori Oklevéltár megléte).

Az alább közölt archontológia kapcsán három „eredményre” külön is felhívnom a figyelmet: 1) immáron középkori adatok segítségével is bizonyítást nyert, hogy a borsovai főesperesség élén az 1430-as évek közepétől – hasonlóan a zempléni és a(z aba)újvári főesperességekhez – a káptalan egyik kispópostja, még pedig az eger-vári Szent Péter-társaskáptalan prépostja állt (lásd erről ott bővebben). 2) A későbbi kalocsa-bácsi érsek, Várdai Pelbárt fia István első egyházi javadalma nem az 1441-ben elnyert váradi kanonokság lehetett: amennyiben ugyanis következtetésem helyes, István már 1435-től viselte a hevesi főesperesi címet és az 1441-ben I.

Ulászló királytól kapott váradi kanonokság már egy újabb javadalmat jelentett számára. (Ez viszont azt is jelenti, hogy pályája még Zsigmond király uralkodása és Rozgonyi Péter püspöksége idején indult.) Végül a harmadik, talán legfontosabb eredmény Bacskai Miklós személyéhez fűződik.

Az utóbbi száz évben megjelent szakirodalmi munkák szerint korábban az egri székeskáptalanban stallummal – ungi főesperes, majd az eger-vári Szent Péter-egyház prépostja – rendelkező Bacskai Miklós – előbb szerémi, majd nyitrai, végül – erdélyi püspök 1504. október 5-e előtt hunyt el hosszú betegség után.⁴ Az állítás forrása a Velence történetét megírni szándékozó Marino Sanuto kivonatára megy vissza. A vonatkozó rész a következőképpen hangzik: „Egy budai, [1504.] október 5-i levél tartalma Leonardo di Massaro orvostól, dr. Giovanni Badoer lovagnak, ottani követnek címezve. A király kólikát kapott, mint írja, és a mai napig még nem túlzottan erős, mivel kétszer is gyötörte a kólika, viszont már három napja, hogy kijött belőle. Továbbá az erdélyi püspök, azaz Bacskai meghalt a szokásos fájdalmak közepette; a helyére Thurzó lesz kinevezve, aki nyitrai püspök volt, és a nyitrai püspök Johannes Polnar úr lesz, a királyné titkára és tolmácsa, aki ezekben a napokban váltóláz miatt halálán volt, és jobban lett, ugyan nem lett nyilvánosságra hozva [ti. a kinevezése], de vasárnap el fog menni az udvarba, és akkor közzé lesz téve.”⁵ A tudósítás alapján tehát az idézett

* A szerző a Magyar Tudományos Akadémia–Hadtörténelmi Intézet és Múzeum–Szegedi Tudományegyetem–Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Magyar Mediavisztikai Kutatócsoportjának tudományos főmunkatársa. A tanulmány elkészítését az OTKA K 100749. számú pályázata is támogatta.

¹ Kéziratának kiadását lásd *Leskó J.*: Adatok. (A hivatkozások a dolgozat adattári jellege miatt a végén közölt rövidítésjegyzék szerint történnek.)

² *Kovács B.*: Az egri egyházmegye.

³ DF 210110.

⁴ *Fraknói Vilmos*: Mátyás király diplomatái. XIII. Bacskai Miklós. *Századok*, 33 (1899) 7–8.; *Fógel József*: II. Ulászló udvartartása (1490–1516). MTA, Bp., 1913. 120.; *Köblös J.*: Egyházi középréteg 327/130. sz.; *Bárány Attila*: A fejedelmi lovagrendek hatása a magyar bárói társadalomban a 15. században. In: *A magyar arisztokrácia társadalmi sokszínűsége, változó értékek és életviszonyok.* (Szerk. Papp Klára –Püski Levente.) Debrecen, 2013. (Speculum Historiae Debreceniense 12.) 31.

⁵ „Sumario di una lettera, di Buda, di 5 octubrio, di Lunardo di Masseri, phisico, drizata a sier Zuan Badoer, dotor et cavalier, stato orator de li. Come il re havia auto collichio, come el scrisse, et usque in hodiernum diem non e ancora troppo forte, perche bis a colica vexatus est, et jam sunt tres dies quod evasit ab ea. Item, el vescovo di Transilvana, zoé el Boschay, é morto da le solite doie, nel loco dil qual sará substituito el Turso, el qual era episcopo nitriense; et episcopo nitriense sará domino Joanne Pulner, secretario, et interpetre di la rezina, el qual in quelli zorni era stato a la morte ex febre sincopali, e sta meglio, ideo non é stá publicato, ma domeneqa anderá a corte e se publicherá.” *Diarii di Marino Sanuto*. Tomo VI pubblicato per cura di

szervezők nem tévedtek. Ezzel szemben több munkában találkozunk egy Bacskai Miklóssal, aki az 1500-as években az egervári Szent Péter prépostság élén állt.⁶ Mindez, amint a jelen archontológia megfelelő helyén is látható, valóban így volt. Kérdés azonban, hogy azonos vagy különböző személyekről van szó? A Gutkeled nembeli Bacskai család leszármazási tábláját elkészítve egyértelmű, hogy két különböző Miklósról van szó: a későbbi egri kispópst Miklós püspök unokaöccse volt. Mindezek után lássuk Bacskai János fia, Miklós egyházi pályafutását az archontológia módszerével leírva:

ungyi főesperes: 1484. IV. 22. – 1496. IX. 12. (Lásd ott!)
 mislyei prépost: 1494. V. 15. (Cameralia I. 170/288. sz.) – 1496. IX. 27. (Mon. Vespr. IV. 70.)
 veszprémi Mindenszentek-egyház prépostja: 1494. VI. 20. – 1496. IX. 7. (Mon. Vespr. IV. 27., 70.)⁷
 egervári Szent Péter-társaskáptalan prépostja: 1498. I. 16. – 1499. II. 8. (Lásd ott!)
 budai prépost: 1500. II. 24. előtt (Bánffy II. 361.)⁸

püspökségei:

szerémi: 1500. V. 8. (§ CIH I. 668–671.)⁹ – 1500. XI. 26. (Cameralia I. 183/311. sz.)
 nyitrai: 1501. III. 12. (§ DL 62959.)¹⁰ – 1503. III. 15. (DF 246322.)¹¹
 erdélyi: 1502. X. 29. (§ DF 236675.)¹² – 1504. VII. 9. (DL 21319.)

A munka szerkezete. A listában szereplő egyes méltóságviselők sorrendjét a székeskáptalanban elfoglalt helyük szabta meg, azzal a megkötéssel, hogy a főesperességek – kivéve azokat a főesperességeket, amelyekből a későbbiek folyamán kispópstok lettek – alfabetikus sorrendben követik egymást, mivel sorrendjük az oklevelekben korántsem volt állandó. A főesperesek után a dékánok, majd a vikáriusok, végül pedig az egyszerű kanonokok következnek szintén alfabetikus sorrendben. Minden személy esetében előbb a keresztnéve, majd, ha ismert, zárójelben következik a „vezeték- vagy ragadványneve.” Az archontológia végén a gyakrabban idézett szakirodalmi hivatkozások feloldását tartalmazó *Rövidítésjegyzék és bibliográfia* áll. Az egyes személyek nevei után a forrásokkal bizonyítható tisztségviselésük időszakát tüntettem

G. Berchet. Venezia, a spese degli editori, 1881. 81. (A szövegrészlet pontos fordítását Lakatos Bálintnak köszönöm.)

⁶ Pl. Köblös J.: Egyházi középréteg 327.

⁷ Valószínűleg nem tudta ténylegesen elfoglalni kispópostságot.

⁸ E napon a király prépostságot Bacskai szerémi püspöki kinevezésével Losonci Zsigmondnak adta. – Vö. Köblös J.: Egyházi középréteg 303/65. sz. és 327/130. sz.

⁹ Pápai kinevezésének időpontja vitatott: 1499. IV. 29. (HC II. 238.), illetve XI. 17. (*Pius Bonifacius Gams*: Series episcoporum ecclesiae catholicae, I. Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, Graz, 1957. 379.). Valószínűleg az adatok nem Bacskaira, hanem Csáki Miklósról vonatkoznak!

¹⁰ Pápai kinevezése: 1501. VI. 5. (HC II. 204.)

¹¹ Egyúttal már „electus Albensis Transsilvanensis” püspöknek nevezi magát, lásd még az erdélyi káptalan 1503. IV. 10-i (DF 277675.) oklevelét.

¹² 1503. III. 15. (DF 246322.): „episcopus Nitriensis ac electus Albensis Transsilvanensis.” – 1503. IV. 10-én még mindig ugyanígy említi egy oklevél, amely szerint a püspökség lefoglalására familiárisait, Zilahi László erdélyi kanonokot és Szemcsei Ferencet küldte. (DF 277675.) – Pápai kinevezése: 1503. VI. 21. (HC II. 254.)

fel. A dátumok után zárójelben az adat származási helye található meg (levéltári jelzet vagy forráskiadvány). Az egyes méltóságviselő kanonokok, illetve vikáriusok esetében a méltóság- vagy hivatalviselésük első és utolsó időpontját közlöm – az archontológia készítés módszerének megfelelően. Az egyszerű kanonokoknál viszont az általam megtalált összes adat szerepel. Ennek oka, hogy ők jóval kevesebbszer fordulnak elő a forrásokban, amikor igen, akkor általában hiteleshelyi küldetés teljesítésekor. Az archontológiában szereplők más javadalmaira nem végeztem külön kutatást, de a megtalált, a szóban forgó időszakban viselt egyéb tisztségeiket és javadalmaikat a név és dátum alatti sorban soroltam fel, de – hangsúlyoznám – ez csak az archontológia készítése közben előkerült adatokat tartalmazza. Végeredményben a lista közlési módjában előző munkámat, a székes- és társaskáptalanok prépostjainak Zsigmond-kori archontológiáját követtem.¹³

NAGYPREPOSTOK

Vö. Kovács B.: Az egri egyházmegye 33.; Leskó J.: Adatok 243–244.

János (Bácsi) ¹⁴	1361. X. 10. (DF 275569.) 1387. XII. 12. (DL 52571.)
Mátyás	1388. IV. 5. (Perényi 148. sz.) 1389. IX. 16. (DL 87595.)
Miklós (Bebek Detre fia)	1390. VII. 28. (DF 286511.) 1392. V. 27. (DL 96647.) ¹⁵
Tamás (Vetési László fia) ¹⁶	1392. X. 12. (DL 7812.) ¹⁷

¹³ C. Tóth N.: Préposti arch.

¹⁴ A szakirodalomban elterjedt, hogy Kanizsai János későbbi egri püspök, majd esztergomi érsek 1384-ben az egri püspökség (egyik) kormányzója lett volna (vö. Engel P.: Archontológia I. 68.; C. Tóth N.: Préposti arch. 38.), ám e személy nem Kanizsai, hanem Bácsi János egri prépost volt. – Ugyanitt érdemes leszámolnunk egy másik, makacsul élő hagyománnyal, még pedig Kanizsai János egri prépostságával. A szakirodalom (*Sugár I.*: Egri püspökök 125.; *Vajk Ádám*: Kanizsai III. János. In: Esztergomi érsekek 1001–2003. [Szerk. Beke Margit.] Bp., 2003. 197.) Poór Antalra hivatkozva (*Poór Antal*: A bolognai és pádovai jogegyetemen a XIV. században tanult magyarokról. Századok 31. [1897] 778.) tényként közli, hogy János 1376-tól 1384-ig az esztergomi mellett egri prépost is volt. Az idézett 1376. július 5-i oklevélben (*Nagy Imre*: Sopron vármegye története. Oklevéltár első kötet. Sopron, 442. = DL 6369.) azonban neve mellett a „Strigoniensis” szó áll.

¹⁵ 1391. XI. 8. előtt (Mon. Vat. I/3. 168.) áthelyezték a kalocsai érseki székre. A pápa Pileus de Prata tusculumi püspök bíborosnak (HC II. 23.) reserválta a javadalmat, de 1391. XII. 26-án és a fenti időpontban még Miklós a prépost. (C. Tóth N.: Préposti arch. 33.)

¹⁶ Az azonosítását Vetési László fia Tamás váradi nagypréposttal (1398–1420) az oltárrektorsága tette lehetővé. (C. Tóth N.: Préposti arch. 68.)

¹⁷ A préposti archontológiában hibásan 1392. IX. 12-i kelettel. (C. Tóth N.: Préposti arch. 33.) – Ismert egy 1391. II. 8-i (DL 105363.) kelettel ártírt káptalani privilégium, amelynek méltóságsora szerint már Tamás a prépost és Jakab az olvasókanonok, stb., mindenbizonyal az átírásokról eltesztették az oklevél évszámát.

	1398. VIII. 20. (DL 7780.) ¹⁸ a fehérvári Szent László-oltár rektora
Bereck (Montaji Egyed fia) ¹⁹	1398. XII. 5. (DL 8378.) ²⁰ 1423. V. 1. (ZsO X. 504. sz.) királyi káplán (1398) ²¹
Jakab (Kátai Mihály fia) ²²	1424. IV. 13. (<i>Schrauf K.</i> : Bécs 58.) ²³ 1439. XII. 22. (DL 57963.) egri vikárius (1439)
Fülöp (Gatályi Balázs fia) ²⁴	1443. V. 22. (DL 13725.) ²⁵ 1452. IV. 13. (DF 263398.) ²⁶ egri vikárius (1450–1451)
Miklós (Bánfalvi Barius)	1452. IV. 28. (DL 81058.) ²⁷ 1455. III. 28. (DF 270314.) ²⁸ doct. decr., egri vikárius (1451–1452), királyi alkancellár (1453–1455) ²⁹
István (Várdai Pelbárt fia) ³⁰	1456. IV. 18. (Zichy IX. 514.) ³¹ 1456. XI. 4. (Zichy XII. 250.) ³² doct. decr., királyi titkos alkancellár (1456–1457) ³³
György (Sebesi)	1460. IX. 16. (DL 15491.) 1462. V. 24. (DL 67441.)

¹⁸ 1397. VII. 1-je előtt (Mon. Vat. I/4. 23.) névleg elnyerte a vasvári prépostságot.

¹⁹ Előtte szerémi prépost, majd egri kanonok, ungi főesperes 1393. V. 29. (ZsO I. 2960. sz.) – 1396. III. 13. (Uo. 4299. sz.) és egri örkanonok. – 1420. III. 25-én (Lukcsics I. 93/260. sz.) *Weiskirch* (Fehérvári) Mátyás egri kanonok (Lukcsics I. 93/261. sz.) kérte a pápát, hogy adja neki az egri prépostságot, amelyről Bereck látásának romlása és öregsége miatt le akar mondani azzal, hogy haláláig 400 forintot fizetnek neki évente. (Mátyás mint olmtüzi egyházmegyei klerikus 1418. X. 30-án [Uo. 75/146. sz.] már kérte az egri kanonokságot.)

²⁰ A pápa 1397. VII. 1-jén (Mon. Vat. I/4. 23.) rezerválja számára a prépostságot.

²¹ ZsO I. 5213. sz.

²² Vö. *Engel P.*: Genealógia Káta nem, 6. tábla: Kátai (Csekekátai). – Közbenső adatok: 1425. V. 3. (ZsO XII. 479. sz.), 1430. VII. 13. (Balassa oklt. 289. sz.), 1436. I. 13. (DF 209943.)

²³ Vö. 1425. V. 3. (Justh oklt. 106. sz.)

²⁴ DL 67432.; *Engel P.*: Archontológia II. 82. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 146.

²⁵ Közbenső adatok: 1450. III. 16. (DL 14327.), 1450. VII. 29. (DL 14390.), 1451. VI. 7. (Dancs oklt. 126. sz.)

²⁶ Egy 1452. V. 15-én (DL 14557.) kiállított megegyezésről szóló oklevélben egy korábbi fogott bíraskodás résztvevői között még mint prépost sorolták fel. 1452. XI. 27-én (Cameraria II. 47/874. sz.; *Engel P.*: Archontológia I. 67.) a pápa kinevezte a boszniai püspökség élére.

²⁷ Közbenső adatok: 1452. VIII. 26. (DL 85890.), 1452. X. 11. (DF 282840.), 1453. III. 20. (DF 210372.), 1453. VI. 25. (DF 242446.), 1453. X. 10. (DF 210782.), 1454. X. 22. (DL 67437.)

²⁸ 1455. XII. 13-án (DL 15009.) a király kinevezte pécsi püspökké. (*Engel P.*: Archontológia I. 73.)

²⁹ 1453. VI. 25. (DF 242446.) – 1455. III. 28. (DF 270314.)

³⁰ Zichy IX. 514.; *Engel P.*: Archontológia II. 254.; *Udvardy J.*: Kalocsai érsek 295–298.

³¹ 1455. V. 24-én (Zichy IX. 496.) még erdélyi prépost volt.

³² 1456. XII. 9-én (*Engel P.*: Archontológia I. 66.) már kalocsai érsek.

³³ *Bónis Gy.*: Jogtudó értelmiség 169–170.

Lukács (Apáti) ³⁴	1466. IV. 28. (DF 234393.) 1492. XII. 10. (DL 50556.) ³⁵ doct. decr.
Ferenc (Szatmári)	1493. V. 6. (Bakócz szk. 364.) ³⁶ 1494. VIII. 5. (Bakócz szk. 369.)
Péter (Szatmári)	1494. XI. 30. (DL 99164.) 1503. I. 24. (DF 210110.) ³⁷
Pál (Erdődi Bakócz)	1509. V. 9. e. (Erdődy lt. 1-2-2.) ³⁸
Fülöp (Csulai Mór) ³⁹	1509. V. 9. (Erdődy lt. 1-2-2.) ⁴⁰ 1521. XI. 3. (DL 47438., rel.) királyi titkár
Miklós (Oláh)	1526. VIII. 24. (DL 89227.) a Szent Mihály-oltár igazgatója
Bernát (Albisi)	1532. VI. 26. (Leskó: Adatok 171.)

OLVASÓKANONOKOK

Vö. *Békefi R.*: Káptalani iskolák 85–86., *Kovács B.*: Az egri egyházmegye 34.

István	1376. v. 3. (Hanvay oklt. 116. sz.) 1391. V. 27. (DL 96647.)
Jakab	1392. X. 13. (DL 7812.) 1394. III. 14. (DL 7894.)
János	1396. III. 13. (DF 210123.) ⁴¹ 1405. V. 17. (DF 210262.)
András (Pankotai Kis)	1405. XII. 17. (DL 9092.) ⁴²

³⁴ Vö. *Knauz Nándor*: Codices manuscripti capituli Posoniensis. A pozsonyi káptalannak kéziratjai. Esztergom, 1870. 10.; *Kovács B.*: Studensek 23/189. sz. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

³⁵ Szalókon volt curia nobilitaria-ja. (DF 210333.)

³⁶ Okleveles adat: 1493. X. 9. (DL 20067.)

³⁷ II. Ulászló király 1504. VII. 13-án (Erdődy lt. 1-2-2.) Bakócz Tamásnak adományozta a nagyprépostság feletti kegyúri jogot.

³⁸ A király oklevele szerint, mivel Bakócz Tamás kérésére Pál átengedte a prépostságot Csulai Moré Fülöpnek, ezért a nagyprépostság feletti kegyúri jogot Bakócz Tamásnak, illetve halála esetére György pécsi püspöknek adományozza azzal, hogy ha Fülöp meghal vagy távozik a prépostságból, akkor azt újból Pálnak vagy az érsek valamelyik nepos-ának adják.

³⁹ Vö. *Fedeles Tamás*: Egy Jagelló-kori humanista pályaképe. Csulai Mór Fülöp (1476/1477–1526). *Levéltári Közlemények*, 78 (2007) 35–84., különösen 66.

⁴⁰ A nagyprépostság jövedelemigazgatója 1513. III. 12-én (DL 38104.) Rádai Mihály, a prépost helyettese Hevesi Imre, a Szent István-oltár oltárosa volt. Lásd még 1515. I. 10. (DL 32096.)

⁴¹ Kegyes adománya: 1401. II. 16. (ZsO II. 882. sz.)

⁴² Meghalt 1407. IX. 14. (ZsO II. 5732. sz.) előtt.

Péter (Dohnan-i Pascha) ⁴³	1406. I. 25. (DL 9150.) ⁴⁴ 1417. II. 14. (DL 10532.)
esztergomi kanonok ⁴⁵	
István (Oláh Mihály fia) ⁴⁶	1417. VIII. 24. (DL 10600.) 1417. XII. 30. (DL 10639.) ⁴⁷
Tamás	1418. XII. 19. (DL 10737.)
Pongrác	1425. V. 3. (Justh oklt. 106. sz.)
Ferenc	1435. XI. 23. (DL 61022.) 1443. V. 22. (DL 13725.)
István (Pásztói) ⁴⁸	1444. IV. 28. (DL 97191.) ⁴⁹ 1454. X. 22. (DL 67437.)
Benedek (Héti) ⁵⁰	1456. I. 22. (DF 228774.) 1473. IX. 28. (DL 74947.) ⁵¹
doct. decr., egri vikárius (1456, 1468–1472)	
Ambrus (Jenői Péter fia) ⁵²	1482. III. 16. (DF 210500.) 1503. I. 24. (DF 210110.) ⁵³
az egri Krisztus teste-oltár rektora ⁵⁴	
János (Bárcai András fia) ⁵⁵	1503. XI. 8. (DL 60899.) 1522. I. 20. (DL 84145.)
conservator cancellarie regie minoris (1503)	
Zsigmond (Básti)	1522. VII. 17. (DF 210523.) 1526. IV. 30. (DL 97722.)
egri vikárius (1525–1526)	
László (Kaplyoni)	1532. VI. 26. (<i>Leskó J.</i> : Adatok 172.)

⁴³ ZsO II. 7072. sz.

⁴⁴ A pápa 1407. IX. 14-én (ZsO II. 5732. sz.) az András halálával megüresedett javadalomra Gundis-i István fia Bertalan mag. art., az egri Szent Barnabás oltár rektorát nevezte ki, de Bertalan a javadalmat – mint látható – nem tudta elfoglalni.

⁴⁵ 1409. IX. 20. (ZsO II. 7072. sz.)

⁴⁶ Lukcsics I. 70/122. sz.

⁴⁷ 1418. VII. 16-i (Lukcsics I. 70/122. sz.) adat szerint az olvasókanonoksá-
gért a pápai Kúriában pereskedik.

⁴⁸ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 146.

⁴⁹ Bizonytalan, az évszáma éppenséggel lehet 1445 is, az első biztos: 1444. XI. 15. (DL 97188.)

⁵⁰ Vö. *Kovács B.*: Studensek 14/47. sz.

⁵¹ 1476. XI. 11-én (DL 98484.) már néhai.

⁵² 1474. VII. 1-jén (DF 237563.) még esztergomi egyházmegyei császári köz-
jegyző és Beckensloer János egri püspök, kijelölt esztergomi érsek jegyzője,
vö. még a püspök-érsek 1473. XI. 25-i (DF 209933.) oklevélén található fel-
jegyzéssel („Lecta et correcta per A. Jenei ...”). – Germanus-a, Mihályfalvi
Forgon Péter (1490. IX. 7., DL 98329.); fraterre, Jenői Ferenc; az oklevélben
a felnemeti Mária Magdolna-kolostor építéséről esik szó (1492. IV. 7., DL
97490.). – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 149.

⁵³ 1504. II. 24-én (DF 251099.) már néhai.

⁵⁴ 1498. XII. 3. (DF 209960.) alapítvány.

⁵⁵ DF 210528. – Vö. *Kovács B.*: Studensek 20/143. sz.; *Bónis Gy.*: Jogtudó
értelmiség 399. (Mátyus fia)

ÉNEKLŐKANONOKOK

Vö. *Békefi R.*: Káptalani iskolák 90–92., *Kovács B.*: Az egri egyház-
megye 34–35.

Péter (Pataki) ⁵⁶	1383. VII. 1. (DL 7027.) 1398. XII. 5. (DL 8378.) ⁵⁷
Miklós	1399. II. 5. (DL 8412.) 1405. V. 17. (DF 210262.)
János	1405. XII. 17. (DL 9092.)
Miklós	1406. I. 25. (DL 9150.) 1407. I. 15. (DF 210124.)
[nincs jelen]	1408. X. 21. (DL 70197.) ^{58]}
János (Zsujtai) ⁵⁹	1409. VIII. 16. (Dancs oklt. 92. sz.) 1412. I. 20. (DL 9875.)
Szvatoszláv (Lethkow-i) ⁶⁰	1412. VI. 3. (DL 43152.) 1412. IX. 10. (DL 9947.)
Miklós (Keszi Dancs fia Domokos fia) ⁶¹	1413. II. 24. (ZsO IV. 220. sz.) ⁶²
Szvatoszláv (Lethkow-i)	1413. III. 31. (DF 210322-3.) 1417. II. 14. (DL 10532.)
András (Vásárdi) ⁶³	1417. VIII. 24. (DL 10600.) 1417. XII. 30. (ZsO VI. 1297. sz.)
György (Magyi Tamás fia)	1420. VIII. 17. (DF 210230.) 1425. V. 3. (Justh 106. sz.)
az egri Szent Katalin-oltár rektora (1424), ⁶⁴ tripoliszi tit. püspök	
János (Ölvedi Demeter fia) ⁶⁵	1431. VII. 11. (DL 80329.) 1449. I. 16. (DF 268430.)
István (Lakácsi) ⁶⁶	1449. IV. 15. (DL 2963.) 1454. X. 22. (DL 67437.)

⁵⁶ ZsO I. 5677. sz.

⁵⁷ 1399. I. 22-én (ZsO I. 5677. sz.) már néhai.

⁵⁸ „lectore, cantore et custode dicte ecclesie nostre tunc absentibus”

⁵⁹ Dancs oklt. 92. sz.; DL 84834.; DF 268588.

⁶⁰ Lásd az ungi főespereseknél!

⁶¹ ZsO IV. 220. sz.

⁶² Elképzelhető, hogy valójában al-éneklőkanonok és tollhiba okán került
az oklevél szövegébe éneklőkanonoksággal.

⁶³ ZsO VI. 1297. sz.

⁶⁴ Lukcsics I. 153/706. sz. (1424. I. 8.)

⁶⁵ Lukcsics II. 191/693. sz.; DL 67432.; DF 268430. – Vö. DF 209946., kiadása
Leskó J.: Adatok 146.

⁶⁶ DL 2963., Lukcsics II. 318/1305. sz. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*:
Adatok 147.

András (Nagymihályi Ödöfné János fia) ⁶⁷	1456. I. 31. (DL 15024.) 1474. IX. 1. (DL 17600.)
Miklós (Családi) ⁶⁸	1484. IV. 22. (DF 236245.) 1498. II. 7. (DL 22524.)
Fülöp (Bodrogi) ⁶⁹	1499. II. 8. (DF 268299.) 1503. I. 24. (DF 210110.)
doct. decr.	
Bernát (Albisi) ⁷⁰	1514. VII. 4. (Mon. rust. 146.) ⁷¹ 1527. I. 12. (Kolmon. II. 4171. sz.)
királyi titkár (1523–), az erdélyi püspökség kormányzója (1525–1526) ⁷²	

ŐRKANONOKOK

Vö. Kovács B.: Az egri egyházmegye 35.

György	1377. VIII. 30. (ZsO X. 665. sz.) 1396. III. 13. (DF 210123.)
egri vikárius (1377)	
Bereck (Montaji Egyed fia)	1396. VI. 26. (DL 6160.) ⁷³ 1398. VIII. 20. (DL 7780.)
Miklós (Jakab fia) ⁷⁴	1398. XII. 5. (DL 8378.) 1400. IV. 7. (DF 210818.)
az egri Szűz Mária-oltár igazgatója	
János (Alcsebi István fia) ⁷⁵	1400. VIII. 11. (ZsO II. 447. sz.) ⁷⁶ 1418. XII. 19. (DL 10737.)
boszniai kanonok (1406), ⁷⁷ váci és budai kanonok (1418) ⁷⁸	

Balázs (Keresztúri János fia)	1422. III. 26. (Lukcsics I. 476. sz.) ⁷⁹ 1426. V. 4. (DL 11768.)
György	1435. XI. 23. (DL 61022.) 1438. VIII. 5. (DL 13214.)
István (Abarai)	1443. V. 22. (DL 13725.) ⁸⁰
László (Sirokai Péter fia) ⁸¹	1446. VI. 17. (DF 209946.) ⁸² 1452. V. 15. (DL 14557.)
Antal (Tímári)	1453. III. 20. (DF 210372.) 1463. II. 16. (DF 209942.)
Bertalan (Körmendi) ⁸³	1465. VI. 21. (DF 210055.) 1495. IX. 20. (DL 20362.) ⁸⁴
doct. decr., egri vikárius (1478–1489, 1492–1495)	
üresedés	1496. IX. 10. (DL 83978.) 1496. IX. 12. (DF 248024.)
Máté (Krasznai) ⁸⁵	1498. II. 7. (DL 22524.) 1503. I. 24. (DF 210110.) ⁸⁶
Taddeo Lardis	1508. (Hippolit szk. 340., 346.) 1510. X. 21. (DF 278354.) ⁸⁷
a püspökség kormányzója	
Jeromos (Balbi) ⁸⁸	[?] pécsi éneklőkanonok (1513) ⁸⁹
Miklós (Sánkfalvi Zele) ⁹⁰	1514. ⁹¹ 1516. V. 20. (DF 273465.)
váci prépost	

⁶⁷ DL 15424.; *Engel P.*: Ungi nemesség 158. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

⁶⁸ Egy 1480. IX. 2-i (DF 265410.) oklevél jobb alsó sarkában: „Lecta per Chalaad.” áll.

⁶⁹ DF 210110.; vö. *Körmendy Kinga*: *Studentes extra regnum. Esztergomi kanonokok egyetemjárása és könyvhasználata 1183–1543.* Bp., 2007. (Bibliotheca Instituti postgradualis Iuris Canonici Universitatis Catholicae de Petro Pázmány nominatae III. Studia 9.) 205/138. sz.

⁷⁰ *Consistorialia documenta pontificia de Regnis Sacrae Coronae Hungariae (1426–1605).* (Közreadja Tusor Péter–Nemes Gábor.) Bp.–Róma, 2011. (Collectanea Vaticana Hungariae I/7.) 32. (20. sz.)

⁷¹ *Leskó J.*: Adatok 166. (Jászói konvent protocolluma 2, pag. 332.) szerint már 1511-ben is viselte a méltóságot.

⁷² 1525. II. 7. (Kolmon. II. 4075. sz.) – 1527. I. 9. e. (Kolmon. II. 4171. sz.)

⁷³ Tollhiba folytán az 1396. VI. 30-i (DL 8167.) privilégium méltóságsorában ismét György neve szerepel.

⁷⁴ Mon. Vat. I/4. 186. – Elképzelhető, hogy azonos Sárvári Jakab fia Miklós egri kanonokkal!

⁷⁵ ZsO II. 4763. sz., III. 1677. sz.

⁷⁶ 1406. V. 29-én (ZsO II. 4763. sz.) egy újabb egri kanonokságot kapott.

⁷⁷ 1406. V. 29. (ZsO II. 4763. sz.)

⁷⁸ 1418. II. 16. (ZsO VI. 1506. sz.)

⁷⁹ Alcsebi (Gatályi) János halálával megüresedett javadalmat kapta meg.

⁸⁰ 1445. XI. 13. előtt (Lukcsics II. 228/871. sz.) elhunyt.

⁸¹ DL 67432.

⁸² Kiadása *Leskó J.*: Adatok 146., lásd még 1446. IX. 21. (Lukcsics II. 238/924. sz., a forrásban „de Czitacel” néven!), a következő biztos adat: 1448. II. 10. (DL 67432.)

⁸³ DF 234393., vö. *Nagy G.*: Körmendi Bertalan örkanonok. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

⁸⁴ Egy 1494. XI. 30-i (DL 99164.) oklevél méltóságsorában az örkanonokságot üresedésben lévőnek jelzik!

⁸⁵ *Kovács B.*: *Studensek 24/202. sz.* szerint 1469-ben bacc. fokozatot nyert el a krakkói egyetemen.

⁸⁶ 1506. X. 2-án (DF 216857.) már néhai.

⁸⁷ *Leskó J.*: Adatok 166. (Jászói konvent protocolluma 2, pag. 332.) szerint 1511-ben is viseli még a méltóságot.

⁸⁸ Vö. *Köblös J.*: *Egyházi középréteg 444/3. sz.*

⁸⁹ *Fedelez T.*: Pécsi székeskáptalan 321/23. sz. (DL 47061.)

⁹⁰ Vö. *Köblös J.*: *Egyházi középréteg 444/3. sz.* és 466/58. sz.

⁹¹ Elcserélte Balbi Jeromos váci prépostságáért és egri örkanonokságáért saját erdélyi prépostságát. (Vö. *Köblös J.*: *Egyházi középréteg 444/3. sz.* és 466/58. sz.)

Johannes Baptista
(Bonzagnum) 1521. VII. 30. (DF 217992.)
1525. III. 6. (DL 32123.)
doct. utr. iur., egri vikárius (1521–1525)

Tamás (Mindszenti) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 172.)

SZÉKESEGYHÁZI (BORSODI) FŐESPERESEK⁹²

Vö. *Kovács B.*: Az egri egyházmegye 38.

Mihály
(Kisidai Csirke Tamás)⁹³ 1385. IV. 28. (DL 83406.)
1394. III. 14. (DL 7894.)

Miklós
(Szentimrei Sebestyén fia)⁹⁴ 1395. VI. 5. (Mon. Vat. I/3. 296.)⁹⁵
1418. XII. 19. (DL 10737.)⁹⁶
egri vikárius (1411–1414)

Jakab (Pál fia) 1420. II. 22. (Lukcsics I. 91/239. sz.)⁹⁷
az egri Szent Imre-oltár rektora

András 1424. III. 31. e. (Lukcsics I.
733. sz.)

Mihály (Szurovini Pál fia) 1424. III. 31. (Lukcsics I.
733. sz.)⁹⁸
1425. V. 3. (Justh oklt. 106. sz.)

Miklós 1435. XI. 23. (DL 61022.)
1438. VIII. 5. (DL 13214.)

[Johannes de Bruszcicze 1441. VI. 17. (Lukcsics II. 729. sz.)]⁹⁹
királyi titkár

Gergely 1443. V. 22. (DL 13725.)

Ferenc (Kovácsházi)¹⁰⁰ 1446. VI. 17. (Vö. DF 209946.)¹⁰¹
1461. VIII. 3. (DL 15609.)

⁹² Vö. DL 96647.

⁹³ Mon. Vat. I/3. 296.; *Engel P.*: Genealógia, Aba nem 1. Széplaki ág 2. tábla: Csirke.

⁹⁴ Mon. Vat. I/3. 296.; Lukcsics I. 91/239. sz., 165/775. sz.

⁹⁵ A pápa a Mihály halálával megüresedett javadalmat adja neki.

⁹⁶ 1420. II. 22-e (Lukcsics I. 91/239. sz.) előtt elhunyt.

⁹⁷ Kéri a javadalmat, nem tudni, hogy ténylegesen is elfoglalta.

⁹⁸ Az András halálával megüresedett javadalmat kérvényezte. – 1425. I. 9-én (Lukcsics I. 165/775. sz.) a Miklós halálával megüresedett javadalmat kérvényezte.

⁹⁹ A kérvényben csak mint egri főesperes szerepel, itteni elhelyezését az indokolta, hogy a főesperesség betöltőiről ekkoriból nincsenek adataink. Ezzel együtt az is elképzelhető, hogy a szabolcsi főesperességet viselte, mivel ezen évekből ott sincsenek adatainak a méltóságviselő személyére.

¹⁰⁰ DL 15609.

¹⁰¹ Kiadása *Leskó J.*: Adatok 146.

Tamás (Kovácsházi)¹⁰² /
Kovácsi¹⁰³)¹⁰⁴ 1462. V. 24. (DL 67441.)
1485. X. 23. (DL 35808.)

István 1489. VI. 20. (DL 1581.)

Udalrik (Nagylyucei)¹⁰⁵ 1490. II. 22. (DL 83953.)
1499. II. 8. (DF 268299.)

László (Vajai)¹⁰⁶ 1500. VIII. 11. (DF 263201.)
1507. X. 25. (DF 210356.)¹⁰⁷

nikomédiai tit. püspök (1504–1507),
egri segédpüspök (1505–1507),¹⁰⁸ jászói prépost (1505–1507)¹⁰⁹

ZEMPLÉNI FŐESPERESEK

Vö. *Kovács B.*: Az egri egyházmegye 42.

János 1387. V. 5. (DL 7245.)
1403. VI. 25. (Lelesz II. 352/78. sz.)

vikárius (1388–1403)

[üresedés¹¹⁰] 1404. VII. 4. (DF 210261.)
1410. V. 25. (DF 268588.)

Octavianus (Domokos fia)¹¹¹ 1411. VI. 3. (ZsO III. 522. sz.)
1413. X. 3. (DF 234136.)¹¹²

az egri Szent Mihály-kápolna rektora

Péter (Szécsi¹¹³ Gál fia¹¹⁴)¹¹⁵ 1413. XI. 19. (ZsO IV. 1313. sz.)
1428. V. 27. (DL 100449.)¹¹⁶

az egri Szent Mihály-kápolna rektora,
goricai főesperes, korbáviai püspök

¹⁰² 1462. V. 24. (DL 67441.)

¹⁰³ 1484. IV. 22. (DF 236245.)

¹⁰⁴ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

¹⁰⁵ DL 83956. 1486 és 1488 között győri kanonok volt (*Köblös J.*: Egyházi középréteg 410/102. sz.).

¹⁰⁶ *Nagy Á.*: Egri síremlékek 109–110. szerint a sírkő kiegészítése alapján halála napja: 1507. XI. 9.

¹⁰⁷ Kegyes adománya a káptalan részére.

¹⁰⁸ 1505. IV. 7. (DF 269100-1.), 1505. IV. 9. (DF 269528.)

¹⁰⁹ 1505. XI. 30-án (Erdődy lt. 4-7-13.) a király a Csaholyi Gáspár lemondásával megüresedett prépostságra kinevezi Lászlót; 1507. II. 2-én (DL 38112.) címeradományt kap, ekkor székesegyházi főesperes és jászói prépost is egyúttal.

¹¹⁰ A méltóságsorokban nem szerepel.

¹¹¹ „de Sancto Severino”

¹¹² 1413. XI. 19-én (ZsO IV. 1313. sz.) már néhai.

¹¹³ ZsO V. 123. sz.

¹¹⁴ ZsO IV. 1313. sz.

¹¹⁵ Személyére lásd *Engel P.*: Archontológia I. 85., II. 223. – 1429. II. 8-án (Lukcsics I. 217/1120. sz.)

¹¹⁶ Királyi oklevél méltóságsorában mint püspök szerepel.

Miklós (Csázmai János fia)¹¹⁷ 1429. I. 19. (DF 221799.)
1430. VII. 1. (DF 285881.)
doct. decr., egri vikárius (1424–1436)

EGER-VÁRI SZŰZ MÁRIA-KÁPOLNA PRÉPOSTJAI
(*egyúttal zempléni főesperesek*)

Vö. Nagy G.: Szűz Mária prépostság 47–50., 60.; *Bóhm J.*: Eger-vári prépostságok 5–6., 12–13.; *Leskó J.*: Adatok 142., 248.; *Mályusz E.*: Egyházi társadalom 113. – Rozgonyi Péter egri püspök 1429-ben kérte a pápa jóváhagyását, hogy újraalapíthassa a prépostságot és javadalmához csatolhassa a zempléni főesperességet (Lukcsics I. 244/1327. sz.). A pápa 1429. XII. 18-án (Uo. 245/1330. sz.), illetve 1430. IV. 5. (Cameralia II. 199/1177a. sz.) jóváhagyta a kérést. Lásd még 1430. VII. 13. (Balassa oklt. 289. sz.) A prépostja, aki ettől kezdve a mindenkori zempléni főesperes is volt egyben, a székeskáptalanban a 6. helyet foglalta el, a prépostságnak hat káplán volt a tagja. (DF 209946. = *Bóhm J.*: Egervári prépostságok 146–149.)

Miklós (Csázmai János fia)¹¹⁸ 1430. IX. 15. (DL 43851.)
1436. II. 28. (Lukcsics II. 406. sz.)¹¹⁹
doct. decr., egri kanonok és vikárius (1424–1436)

Márk (Fehérvári)¹²⁰ 1436. IV. 2. (DF 210738.)¹²¹
1446. VI. 17. (DF 209946.)¹²²

Miklós (Bánfalvi Barius)¹²³ 1447. IV. (*Schrauf K.*: Bécs 141.)¹²⁴
1452. IV. 13. (DF 263398.)
doct. decr., egri vikárius (1451–1452)

György (Sebesi)¹²⁵ 1453. III. 20. (DF 210372.)
1456. VIII. 20. (DF 213598.)

András (Körtvélyesi)¹²⁶ 1457. I. 13. (DL 81245.)
mag. art., egri vikárius (1457–1460)

Miklós (Szirmai Simon fia
János fia)¹²⁷ 1460. V. 11. (DF 250487.)
1478. XII. 20. (DL 88617.)

¹¹⁷ Lukcsics II. 136/406. sz.

¹¹⁸ Lukcsics II. 136/406. sz.

¹¹⁹ Ugyan még 1436. III. 27-én (Lukcsics II. 138/417. sz.) is adtak be nevében Rómában kérvényt, de ekkor már biztosan nem élt, mivel IV. 2-án (DF 210738.) már megválasztották utódát.

¹²⁰ DF 210738.

¹²¹ Rozgonyi Péter egri püspök kinevező levele.

¹²² Kiadása *Leskó J.*: Adatok 146.

¹²³ DL 67432., vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147. – Személyére lásd *Véber János*: Barius Miklós, egy humanista műveltségű főpap a 15. század közepén. In: „Causa unionis, causa fidei, causa reformationis in capite et membris” Tanulmányok a konstanzi zsinat 600. évfordulója alkalmából. (Szerk. Bárány Attila–Pósán László.) Debrecen, 2014. 414–421.

¹²⁴ Az első okleveles adat: 1448. II. 10. (DL 67432.)

¹²⁵ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

¹²⁶ DF 210178.

¹²⁷ DL 15491., DL 67437.

Miklós (Zlanch-i) 1484. IV. 22. (DF 236245.)
1487. IV. 20. (DL 19242.)

Orbán (Nagylucsei)¹²⁸ 1489. VI. 20. (DL 1581.)
1503. I. 24. (DF 210110.)

Tamás (Liptai) 1508. I. 20. (Hippolit sz. 296.)
1516. XII. 15.e. (DF 262487.)

Miklós (Bácsi)¹²⁹ 1516. XII. 15. (DF 262487.)¹³⁰
1525. II. 15. (SzSzBokl. 103., rel.)

királyi titkár

BORSOVAI FŐESPERESEK

Vö. Kovács B.: Az egri egyházmegye 55–56.

János (Német)¹³¹ 1387. V. 5. (DL 7245.)
1390. X. 15. (DL 95292.)¹³²

[üresedés¹³³] 1391. V. 27. (DL 96647.)¹³⁴
1394. III. 14. (DL 7894.)

Konrád (Órévi András fia)¹³⁵ 1396. III. 13. (DF 210123.)
1404. VIII. 2. (DF 210199.)

váradai kanonok

Péter 1405. V. 9. (DF 250706.)
1405. XII. 17. (DL 9092.)

András (Sewsschiz-i
Márton fia)¹³⁶ 1406. I. 25. (DL 9150.)
1410. V. 25. (DF 268588.)¹³⁷

[üresedés¹³⁸] 1411. VI. 28. (DL 84834.)
1412. VI. 3. (DL 43152.)

Zegotha (Sewsschiz-i
Márton fia)¹³⁹ 1412. IX. 10. (DL 9947.)
1435. XI. 23. (DL 61022.)

¹²⁸ DL 1581.

¹²⁹ Vö. *Bónis Gy.*: Jogtudó értelmiség 323.; *Kovács B.*: Studensek 26/240. sz.

¹³⁰ Királyi kinevezése a prépostság élére elődje halála miatt. – 1517. III. 24-án (DF 262522.) a királyi tanács jóváhagyta.

¹³¹ Mon. Vat. I/3. 119.

¹³² 1390. XII. 23-án (Mon. Vat. I/3. 119.) már néhai, javadalmát a pápa Landulf bíborosnak adományozta.

¹³³ A méltóságsorokban nem szerepel.

¹³⁴ 1392. X. 12. (DL 7812.), 1393. V. 24. (DF 210779.), 1393. VII. 22. (DL 52787.)

¹³⁵ ZsO II. 2218. sz.

¹³⁶ Lukcsics I. 72/130. sz.

¹³⁷ Még András spalatói érsek egri vikáriusága idején (ennek utolsó adata: 1411. I. 16., ZsO III. 46. sz.) lemondott a javadalomról, vö. Lukcsics I. 72/130. sz.

¹³⁸ A méltóságsorokban nem szerepel.

¹³⁹ Lukcsics I. 72/130. sz.; 1412. októberében beiratkozott a bécsi egyetemre. (*Schrauf K.*: Bécs 118.)

EGER-VÁRI SZENT PÉTER-TÁRSASKÁPTALAN PRÉPOSTJAI
(együttal 1436 után borsovai főesperesek)

Vö. *Böhm J.*: Egervári prépostságok 55–73.; *Leskó J.*: Adatok 146., 161., 249–250.; *Mályusz E.*: Egyházi társadalom 113. – A prépostságot Rozgonyi Péter egri püspök alapította az egri várban 1429-ben; a társaskáptalan a préposton kívül, akit a püspök nevezhetett ki és összekapcsolták a székeskáptalan egy kanonokságával, hat kanonokból állt. (1430. I. 2.: Lukcsics I. 246/1333. sz., lásd még Annatae 78. sz. [1430. III. 13.]) A prépost a 7. helyen állt a székeskáptalani rangsorban. (DF 209946.) – Valamikor az 1430-as évek közepén Zegotha borsovai főesperes halála után a préposti jövedelmekhez csatolták a borsovai főesperességből származó bevételeket,¹⁴⁰ s az 1437-ben, a javadalmat elnyerő Stubner Miklós már együtt viselte mindkét javadalmat. A két méltóság olyannyira összeolvadt, hogy hasonlóan a másik két kisprépost-főespereshez, itt is, egyetlen kivétellel (1443. V. 22. [DL 13725.]) mindig a kisprépostság címe szerepel a káptalani méltóságsorokban.

Tamás (Diakói)¹⁴¹ 1430. I. 2. (Lukcsics I. 246/1333. sz.)
1435. XI. 23. (DL 61022.)

Miklós (Stubner)¹⁴² 1437. IX. 20. (DL 13087.)¹⁴³
1446. XII. 12. (DL 31544.)¹⁴⁴
doct. decr., egri vikárius (1437–1439, 1440–1446)

Albert¹⁴⁵ 1448. I. 24. (DL 84894.)
1449. IV. 15. (DL 2963.)
doct. decr., egri vikárius (1448–1449)

Bálint (Tatai) 1449. IV. 30. (DL 14224.)¹⁴⁶
1453. X. 10. (DF 210782.)

Pál (Sóvári) 1454. X. 22. (DL 67437.)
1455. XII. 2. (DF 210218.)

¹⁴⁰ Vö. *Böhm J.*: Egervári prépostságok 59–64. A szerző a 16. és 17. századi adatok alapján jutott ugyanerre a következtetésre.

¹⁴¹ Előtte ungi főesperes volt.

¹⁴² Kőrömcányai polgár. Azonosítása pecsétje – (amelynek leírását Lővei Pálnak köszönöm) a címerábrában könyökben hajlított jobb kar nyílveszszóval átlóve, a kezében koszorút tart, a pajzs fölött püspöksüveg kétoldali infulaszalagokkal, a minuszkulása körirata: s[igillum] n[icolai] stvbne(r) d[ecretorum] d[oc]tor]. (DL 31534., 31544., 80778. = Zichy IX. 52.) – alapján a bécsi egyetemi anyakönyv – *Nicolaus Stubner de Kremnicia* 1422. IV. 14-én (*Schrauf K.*: Bécs 53.) iratkozott be az egyetemre, ahol 1428-ban már mint *dominus Nicolaus archidiaconus et canonicus, cancellarius Agriensis* szerepelt (*Fraknoi V.*: Bécs 44.); 1430 áprilisában iratkozott be a jogi karra, 1433. áprilisában *baccalarius*, 1435 áprilisában már *licenciatus*, végül októberében *decretorum doctor* lett belőle (*Schrauf K.*: Bécs 129. 10. jegyzet.) – segítségével történt.

¹⁴³ 1443. V. 22-én mint borsovai főesperes szerepel.

¹⁴⁴ Látszólag 1446. VI. 17-én (DF 209946.) már Albert doct. decr. a prépost, mivel az oklevélen az ő aláírása rajta van, de Stubneré nem, ám mivel az oklevelet minden új méltóságba lépő kanonok aláírta, így az ő aláírása későbbi időpontban kerülhetett rá, annál is inkább, mivel Miklós év végéig adatható.

¹⁴⁵ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 146.

¹⁴⁶ Egy 1449. I. 16-i (DF 268430.) káptalani oklevél méltóságsorában már Tatai Bálint szerepel a méltóságsorban.

István (Pásztói) 1456. VI. 29. (DF 210634.)
1466. V. 16. (*Bártfai Szabó*: Pest 921. sz.)

Kelemen¹⁴⁷ 1472. IX. 28. (DL 74943.)
1478. IX. 2. (DF 269835.)

doct. decr., vikáriushelyettes (1473–1475)

Bernát¹⁴⁸ 1484. IV. 22. (DF 236245.)
1492. XI. 22. (Hazai oklt. 447.)¹⁴⁹
ferences szerzetes, az egri püspökség jövedelmeinek kormányzója (1477–1486),¹⁵⁰ árkádiai tit. püspök (1481–1492)¹⁵¹

Rupert 1492. XII. 10. (DL 50556.)
1496. IX. 12. (DF 248024.)

Miklós (Bacskai János fia)¹⁵² 1498. I. 16. (DL 38749.)¹⁵³
1499. II. 8. (DF 268299.)

Miklós (Bacskai Menyhért fia)¹⁵⁴ 1500. VIII. 11. (DF 263201.)¹⁵⁵
1526. VIII. 19. (DF 271164.)

(ABA)ÚJVÁRI FŐESPERESEK

Vö. *Kovács B.*: Az egri egyházmegye 41.

Albert (de Pachensteyn)¹⁵⁶ 1387. V. 5. (DL 7245.)
1390. X. 15. (DL 95292.)¹⁵⁷

[üresedés¹⁵⁸] 1391. V. 27. (DL 96647.)

János 1392. X. 12. (DL 7812.)
1394. III. 14. (DL 7894.)

Miklós (Hartman fia)¹⁵⁹ 1396. III. 13. (DF 210123.)

¹⁴⁷ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

¹⁴⁸ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

¹⁴⁹ 1489. III. 14-én (DL 46109.) már Orbán egri püspök és a bécsi püspökség adminisztrátorának bécsi püspöki helynöke.

¹⁵⁰ 1477. V. 16. (DF 228919.) – 1486. V. 6. (DF 228987.)

¹⁵¹ DL 45860. (1481. I. 23.)

¹⁵² DL 97399., 97566., DF 224582.

¹⁵³ Királyi követ Albert lengyel királyhoz. (Kiadását lásd *Iványi Béla*: Adalékok nemzetközi érintkezéseink történetéhez. Történelmi Tár 7. [1906.] 167.) – Közbenső adatok: 1498. II. 7. (DL 22524.), 1499. I. 22. (DF 229148., követség Albert királyhoz).

¹⁵⁴ Szabolcs oklt. II. 757. sz. (1507. I. 4.)

¹⁵⁵ Közbenső adatok: 1499. II. 8. (DF 268299.), 1500. VIII. 11. (DF 263201.), 1502. VIII. 14. (DL 84014.), 1502. VIII. 20. (DL 84016.), 1503. I. 24. (DF 10110.), 1513. II. 25. (DL 97641.), 1525. III. 31. (DL 97714.), 1525. V. 1. (DL 97714.)

¹⁵⁶ Mon. Vat. I/3. 131.

¹⁵⁷ 1391. I. 21-én (Mon. Vat. I/3. 131.) már néhai, javadalmát a pápa Hartman fia Miklós doct. decr., egri és pozsonyi kanonoknak adta.

¹⁵⁸ A méltóságsorban nem szerepel.

¹⁵⁹ Mon. Vat. I/4. 397.

	1401. XII. 16. (Mon. Vat. I/4. 397.) ¹⁶⁰	András (Körtvélyesi) ¹⁶⁹	1458. VIII. 2. (DF 286467.) 1480. II. 6. (DF 210178.) ¹⁷⁰
doct. decr., pozsonyi kanonok		mag. art., egri vikárius (1458–1460)	
János	1404. VII. 4. (DF 210261.) 1418. XII. 19. (DL 10737.)	László (Sirokai Péter fia) ¹⁷¹	1484. IV. 22. (DF 236245.) mislyei prépost (1454–1484), ¹⁷² nablusi tit. püspök (1462–1484), ¹⁷³ egri segédpüspök (1462–1484) ¹⁷⁴
János (Necpáli György fia)	1421. V. 22. (Justh oklt. 102. sz.) 1423. III. 1. (ZsO X. 238. sz.) ¹⁶¹	Mihály (Pálóci)	1484. IV. 28. (DF 209943.)
Pál (Tárkányi)	1424. III. 31. (Lukcsics I. 732. sz.) ¹⁶² 1435. XI. 23. (DL 61022.) ¹⁶³	Ferenc (Szatmári)	1485. X. 23. (DL 35808.)
fehérvári kanonok (1424)		István (Szatmári)	1489. VI. 20. (DL 1581.) 1493. X. 9. (DL 20067.)
EGER-VÁRI SZENT ISTVÁN TÁRSASKÁPTALAN PRÉPOSTJAI (<i>együttal (aba)újvári főesperesek</i>)			
Vö. <i>Böhm J.</i> : Egervári prépostságok 6–11., 47.; <i>Leskó J.</i> : Adatok 143., 250.; <i>Mályusz E.</i> : Egyházi társadalom 113. – A prépostságot Rozgonyi Péter egri püspök alapította 1436. I. 13-án (DF 209943., kiadása <i>Böhm J.</i> : Egervári prépostságok, Oklevelek 1. sz.). A prépostnak, aki együttal egri kanonok és (aba)újvári főesperes is volt, négy káplánt kellett tartania. A prépost a 8. helyen állt a székeskáptalani rangsorban. (<i>Nagy G.</i> : Szűz Mária prépostság 60.)			
Ozsvát (Rozgonyi János fia) ¹⁶⁴	1436. I. 13. (DF 209943.) ¹⁶⁵ 1438. VIII. 5. (DL 13214.)	Benedek (Csepelyi) ¹⁷⁵	1494. XI. 30. (DL 99164.) 1496. I. 3. (DL 93651.) doct. decr., hántai prépost (1478–1496), ¹⁷⁶ egri kanonok és asszonypataki plébános (1492) ¹⁷⁷
István	1443. V. 22. (DL 13725.)	üresedés	1496. IX. 10. (DL 83978.) 1496. IX. 12. (DF 248024.)
Miklós (Nánai István fia)	1444. V. 17. e. (DL 13770.) ¹⁶⁶	György (Szatmári)	1498. II. 7. (DL 22524.) 1499. II. 8. (DF 268299.) budai prépost és királyi titkár (1499)
György (Sebesi) ¹⁶⁷	1446. VII. 21. (DF 244365.) 1452. V. 15. (DL 14557.)	Seboldus	1500. VIII. 11. (DF 263201.)
Miklós (Szirmai Simon fia János fia) ¹⁶⁸	1453. III. 20. (DF 210372.) 1456. VI. 29. (DF 210634.)	Lőrinc (besztercei Kretschmer) ¹⁷⁸	1502. VIII. 14. (DL 84014.) 1503. I. 24. (DF 210110.) ¹⁷⁹
		Antal (Kajári)	1532. VI. 26. (<i>Leskó J.</i> : Adatok 172.)
PANKOTAI FŐESPERESEK			
Vö. <i>Kovács B.</i> : Az egri egyházmegye 49.			
		Miklós	1387. V. 5. (DL 7245.) 1394. III. 14. (DL 7894.)

¹⁶⁰ A pápa e napon a javadalmát Oláh Mihály fia István kanonoknak adományozta.

¹⁶¹ 1423. IV. 29-én (Lukcsics I. 140/581. sz.) már néhai. Necpáli János halála után többen is – sikertelenül – kérvényezték a pápától a javadalmat: 1423. IV. 29-án Bereck fia, Imre (Lukcsics I. 140/582. sz.); 1423. IV. 30-án Gregorjanci Gergely (Lukcsics I. 140/583. sz.); 1424. I. 6-án pedig Pásztói Mihály fia Lukács kanonok (Lukcsics I. 152/705. sz.).

¹⁶² A pápától kérte a javadalmat, amely Necpáli János halálával üresedett meg és Zsigmond király parancsára Ludányi Tamás egri püspök már átadta neki. Lásd még 1424. V. 8. (Lukcsics I. 159/740–741. sz.), 1425. V. 3. (Justh oklt. 106. sz.)

¹⁶³ 1436. I. 13-án már néhai.

¹⁶⁴ DF 209943.

¹⁶⁵ Kinevezése. – Rozgonyi János tárnokmester fia, a püspök neposa.

¹⁶⁶ Esetlegesen felmerül, hogy a családtagok rosszul emlékeztek és a patai főesperesi cím helyett irták (el).

¹⁶⁷ DF 244365.

¹⁶⁸ DL 67437.

¹⁶⁹ DF 210178. – Vö. *Kovács B.*: Studensek 13/21. sz.

¹⁷⁰ Vö. 1501. VI. 15. (DF 275650.)

¹⁷¹ DL 25210., DF 251587.

¹⁷² 1454. V. 15. (DL 25210.) – 1484. IV. 22. (DF 236245.) – Közbenső adatok: 1458. VII. 21. (DL 31687.), 1460. V. 11. (DF 250487.), 1462. IV. 16. (DF 269605.), 1462. V. 4. (Cameralia II. 236/1258. sz.), 1482. VI. 20. (DF 251587.), 1482. VI. 29. (DF 269096.)

¹⁷³ 1462. V. 4. (Cameralia II. 236/1258. sz.) – 1484. IV. 22. (DF 236245.) – Közbenső adat: 1469. IV. 8. (DL 90130.)

¹⁷⁴ 1462. V. 4. (Cameralia II. 236/1258. sz.) – 1484. IV. 22. (DF 236245.) – Közbenső adat: 1469. IV. 8. (DL 90130.)

¹⁷⁵ DL 24860.

¹⁷⁶ 1478. XII. 20. (DL 88617.) – 1496. I. 3. (DL 93651.)

¹⁷⁷ 1492. VIII. 11. (DF 229955.)

¹⁷⁸ DF 210110.; *Köblös J.*: Egyházi közlések 356/68. sz.

¹⁷⁹ *Leskó J.*: Adatok 166. (Jászói konvent protocolluma 2, pag. 332.) szerint 1511-ben is betöltötte a méltóságot.

Mihály (Liszkói Pál bán fia) ¹⁸⁰	1396. III. 13. (DF 210123.) 1396. VI. 30. (DL 8167.) ¹⁸¹	Taddeo Lardis	[1498. XI. 20.] (DF 209944.) ¹⁹² 1503. I. 24. (DF 210110.)
Péter (László fia) ¹⁸²	1397. XI. 3. (DF 210482.) ¹⁸³ 1399. III. 11. (DL 8409.)	a püspökség kormányzója (1501–)	
János (Semsei Demeter fia János fia) ¹⁸⁴	1399. VIII. 6. (DL 42715.) 1431. III. 21. (DL 83656.)	János (Erdődi)	1511. ¹⁹³
váradai kanonok, tasnádi (1411–1418), ¹⁸⁵ egri vikárius (1420–1421)		Tamás (Bakócz)	1520. XII. 12. (Cameralia II. 1385. sz.) ¹⁹⁴
György	1435. XI. 23. (DL 61022.) 1438. VIII. 5. (DL 13214.)	Franciscus Marsupini	1527. III. 21. (ETE I. 308.) esztergomi kanonok, nógrádi főesperes
Balázs	1443. V. 22. (DL 13725.)	Iohannes Marsupini	1530. I. 1. (Cameralia II. 1388. sz.)
Ferenc	1444. V. 25. (DL 80804.)	PATAI FŐESPERESEK	
Albert (Hangácsi) ¹⁸⁶	1445. VI. 30. (Lukcsics II. 859. sz.) ¹⁸⁷ 1448. II. 6. (DL 67432.)	Vö. Kovács B.: Az egri egyházmegye 54.	
az egri Szent György-oltár igazgatója		[üresedés ¹⁹⁵]	1387. V. 5. (DL 7245.)
[üresedés ¹⁸⁸]	1449. I. 16. (DF 268430.)	Péter	1387. VII. 30. (DF 210814.) 1388. VI. 8. (DL 42392.)
Balázs	1449. IV. 15. (DL 2963.) 1450. III. 16. (DL 14327.)	János	1389. II. 27. (DL 7479.) 1394. III. 14. (DL 7894.)
János	1450. VII. 29. (DL 14390.) 1466. IV. 28. (DF 234393.)	Jakab (Váci Miklós fia) ¹⁹⁶	1396. III. 13. (DF 210123.) 1418. XII. 19. (DL 10737.)
Kálmán (Gyulai)	1484. IV. 22. (DF 236245.) 1493. X. 9. (DL 20067.) ¹⁸⁹	Miklós (Nánai István fia) ¹⁹⁷	1422. III. 6. (Lukcsics I. 466. sz.) ¹⁹⁸ 1443. V. 22. (DL 13725.) ¹⁹⁹
doct. utr. iur., az egri Szent András-oltár rektora ¹⁹⁰		Miklós (Szirmai János fia Simon fia) ²⁰⁰	1447. VI. 11. (DL 67430.) 1452. IV. 13. (DF 263398.)
János (Szatmári)	1494. XI. 30. (DL 99164.) 1496. IX. 12. (DF 248024.)	István (Várdai Pelbárt fia) ²⁰¹	1453. II. 5. (Zichy IX. 346.) 1455. VI. 5. (Reg. suppl. vol. 482, fol. 1r.) ²⁰²
üresedés	1498. II. 7. (DL 22524.) 1499. II. 8. (DF 268299.)	doct. decr.	
Este-i Hippolit egri püspök, a főesperesség kormányzója (1498) ¹⁹¹			

¹⁸⁰ ZsO V. 287. sz.; Engel P.: Genealógia, Szentemagócs nem 4. tábla: Liszkói (Bátyai).

¹⁸¹ 1398. IV. 9-e (Mon. Vat. I/4. 62.) előtt elhunyt.

¹⁸² Mon. Vat. I/4. 62.

¹⁸³ Pápai kinevezése: 1398. IV. 9-én (Mon. Vat. I/4. 62.) volt.

¹⁸⁴ DL 84834.; ZsO V. 287. sz.; 1413. áprilisában beiratkozott a bécsi egyetemre. (Schrauf K.: Bécs 118.) – Személyére lásd *Kádas István: Középkori család- és birtoktörténet: a Semseiek. Fons*, 20 (2013) 423–454.; 434.

¹⁸⁵ 1411. III. 26. (DL 53581.) – 1418. VI. 6. (ZsO VI. 2014. sz.)

¹⁸⁶ DL 67432.

¹⁸⁷ Hetési Imre titeli kanonok sikertelenül kérte a Hangácsi Albertnek a pécsi prépostságra történt áthelyezésével megüresedett főesperességet.

¹⁸⁸ A méltóságsorban nem szerepel.

¹⁸⁹ 1495. IX. 20. előtt (DL 20362.) elhunyt.

¹⁹⁰ DL 20362.

¹⁹¹ DF 209944.

¹⁹² E napon Milánóban képviselője útján elcserélte az ungi főesperességét Este-i Hippolit egri püspökkel, aki addig a pankotai főesperességet kormányozta; az első adat méltóságviselésére: 1500. VIII. 11. (DF 263201.)

¹⁹³ Leskó J.: Adatok 166. (Jászói konvent protocolluma 2, pag. 332.)

¹⁹⁴ Elődje az adat szerint Francisco Marsupini volt.

¹⁹⁵ A méltóságsorban nem szerepel.

¹⁹⁶ Lukcsics I. 124/466. sz.

¹⁹⁷ Lukcsics I. 124/466. sz. (mint „Dellana” áll a „de Nana” helyett, a Jakab halálával megüresedett javadalmat kapta.); Lukcsics II. 228/871., 238/923. sz.

¹⁹⁸ Lásd az első magyarországi adatot: 1422. IV. 2. (ZsO IX. 374. sz.)

¹⁹⁹ 1444. V. 17-i (DL 13770.) oklevélben már mint az egri [Szent István-társaskáptalan] néhai prépostja szerepel.

²⁰⁰ DL 67430., 67437. – Vö. DF 209946., kiadása Leskó J.: Adatok 146.

²⁰¹ Zichy IX. 427. (1454. III. 22.); Engel P.: Archontológia II. 254.; Udvardy J.: Kalocsai érsekek 295–298.

²⁰² Az adatot Szovák Kornélnak köszönöm!

István (Lakácsi) ²⁰³	1456. VI. 29. (DF 210634.) 1466. IV. 28. (DF 234393.)
Angelus Cialfis ²⁰⁴	1476. VI. 21. (Zichy XI. 180.) 1480. IV. 11. (Mon. Vespr. III. 260.) ²⁰⁵ doct. decr., egri vikárius (1476)
Pál (<i>Wydus</i>) ²⁰⁶	1484. IV. 22. (DF 236245.) 1489. VI. 20. (DL 1581.)
Ferenc (Bárcai)	1490. II. 22. (DL 83953.) ²⁰⁷ 1498. II. 7. (DL 22524.)
László (Vajai)	1499. II. 8. (DF 268299.)
Ferenc	1500. VIII. 11. (DF 263201.) 1503. I. 24. (DF 210110.) ²⁰⁸
Balázs (Szeremlyéni)	1532. VI. 26. (<i>Leskó J.</i> : Adatok 171.)

TÁRCAFŐI FŐESPERESEK

Vö. Kovács B.: Az egri egyházmegye 59–60.

Tamás	1387. V. 5. (DL 7245.) 1405. V. 17. (DF 210262.)
László	1405. XII. 17. (DL 9092.) ²⁰⁹ 1435. XI. 23. (DL 61022.)
Albert	1438. VIII. 5. (DL 13214.)
András (Nagymihályi Ödönfi János fia) ²¹⁰	1446. XII. 13. ²¹¹ (DF 234280.) 1455. IX. 15. (DL 14996.)
Miklós	1456. VI. 29. (DF 210634.)
András (Körtvélyesi)	1457. VI. 14. (DL 81263.) 1458. II. 28. (DF 228794.) mag. art., vikárius (1457–1460)
Kálmán (Gyulai) ²¹²	1460. IX. 16. (DL 15491.)

²⁰³ DF 234393.

²⁰⁴ Vö. Kovács B.: Studensek 13/28. sz.

²⁰⁵ Bizonytalan adat, korábbi adatok: 1476. VII. 1. (DL 88582.), 1477. I. 20. (DF 280922., az oklevél jobb alsó sarkában csak ennyi áll: „A. de Cialfis.”)

²⁰⁶ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

²⁰⁷ Valószínűleg tévesztés miatt egy 1490. IX. 26-i (DL 83956.) oklevél méltóságsorában ismét Pál neve szerepel.

²⁰⁸ *Leskó J.*: Adatok 166. (Jászói konvent protocolluma 2, pag. 332.) szerint még 1511-ben is betöltötte a javadalmat.

²⁰⁹ 1413. XII. 4-én (ZsO IV. 1356. sz.) kegyes adományt tett.

²¹⁰ *Engel P.*: Ungi nemesség 158. – Utána éneklókanonok lett, vö. 1456. I. 31. (DL 15024.)

²¹¹ A kiküldetés napja.

²¹² Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

	1472. IX. 28. (DL 74943.) doct. utr. iur., egri vikárius (1462–1467)
Gergely (Nenkei) ²¹³	1480. I. 30. (DL 18322.) 1480. III. 23. (DL 75931.) ²¹⁴
Fülöp (Fygadus de Brixia)	1484. IV. 22. (DF 236245.) 1484. X. 7. (MVS IV/1. 118.)
István (Vertigei)	1485. X. 23. (DL 35808.) 1492. XI. 22. (Hazai oklt. 447.)
üresedés	1492. XII. 10. (DL 50556.)
Máté (Krasznai)	1493. X. 9. (DL 20067.) 1496. IX. 10. (DF 248024.)
Sebaldus	1498. II. 7. (DL 22524.)
[üresedés ²¹⁵]	1499. II. 8. (DF 268299.)
András	1500. VIII. 11. (DF 263201.) 1503. I. 24. (DF 210110.)
Fábián	1511. ²¹⁶
Ferenc (Dombvásári)	1532. VI. 26. (<i>Leskó J.</i> : Adatok 171.)

SZABOLCSI FŐESPERESEK

Vö. Kovács B.: Az egri egyházmegye 46.; *Németh Péter*: A szabolcsi főesperesség a középkorban. Nyíregyháza, 1990. (Szabolcs-szatmár-beregi Múzeumi Füzetek 7.)

Lőrinc	1387. V. 5. (DL 7245.) 1389. IX. 16. (DL 87595.)
János (Benedek fia) ²¹⁷	1390. VII. 28. (DF 286511.) 1398. III. 24. (DL 89613.)
Pál (Mihály fia) ²¹⁸	1398. VII. 15. (DL 7241.) 1400. IV. 7. (DF 210818.) az egri Szent Péter-oltár igazgatója, váradi kanonok ²¹⁹
[üresedés ²²⁰]	1404. VII. 4. (DF 210261.) 1404. VIII. 2. (DF 210199.)

²¹³ DL 18322. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

²¹⁴ Nem tüntették fel az oklevélben főesperességét.

²¹⁵ A méltóságsorban nem szerepel.

²¹⁶ *Leskó J.*: Adatok 166. (Jászói konvent protocolluma 2, pag. 332.)

²¹⁷ Mon. Vat. I/4. 70.

²¹⁸ Mon. Vat. I/4. 90.

²¹⁹ 1398. XI. 6. (Mon. Vat. I/4. 90.)

²²⁰ A méltóságsorokban nem szerepel.

Ferenc	1405. V. 9. (DF 250706.) 1407. I. 15. (DF 210124.)	Bálint (Tatai) ²³⁴	1446. X. 8. (Lukcsics II. 926. sz.) ²³⁵ 1448. II. 10. (DL 67432.)
[üresedés ²²¹]	1408. X. 21. (DL 70197.) 1413. III. 31. (DF 210322-3.)	Pál (Sóvári) ²³⁶	1449. I. 16. (DF 268430.) ²³⁷ 1453. X. 10. (DF 210782.)
János (Necpáli György fia) ²²² mag. art., egri vikárius (1413, 1414–1419)	1413. V. 1. (ZsO IV. 517. sz.)	Ambrus (Némai) ²³⁸	1454. X. 22. (DL 67437.) ²³⁹ 1484. IV. 22. (DF 236245.)
[üresedés ²²³]	1413. V. 19. (DF 210613.) ²²⁴ 1415. VI. 23. (DF 210610.)	Fülöp (Fygadus de Brixia)	1485. X. 23. (DL 35808.)
János (Necpáli György fia) mag. art., egri vikárius (1413, 1414–1419)	1415. IX. 5. (Zichy VI. 370.)	üresedés	1489. VI. 20. (DL 1581.)
[üresedés ²²⁵]	1415. IX. 28. (DL 67551.)	Pál (Kétházi)	1490. II. 22. (DL 83953.) 1492. XI. 22. (Hazai oklt. 447.)
János (Necpáli György fia) ²²⁶ mag. art., egri vikárius (1413, 1414–1419)	1416. VIII. 1. (ZsO V. 2169. sz.) 1419. III. 29. (ZsO VII. 249. sz.)	István (Vertigei)	1492. XII. 10. (DL 50566.) 1498. II. 7. (DL 22524.)
Pál (Mikófalvi Simon fia) ²²⁷ / Cipo ²²⁸)	1420. VIII. 2. (ZsO VII. 2040. sz.) 1426. VIII. 5. (Bártfai Szabó: Pest 613. sz.) ²²⁹	üresedés	1499. II. 8. (DF 268299.) 1500. VIII. 11. (DF 263201.)
Miklós (Stock)	1431. XI. 17. (Lukcsics II. 66. sz.) ²³⁰ 1435. III. 21. (Lukcsics II. 362. sz.) doct. decr., mag. art., királyi tanácsos, boroszlói prépost (1431), dékán (1435)	János (Erdődi/Szalmári)	1502. VIII. 14. (DL 84014.) 1506. I. 27. (Erdődy lt. 4-9-7. [10231.]) ²⁴⁰
Márk ²³¹	1435. XI. 23. (DL 61022.)	Gáspár (Csaholyi Miklós fia) ²⁴¹	[1506.242] 1514. XI. 13. ²⁴³
István	1438. VIII. 5. (DL 13214.)	bacc.	
Pál (<i>Bidrig</i>) ²³² Rozgonyi Simon egri püspök káplánja	1443. V. 22. (DL 13725.) 1443. VI. 22. (DF 210739.) ²³³	Mihály (Vitéz)	1516. IV. 6. ²⁴⁴ 1517. VII. 24. (Cameralia II. 1383. sz.)
		doct. decr.	
		Tamás (Bakócz)	1517. VII. 24. (Cameralia II. 1383. sz.)
		esztergomi érsek	

²²¹ A méltóságsorokban nem szerepel.

²²² Azonosítására lásd a vikáriusságánál leírtakat!

²²³ A méltóságsorokban nem szerepel.

²²⁴ Közbenső adatok: 1413. V. 24. (DF 210614.), 1413. IX. 19. (DF 210615-6.), 1413. X. 3. (DF 234136.), 1414. III. 3. (DL 43237.), 1415. I. 28. (DL 10287.)

²²⁵ A méltóságsorban nem szerepel.

²²⁶ ZsO VI. 165–166. sz.

²²⁷ ZsO VII. 2040. sz.

²²⁸ ZsO VII. 1218. sz.

²²⁹ Az oklevél eredetiben nem ismert, a regesztában csak mint „egri kano-
nok” szerepel. Az utolsó biztos adat: 1426. VII. 14. (DL 97044., a káptalan
által írt missilist az ő pecsétjével erősítették meg.)

²³⁰ Csak mint egri főesperes szerepel!

²³¹ Elképzelhető, hogy azonos Fehérvári Márkkal.

²³² Lukcsics II. 228/871. sz.

²³³ Bátori Imre kanonok 1445. XI. 13-án (Lukcsics II. 228/871. sz.) kérvé-
nyezte a pápától az Abarai István halálával megüresedett kanonokságot és
a *Bidrig* Pál halálával megüresedett szabolcsi főesperességet.

²³⁴ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 146.

²³⁵ Lásd még 1448. I. 26. (Lukcsics II. 255/1001. sz.), a Liptói Miklós halá-
lával megüresedett veszprémi prépostságot kérvényezi.

²³⁶ Az azonosítás azon nyugszik, hogy ismert egy Sóvári Pál nevű személy,
aki 1448. novemberig egyszerű kanonokként szerepel, majd 1454 őszétől az
eger-vári Szent Péter-társaskáptalan prépostjaként kerül élénk.

²³⁷ Egy 1449. IV. 15-i (DL 2963.) káptalani oklevél méltóságsorában tévesz-
tés miatt ismét Tatai Bálint szerepel a főesperesség élén, vö. még 1449. IV.
30. (DL 14224.)

²³⁸ DF 236245. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

²³⁹ Közbenső adatok: 1460. IX. 16. (DL 15491.), 1461. VIII. 3. (DL 15609.),
1462. V. 24. (DL 67441.), 1466. IV. 28. (DF 234393.), 1475. IV. 4. (DF 209957.)

²⁴⁰ Lemondott a javadalomról és visszaadta Bakócz Tamás érseknek.

²⁴¹ Vö. *Kovács B.*: *Studensek* 18/100. sz. – Korábban jászói prépost: 1501.
VI. 8. (DL 90257.) – 1505. XII. 15. (DL 21495.) – 1501. III. 21-én (DL 66751.)
még Bátori Domokos volt a prépost.

²⁴² Elképzelhető, hogy miután lemondott a jászói prépostságról, ame-
lyet Vajai László kapott meg, cserében megkapta Bakócz Tamás érsektől
a főesperesi javadalmat.

²⁴³ Halálának napja sírkövének felirata szerint. (*Nagy Á.*: Egri síremlékek 111.)

²⁴⁴ *Köblös J.*: Egyházi középréteg 377. 10. jegyzet.

HEVESI FŐESPERESEK

Vö. Kovács B.: Az egri egyházmegye 51.	
[üresedés ²⁴⁵]	1387. V. 5. (DL 7245.)
László (Császlóci János fia) ²⁴⁶	1387. VII. 30. (DF 210814.) 1407. I. 15. (DF 210124.)
Benedek (Kaki ²⁴⁷ / Kabai Domokos fia ²⁴⁸)	1408. X. 21. (DL 70197.) 1412. VI. 3. (DL 43152.) ²⁴⁹
János (Necpáli György fia) ²⁵⁰	1413. III. 31. (DF 210322-3.) ²⁵¹ 1416. I. 16. (DL 53873.) mag. art., váci kanonok (1413–1415), ²⁵² egri vikárius (1413, 1414–1419)
Tamás (Mérai Antal fia) ²⁵³	1417. IV. 25. (ZsO VI. 365. sz.) 1419. V. 18. (ZsO VII. 467. sz.) pozsonyi és erdélyi kanonok, királyi titkár
László (Csebi Bertalan fia)	1420. V. 6. (Lukcsics I. 286. sz.) ²⁵⁴
Barnabás (Mérai Antal fia) erdélyi kanonok	1422. IV. 1. (Lukcsics I. 490. sz.) ²⁵⁵
Miklós (Stubner) ²⁵⁶	1428. (<i>Fraknoi V.</i> : Bécs 44.) ²⁵⁷ [1435. X. (<i>Schrauf K.</i> : Bécs 129. 10. jegyzet.)] ²⁵⁸

²⁴⁵ A méltóságsorban nem szerepel.

²⁴⁶ ZsO I. 4323. sz.; DL 52787.

²⁴⁷ ZsO III. 1052. sz.

²⁴⁸ ZsO IV. 408. sz.

²⁴⁹ Meghalt 1413. IV. 8. (ZsO IV. 408. sz.) előtt.

²⁵⁰ ZsO VI. 165–166. sz.

²⁵¹ A pápa 1413. IV. 8-án (ZsO IV. 408. sz.) nevezte ki. – E napon még egy egri kanonokságot kapott. (ZsO IV. 409. sz.)

²⁵² 1413. IV. 8. (ZsO IV. 408. sz.) – 1415. V. 9. (DL 89753.)

²⁵³ Személyére lásd C. Tóth Norbert: A pozsonyi társaskáptalan kanonokai 1425-ben (Az egyházi archontológia készítésének módszertana és gyakorlata) *Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae Acta Historica*, 135 (2013) 122.

²⁵⁴ A javadalom Mérai Tamás lemondásával üresedett meg.

²⁵⁵ Vö. 1422. V. 10. (Lukcsics I. 129/505. sz.)

²⁵⁶ Körmöcbányai polgár. Azonosítása pecsétje – (amelynek leírását Lővei Pálnak köszönöm) a címerábrában könyökben hajlított jobb kar nyilveszővel átlóve, a kezében koszorút tart, a pajzs fölött püspöksüveg kétoldali infuluszalagokkal, a minuszkulása körirata: s[igillum] n[icolai] stvbn(e)r d[ecretorum] d[octor]. (DL 31534., 31544., 80778. = Zichy IX. 52.) – alapján a bécsi egyetemi anyakönyv – *Nicolaus Stubner de Kremnicia* 1422. IV. 14-én (*Schrauf K.*: Bécs 53.) iratkozott be az egyetemre, ahol 1428-ban már mint *dominus Nicolaus archidiaconus et canonicus, cancellarius Agriensis* szerepelt (*Fraknoi V.*: Bécs 44.); 1430 áprilisában iratkozott be a jogi karra, 1433. áprilisában *baccalarius*, 1435 áprilisában már *licenciatus*, végül októberében *decretorum doctor* lett belőle (*Schrauf K.*: Bécs 129. 10. jegyzet.) – segítségével történt.

²⁵⁷ Noha a bejegyzésben nem szerepel, hogy melyik főesperesség élén állt, ám a vonatkozó időszakban ez volt az egyetlen főesperesség, amelynek nem ismerjük a viselőjét, így kizárásos alapon csak ez jöhet szóba.

²⁵⁸ Csak mint kanonok szerepel.

bacc. (1433), licenc. (1435), doct. decr. (1435–)

István (Várdai Pelbárt fia) ²⁵⁹	1435. XI. 23. (DL 61022.) ²⁶⁰ 1452. VII. 6. (Zichy IX. 328.) doct. decr. (1450), váradi kanonok (1441–1452) ²⁶¹
Mihály	1453. III. 20. (DF 210372.) 1454. X. 22. (DL 67437.)
András (Körtvélyesi)	1456. VI. 29. (DF 210634.) 1457. II. 22. (Zichy IX. 544.) mag. art., vikárius (1457)
Balázs (Atádi)	1460. IX. 16. (DL 15491.) 1466. IV. 28. (DF 234393.)
Benedek (Marcali) ²⁶²	1484. IV. 22. (DF 236245.) 1493. X. 9. (DL 20067.) ²⁶³ nikápolyi tit. püspök (1471–1493), ²⁶⁴ egri segédpüspök (1480–1481) ²⁶⁵
Mátyás (Pozsegavári Mihály fia)	1494. XI. 30. (DL 99164.) 1499. II. 8. (DF 268299.) dagnei tit. püspök (1481–), ²⁶⁶ egri segédpüspök (1498) ²⁶⁷
János (Pozsegavári) ²⁶⁸	1500. VIII. 11. (DF 263201.) 1506. X. 2. (DF 216857.)
István (Vajai)	1511. ²⁶⁹

UNGI FŐESPERESEK

Vö. Kovács B.: Az egri egyházmegye 45.

[üresedés ²⁷⁰]	1387. V. 5. (DL 7245.)
----------------------------	------------------------

²⁵⁹ Zichy IX. x.; 310., 323.; *Engel P.*: Archontológia II. 254., *Udvardy J.*: Kalo-csai érsek 295–298. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 146.

²⁶⁰ Mivel az eddigi szakirodalom szerint csak 1452-től állt a főesperesség élén, ezért az összes eddig feltárt rá vonatkozó adatot közlöm (megjegyzendő, hogy külföldi tanulmányai alatt egyik javadalmát sem tüntette fel sohasem a neve mellett): 1438. VIII. 5. (DL 13214.), 1443. V. 22. (DL 13725.), 1448. II. 10. (DL 67432.), 1449. I. 16. (DF 268430.), 1449. IV. 15. (DL 2963.), 1449. IV. 30. (DL 14224.), 1450. III. 16. (DL 14327.), 1450. VII. 29. (DL 14390.), 1451. VI. 7. (Dancs oklt. 126. sz.), 1452. IV. 13. (DF 263398.), 1452. IV. 28. (DL 81058.)

²⁶¹ 1441. VI. 8. (Zichy IX. 27.) – 1452. I. 8. (Zichy IX. 310.)

²⁶² Származására lásd közjegyzőként 1458-ban (DF 209971.) kiadott oklevélét: „Et ego Benedictus natus [filius] baroni de Marczal”; *Cameralia I.* 148/250. sz.

²⁶³ 1494. I. 15-én (Bakócz szk. 365.) már néhai.

²⁶⁴ 1471. IV. 26. (*Cameralia I.* 148/250. sz.) – 1493. X. 9. (DL 20067.)

²⁶⁵ 1480. I. 8. (Mon. Vat. I/5. 5.) – 1481. VII. 2. (Bánffy II. 222–223.)

²⁶⁶ 1481. X. 6. (*Annatae* 172. sz.)

²⁶⁷ 1498. IX. 22. (DL 20733.)

²⁶⁸ DF 210110.

²⁶⁹ *Leskó J.*: Adatok 166. (Jászói konvent protocolluma 2, pag. 332.)

²⁷⁰ A méltóságsorban nem szerepel.

Lukács	1387. VII. 30. (DF 210814.) 1389. IX. 16. (DL 87595.)
János (Szederkényi) ²⁷¹	1390. VII. 28. (DF 286511.) 1390. X. 15. (DL 95292.) ²⁷²
Bereck (Montaji Egyed fia)	1391. V. 27. (DL 96647.) ²⁷³ 1396. III. 19. (DL 452.)
[üresedés ²⁷⁴]	1396. VI. 26. (DL 6160.) ²⁷⁵ 1397. XI. 3. (DF 210482.)
Miklós (Ungi Jakab fia) ²⁷⁶	1397. XI. 23. (Doc. Val. 499.) 1407. I. 15. (DF 210124.) ²⁷⁷
Benedek (Kaki Domokos fia) az egri Szent Erzsébet-oltár rektora	1407. X. 25. (ZsO II. 5774. sz.)
[üresedés ²⁷⁸]	1408. X. 21. (DL 70197.) 1411. VI. 28. (DL 84834.)
Simon	1411. X. 4. (Perényi oklt. 337. sz.) 1413. X. 3. (DF 234136.)
Miklós (<i>Beran</i>) ²⁷⁹	1414. III. 3. (DL 43237.) 1417. II. 14. (DL 10532.)
Szvatoszláv (Lethkow-i) ²⁸⁰ egri vikárius (1420)	1417. VIII. 24. (DL 10600.) 1421. V. 18. (ZsO VIII. 531. sz.) ²⁸¹
Tamás (Diakói) krakkói kanonok (1426)	1426. V. 28. (DL 43665.) 1430. I. 2. (Lukcsics I. 246/1333. sz.) ²⁸²
András	1438. IV. 30. (DL 13161.) 1438. VIII. 5. (DL 13214.)

²⁷¹ Mon. Vat. I/3. 219.

²⁷² 1393. V. 12-én már szerémi prépost (*C. Tóth N.*: Préposti arch. 63.), elcserélte Montaji Bereckkel.

²⁷³ A pápa 1393. V. 29-én (Mon. Vat. I/3. 218.) adta neki cserébe azért, mert szerémi prépostságát elcserélte Jánossal.

²⁷⁴ A méltóságsorokban nem szerepel.

²⁷⁵ Tollhiba miatt a káptalan 1396. VI. 30-i (DL 8167.) privilégiumának méltóságsorában Bereck szerepel.

²⁷⁶ ZsO II. 5774. sz. – A pápa már 1394. V. 15-én (Mon. Vat. I/3. 254.) neki adományozta a Demeter fia Gergely halálával megüresedett javadalmat, ebben Rens-iként szerepel.

²⁷⁷ Meghalt 1407. X. 25. (ZsO II. 5774. sz.) előtt.

²⁷⁸ A méltóságsorokban nem szerepel.

²⁷⁹ Lukcsics I. 76/153. sz.

²⁸⁰ Lukcsics I. 76/153. sz. (A *Beran* Miklós lemondásával megüresedett javadalmat kérte a pápától.)

²⁸¹ A kiadványa szerint még Stibor püspök vikáriusa!

²⁸² A javadalomról lemondott és e napon már az újonnan alapított Szent Péter-társaskáptalan prépostja volt.

Imre (Varannói) ²⁸³	1448. II. 10. (DL 67432.) ²⁸⁴ 1466. IV. 28. (DF 234393.)
Miklós (Bacskai János fia) ²⁸⁵ mislyei prépost (1494–1496) ²⁸⁶	1484. IV. 22. (DF 236245.) 1496. IX. 12. (DF 248024.)
Dominicus Crispus	1498. II. 7. (DL 22524.)
Taddeo Lardis	1499. II. 8. (DF 268299.) ²⁸⁷
üresedés Este-i Hippolit egri püspök, a főesperesség kormányzója (1498/1499–1520)	1500. VIII. 11. (DF 263201.) ²⁸⁸ [1520. IX. 3. ²⁸⁹]
Julianus Caprilis	1525. III. 6. (DL 32123.)
DÉKÁN	
János (Budai)	1448. X. 21. (DF 209953.)
Mátyás (Novaji)	1467. VIII. 22. (DF 210617.) 1468. IV. 20. (DF 210430.)
Miklós (Családi)	1478. XI. 30. (DF 210147.)
István (Vertigei) ²⁹⁰	1482. III. 16. (DF 210500.)
Antal (Berekszászi)	1489. II. 25. (DF 210385.) 1489. II. 28. (DF 210387.)
Antal (Berekszászi)	1494. (Bakócz szk. 443.)
Ákos (Hámi)	1500. XII. 23. (Hippolit szk. 58.)

²⁸³ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

²⁸⁴ Közbenső adatok: 1449. I. 16. (DF 268430.), 1449. IV. 15. (DL 2963.), 1449. IV. 30. (DL 14224.), 1450. III. 16. (DL 14327.), 1450. VII. 29. (DL 14390.), 1451. VI. 7. (Dancs oklt. 71/126. sz.), 1452. IV. 13. (DF 263398.), 1453. III. 20. (DF 210372.), 1453. X. 10. (DF 210782.), 1454. X. 22. (DL 67437.), 1457. I. 31. (DL 31672.), 1460. IX. 16. (DL 15491.), 1461. VIII. 3. (DL 15609.), 1462. V. 24. (DL 67441.)

²⁸⁵ Vö. DL 97399.

²⁸⁶ 1494. V. 15. (Cameralia I. 170/288. sz.) – 1496. IX. 27. (Mon. Vespr. IV. 70.) – Közben, 1494. VI. 20-án (Mon. Vespr. IV. 27.) megkapta a veszprémi kispépostságot.

²⁸⁷ 1498. XI. 20-án (DF 209944.) Milánóban képviselője útján elcserélte a főesperességet Este-i Hippolit egri püspökkel, aki addig a pankotai főesperességet kormányozta.

²⁸⁸ Közbenső adatok: 1502. VIII. 14. (DL 84014.), 1502. VIII. 20. (DL 84016.), 1503. I. 24. (DF 210110.)

²⁸⁹ Hippolit püspök halála napja. *Sugár István*: Az egri püspökök története. Bp., 1984. (Az egri főegyházmegeje schematizmusa I.) 208.

²⁹⁰ Mivel ekkor nem ismerünk más ilyen nevű kanonokot a káptalanból, így nagy valószínűséggel állítható, hogy Vertigei István volt a dékán.

István (Rojcsai)	1503. VI. 1. (DF 210345.) 1504. II. 5. (DF 210089.)
Kelemen (Csanádi)	1509. VIII. 16. (DF 210358.)
Demeter (Sajószentpéteri)	1520. VII. 26. (DF 210442.)
VIKÁRIUSOK	
Vö. <i>Leskó J.</i> : Adatok 245–246.	
András (Perjémesi)	1385. I. 12. (DL 66838.) 1388. III. 11. (ZsO I. 463. sz.)
egri és szepesi (1385–1388) kanonok	
János	1388. V. 6. (DF 269971.) 1403. VI. 25. (Lelesz II. 352/78. sz.)
zempléni főesperes	
András (Benzi de Gualdo) ²⁹¹	1405. V. 19. (ZsO II. 3891. sz.) ²⁹² 1411. I. 16. (ZsO III. 46. sz.)
doct. legum, spalatói érsek (1390–1412), egri segédpüspök	
Miklós (Szentimrei Sebestyén fia) ²⁹³	1411. II. 12. (ZsO III. 133. sz.) 1413. IV. 18. (ZsO IV. 467. sz.)
borsodi főesperes	
János (Necpáli György fia)	1413. V. 1. (ZsO IV. 517. sz.) ²⁹⁴
szabolcsi főesperes	
Miklós (Szentimrei Sebestyén fia) ²⁹⁵	1413. V. 26. (ZsO IV. 659. sz.) 1414. I. 8. (ZsO IV. 1547. sz.)
borsodi főesperes	
János (Necpáli György fia) ²⁹⁶	1414. II. 11. (ZsO IV. 1670. sz.) ²⁹⁷ 1419. III. 29. (Zichy VI. 532.)

²⁹¹ *Engel P.*: Archontológia I. 84.

²⁹² Pápai kinevezése 1408. I. 3-án (ZsO I. 5888-9. sz.) történt.

²⁹³ Mon. Vat. I/3. 296.; Lukcsics I. 91/239. sz., 165/775. sz. – Ép függőpecsétje: 1413. I. 13. (DL 89713.) pecsétképe: szárny.

²⁹⁴ A pecsétje címerpajzsban kettőskeresztet ábrázol (1413: DL 10062., vö. DL 89745.), amely teljes egészében megegyezik a Necpáli János által használtal.

²⁹⁵ Mon. Vat. I/3. 296.; Lukcsics I. 91/239. sz., 165/775. sz.

²⁹⁶ Azonosítására lásd ZsO VI. 165-6. sz.; pecsétje: DL 89745. (1415), DL 79259. (1415), DL 53905. (1416), DL 60609. (ZsO VI. 1007. sz., 1417),

²⁹⁷ Közbenő adatok: 1415. II. 9. (ZsO V. 206. sz., hevesi főesperes), 1415. V. 5. (Zichy VI. 359.), 1415. V. 9. (DL 89753.), 1415. VII. 1. (DL 60594.), 1415. VIII. 1. (Zichy VI. 64., ZsO II. 7800. sz., mindkét helyen 1410. évi dátummal.), 1415. VIII. 5. (ZsO V. 923. sz.); 1415. IX. 15. (Zichy VI. 370., mint szabolcsi főesperes); 1415. X. 26. (DL 60595., újra mint hevesi főesperes), 1415. XII. 11. (DL 53866.), 1416. I. 16. (DL 53873.); 1416. VIII. 1. (ZsO V. 2169. sz., a pecsét ugyanaz, mint a DL 89745-ön, ettől kezdve szabolcsi főesperes), 1416. VIII. 24. (ZsO V. 2230. sz.), 1417. II. 25. (ZsO VI. 165-6. sz.), 1417. III. 3. (DL 83588.), 1417. IV. 18. (DL 83591.), 1417. VI. 6. (ZsO VI. 530. sz.), 1417. X. 12. (ZsO VI. 1007. sz.), 1418. V. 29. (ZsO VI. 1963. sz.)

mag. art., váci kanonok (1413–1415), ²⁹⁸ hevesi (1414–1416), szabolcsi főesperes (1416–1419)	
Szvatoszláv (Lethkow-i)	1420. I. 13. (ZsO VII. 1257. sz.) ²⁹⁹
ungi főesperes	
János (Semsei Demeter fia)	1420. VI. 12. (ZsO VII. 1835. sz.)
János fia)	1421. IX. 21. (ZsO VIII. 999. sz.)
pankotai főesperes	
Miklós (Csázmai János fia) ³⁰⁰	1424. IV. 11. (ZsO XI. 427. sz.) 1436. II. 28. (Lukcsics II. 406. sz.)
doct. decr., csázmai kanonok és az egri Keresztelő Szent János-oltár rektora, egri kanonok, majd az eger-vári Szűz Mária-kápolna prépostja	
Miklós (Stubner)	1437. IX. 20. (DL 13087.) 1439. V. 12. (DF 213031.)
doct. decr., az eger-vári Szent Péter-társaskáptalan prépostja	
Jakab (Kátai Mihály fia)	1439. V. 1. (DL 13368.) 1439. XII. 14. (DL 57693.)
egri nagyprépost	
Miklós (Stubner)	1440. II. 25. (DF 213047.) 1446. XII. 12. (DL 31544.)
doct. decr., az eger-vári Szent Péter-társaskáptalan prépostja	
Albert	1448. I. 24. (DL 84894.) 1449. III. 17. (DF 222372.)
doct. decr., az eger-vári Szent Péter-társaskáptalan prépostja	
helyettes: Pásztói Lukács (Mihály fia) egri kanonok 1449. VI. 16. (DL 97218.) – 1449. VII. 6. (DF 265482.)	
Lukács (Pásztói Mihály fia)	1449. XI. 22. (DL 14311.)
egri kanonok	
Fülöp (Gatályi Balázs fia)	1450. I. 19. (DF 213234.) 1451. I. 12. (DL 55475.)
egri nagyprépost	
Miklós (Bánfalvi Barius)	1451. VI. 17. (DL 28255.) 1452. X. 11. (DF 282840.)
doct. decr., az eger-vári Szűz Mária-kápolna prépostja	
Benedek (Héti)	1453. VII. 5. (DL 55542.) 1456. VI. 29. (DF 210634.)
doct. decr., egri kanonok, majd olvasókanonok	
Körtvélyesi András	1457. I. 13. (DL 81245.) 1460. VI. 24. (DL 44943.)

²⁹⁸ 1413. IV. 8. (ZsO IV. 408. sz.) – 1415. V. 9. (DL 89753.)

²⁹⁹ Vö. 1420. X. 13. (ZsO VII. 2265. sz.)

³⁰⁰ Lukcsics II. 138/417. sz.

András (Edelényi Miklós fia)³¹⁶ mag. art., esztergomi kanonok 1418. IV. 18. (ZsO VI. 1778. sz.)³¹⁷ – 1429. VI. 8. (Lukcsics I. 240/1293. sz.)

András 1419. X. (*Schrauf K.*: Bécs 122.), 1423. IV. (*Schrauf K.*: Bécs 125.), 1427. X. (*Schrauf K.*: Bécs 127.)

András (Erdőteleki) 1425. II. 1. (ZsO XII. 107. sz.)³¹⁸ – 1425. XII. 19. (ZsO XII. 1311. sz.)

András (Váradi) 1425. XII. 19. (ZsO XII. 1311. sz.)

András (Újlaki Péter fia)³¹⁹ 1426. III. 2. (Lukcsics I. 178/852. sz.)³²⁰ – 1435. VII. 21. (DL 12739.)

András (Bogyviszlói) bacc. 1447. X. (*Schrauf K.*: Bécs 141.), doct. decr. 1454. VII. 19. (DL 26614., váradi vikárius) – 1455. V. 24. (DL 38315., váradi vikárius)

András (Körtvélyesi)³²¹ 1452. X. 11. (DF 282840.) – 1453. V. 12. (Lukcsics II. 318/1304. sz.) – lásd még az eger-vári Szent István-társaskáptalan prépostjainál, a tárcafői és hevesi főespereseknél, valamint a vikáriusoknál!

András (Vasvári)³²² 1456. V. 4. (DL 15031.), 1456. VI. 10. (DF 268575.)

András (Csicseri Zsigmond fia) kancelláriai jegyző 1458. VII. 21. (DL 31687.)³²³

András (Aranyasi Balázs fia)³²⁴ 1488. VIII. 30. (DL 90198.)³²⁵ – 1493. XII. 31. (DL 97507.)

András (Lekcsei) 1497. II. 19. (DL 39023.)

András (Vertigei) 1501. XII. 15. (Hippolit szk. 126.)³²⁶

Antal (Tímári)³²⁷ 1446. IX. 19. (DL 88206.) – 1452. V. 15. (DL 14557.) – lásd még az örkanonokoknál!

Antal 1477. II. 2. (DF 285922.)³²⁸

Antal (Berekszászi)³²⁹ 1481. XI. 20. (DF 210590.)³³⁰ – 1494. (Bakócz szk. 385., 443.) – lásd még a dékánoknál!

Antal (Tomori) 1514. XI. 5. (DF 210515.)

³¹⁶ Személyére lásd még *C. Tóth Norbert–Lakatos Bálint–Mikó Gábor*: A pozsonyi prépost és a káptalan vizsgálója (1421–1425). A szentszéki bíráskodás Magyarországon – a pozsonyi káptalan szervezete és működése a XV. század elején. Bp., 2014. (Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 3.) 234.

³¹⁷ Közbenső adatok: 1419. XII. 22. (Lukcsics I. 88/221. sz.), 1420. II. 2. (ZsO VII. 1313. sz., szépesi olvasókanonok), 1422. X. 23. (ZsO IX. 1051. sz.), 1422. XII. 29. (ZsO IX. 1273. sz.)

³¹⁸ Közbenső adat: 1425. III. 8. (ZsO XII. 258. sz.)

³¹⁹ Lukcsics I. 178/852. sz.

³²⁰ Kéri az Egregyi István fia Mihály halálával megüresedett kanonokságot nem véve figyelembe székhalmi főesperességét és váradi oltár rektorságát.

³²¹ Lukcsics II. 318/1304. sz. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

³²² Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

³²³ Mátyás király a pesti országgyűlés határozata értelmében Sirokai László mislyei prépost egri kanonokságát és javadalmát adta neki.

³²⁴ Vö. *Kovács B.*: Studensek 13/18. sz., 1484-ben a krakkói egyetemen tanult. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 149. (*M. Andreas de Zerenyas* néven.)

³²⁵ Közbenső adatok: 1489. VII. 4. (DL 19552.), 1490. I. 18. (DL 16923.), 1492. V. 29. (DL 19826.), 1492. X. 2. (DL 46197.)

³²⁶ 1503-ban már néhai. (Hippolit szk. 192.)

³²⁷ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

³²⁸ A Szent Katalin-oltár rektora is.

³²⁹ Vö. *Kovács B.*: Studensek 13/30. sz. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

³³⁰ Közbenső adatok: 1489. II. 25. (DF 210385.), 1489. II. 28. (DF 210387.), 1493. V. 29. (DL 83961.)

B

Balázs (András fia) Rabico-i plébános 1390. X. 28. (Mon. Vat. I/3. 75., 27-i kelettel)

Balázs 1410. XII. 3. (DL 53560.)³³¹ – 1414. XII. 29. (DF 244351.)

Balázs (Szerémi) 1415. X. 5. (DL 10372.)

Balázs (Atádi)³³² 1439. II. 3. (DF 210211.)³³³ – 1463. III. 21. (DF 210052.) – lásd még a hevesi főespereseknél!

Balázs (Földesi)³³⁴ 1456. XI. 4. (DL 15107.) – 1459. XI. 14. (DL 105001.)

Bálint (Aszalói Miklós fia) 1413. X. 20. (ZsO IV. 1205. sz.), 1414. VII. 5. (ZsO IV. 2228. sz., váci kanonok is)

Bálint (Pétervásárai) 1459. XI. 14. (DL 105001.)³³⁵ – 1478. II. 3. (DL 97386.)

Bálint (*Eperke*) 1467. VI. 15. (DF 210620.)

Bálint (Galambfalvi)³³⁶ 1493. III. 11. (DL 19950.)³³⁷ – 1496. IX. 12. (DF 248024.)

Bálint (Felvinci) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)

Barnabás 1396. III. 13. (DF 210123.)

Benedek (Izsépi) 1399. V. 6. (Mon. Vat. I/4. 130.)

Benedek 1407. I. 15. (DF 210124.)

Benedek 1447. IV. (*Schrauf K.*: Bécs 141.)

Benedek (Héti)³³⁸ doct. decr., 1453. VII. 5. (DL 55542.)³³⁹ – 1455. IX. 15. (DL 14996.) – lásd még az olvasókanonokoknál és a vikáriusoknál!

Benedek (Marcali)³⁴⁰ nikápolyi tit. püspök 1471. IV. 26. (Cameralia II. 241/1269. sz.) – lásd még a hevesi főespereseknél!

Benedek (Csepelyi) hántai prépost, asszonypatakai plébános 1492. VIII. 11. (DF 229955.) – lásd még az eger-vári Szent István-társaskáptalan prépostjainál!

Bereck (Montaji Egyed fia)³⁴¹ szerémi prépost 1389. II. 27. (DL 7479.) – lásd még a nagyprépostoknál, az örkanonokoknál és az ungi főespereseknél!

Bertalan (Gundis-i István fia) mag. art. 1407. VIII. 18. (ZsO II. 5686. sz.)³⁴²

³³¹ Közbenső adatok: 1411. VI. 28. (DL 84834.), 1412. I. 13. (DL 9830.)

³³² A tizenkét apostol-oltár rektora is (1461. IX. 29., DF 210040.). – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

³³³ Közbenső adatok: 1439. II. 13. (DF 210015.), 1444. VII. 18. (DF 268302.), 1448. XII. 6. (DF 234291.), 1449. VII. 22. (DF 210018.), 1454. II. 14. (DL 97239.), 1455. IX. 8. (DF 210025.), 1455. XI. 24. (DF 210026.), 1456. VI. 10. (DL 15079.), 1457. III. 10. (DF 210029.), 1457. V. 7. (DF 210032.), 1457. XII. 24. (DF 210028.), 1458. IV. 6. (DF 210035.), 1461. VII. 16. (DF 210038.), 1461. IX. 27. (DF 210039.), 1461. IX. 29. (DF 210040.), 1462. II. 17. (DF 210047.), 1463. I. 21. (DF 210050.), 1463. II. 15. (DF 210051.)

³³⁴ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

³³⁵ Közbenső adat: 1462. VI. 22. (DL 97894.)

³³⁶ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148. (*Valentinus de Petermal* néven.)

³³⁷ Közbenső adatok: 1493. III. 13. u. (DL 19978.), 1493. III. 15. (DL 19951.), 1496. IX. 8. (DL 20470.), 1496. IX. 10. (DL 83978.)

³³⁸ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

³³⁹ Közbenső adatok: 1453. VIII. 4. (DL 55545.), 1453. IX. 19. (DL 55552.), 1454. II. 5. (DF 285903.), 1454. III. 22. (*Zichy IX. 427.*), 1454. XI. 29. (DL 105365.), 1455. III. 23. (DL 14932.), 1455. VI. 5. (DL 20328., az OL Adatbázisában 1495. évvel.), 1455. VII. 5. (DL 14970.)

³⁴⁰ Származására lásd közjegyzőként 1458-ban (DF 209971.) kiadott oklevélét: „Et ego Benedictus natus [filius] baroni de Marczal”; *Cameralia I. 148/250. sz.* – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

³⁴¹ *C. Tóth N.*: Préposti arch. 63.

³⁴² Az egri Szent Barnabás-oltár rektora.

D

- Damján (Eszenyi Antal fia)³⁴³ 1421. IX. 15. (ZsO VIII. 979. sz.)³⁴⁴ – 1439. VII. 21. (DF 210210.)
 Demeter (Sajószentpéteri) 1520. VII. 26. (DF 210442.) – lásd még a dékánoknál!
 Demeter (Füredi) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)
 Dénes (Demeter fia, győri egyházmegyei) 1401. X. 17. (Mon. Vat. I/4. 383.)³⁴⁵
 Dénes (Henyey János fia) 1425. XII. 23. (Lukcsics I. 176/842. sz.)³⁴⁶ – 1431. VIII. 8. (Lukcsics II. 53/59. sz.)
 Domokos (Gyulai)³⁴⁷ doct. decr. 1491. IV. 9. (DL 86007.)³⁴⁸ – 1492. IX. 19. (DL 19876.) – lásd még a vikáriusoknál!

F

- Fábián (Márton fia) 1407. IX. 14. (ZsO II. 5733. sz.)³⁴⁹
 Ferenc (Diósgyőri)³⁵⁰ 1489. III. 29. (DL 97477.)³⁵¹ – 1499. VII. 30. (DL 83997.)
 Ferenc (Szatmári) 1507. XI. 27. (DF 210114.) – lásd még a nagyprépostoknál és az eger-vári Szent István-társaskáptalan prépost-jainál!

G

- Gábor (Olmützi) doct. utr. iur. 1492. VIII. 11. (DF 229955.)³⁵² – 1509. V. 22. (DL 74549.) – lásd még a vikáriusoknál!
 Gál (Bárcai)³⁵³ 1474. IX. 1. (DL 17600.)
 Gellért (Óbudai/Budai)³⁵⁴ 1438. X. 10. (DF 264418.) – 1456. VI. 10. (DL 15079.)
 Gergely (Gregorjanci) 1423. IV. 30. (Lukcsics I. 140/583. sz.)³⁵⁵ – 1425. X. 7. (ZsO XII. 1113. sz.)
 Gergely (Budaméri) 1425. I. 12. (Lukcsics I. 166/779. sz.)³⁵⁶ – 1427. III. 15. (DL 64243.)
 Gergely (Monori) 1468. IV. 20. (DF 210430.)

³⁴³ ZsO IX. 384. sz.

³⁴⁴ Közbenső adat: 1422. IV. 4. (ZsO IX. 384. sz.)

³⁴⁵ A pápa a Sew-i István halálával megüresedett kanonokságot adja neki, amely már Kanizsai János érsek neki adott.

³⁴⁶ Közbenső adat: 1427. IV. 26. (Lukcsics I. 192/931. sz.)

³⁴⁷ Vö. Kovács B.: *Studensek 17/81. sz. és 79. sz.* – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 149.

³⁴⁸ Közbenső adatok: 1491. IX. 21. (DF 260138.), 1492. VIII. 11. (DF 229955.)

³⁴⁹ Az Eger városa melletti Szent László-kápolna rektora.

³⁵⁰ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 149.

³⁵¹ Közbenső adatok: 1489. X. 6. (DL 46129.), 1499. II. 8. (DF 268299.), 1499. VII. 29. (DL 83995.)

³⁵² Közbenső adatok: 1494. II. 5. (DF 216039.), 1495. III. 16. (DF 215962.), 1495. IV. 12. (DF 215968.), 1496. II. 8. (DF 216035.), 1496. V. 5. (DF 216051.), 1497. III. 17. (DF 268672.), 1497. IV. 19. (DF 229114.), 1497. VIII. 30. (DL 20605.), 1498. I. 20. (DF 224159.), 1502. IX. 27. (DL 21136.), 1505. V. 8. (DL 21429.), 1506. IX. 10. (DL 60909.), 1507. V. 27. (DL 84049.)

³⁵³ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

³⁵⁴ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

³⁵⁵ Az újvári főesperességet kéri a pápától. A kiadásban „Georgius de Gregoriowicz”-ként szerepel.

³⁵⁶ Csarnavadai György fia Grisogonus kérte a pápától Királyhelmei János halálával megüresedett kanonokságot arra hivatkozva, hogy a javadalmat a király neki adta, jóllehet azt Gergely bitorolja.

Gergely (Kopácsi Dénes fia)³⁵⁷ doct. decr., tornai főesperes (1475–1478),³⁵⁸ 1473. III. 24. (DL 17440.)³⁵⁹ – 1476. II. 6. (DF 274476.)³⁶⁰ – lásd még a vikáriusoknál!

Gergely (Budai) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)

Gergely (Incédi) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)

GY

- György (János fia) 1399. IV. 16. e. (Mon. Vat. I/4. 116.)
 György (Magyi Tamás fia)³⁶¹ 1408. X. 21. (DL 70197.)³⁶² – 1419. X. 5. (ZsO VII. 1004. sz.) – lásd még az éneklőkanonokoknál!
 György (Crucis) 1412. II. 4. (DF 210207.)
 György (Rakacai) 1418. IV. 18. (Lukcsics I. 61/68. sz.)
 György (Székely) 1436. IV. 7. (DL 99635.)
 György (Óbudai) 1446. VII. 31. (DL 13930.)
 György (Lázói)³⁶³ 1447. I. 27. (DL 14047.) – 1454. VI. 13. (DL 44731.)
 György (Putnoki)³⁶⁴ 1461. VIII. 3. (DL 15609.)
 György, a váradi Szent László egyház prépostja 1488. VII. 30. (DF 215420.)
 György (Vertigei) 1493. IV. 17. (DL 19994.) – 1493. IX. 19. (DL 20052.)
 György (Pesti) 1498. XI. 20. (DF 209944.)³⁶⁵ – 1503. (Hippolit szk. 201.)
 György (Pásztói) 1519. I. 20. (DL 97670.) – 1524. X. 22. (DL 90511.)
 György (Karancsi) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)

H

Hermann (de Hassia) art. lib. mag. 1426. V. 28. (DL 43665.)

I

- Imre (Karácsondi Tamás fia) 1400. I. 3. (Mon. Vat. I/4. 163.)
 Imre (Pál fia) 1418. III. 1. e. (Lukcsics I. 58/58. sz.)³⁶⁶
 Imre (Bereck fia) 1423. IV. 29. (Lukcsics I. 140/581-2. sz.)
 Imre (Bátori) 1445. XI. 13. (Lukcsics II. 228/871. sz.) – 1446. VI. 17. (DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.)
 Imre³⁶⁷ 1449. VI. 1. (DF 212037.)

³⁵⁷ Mon. Vespr. III. 231.

³⁵⁸ DL 17712., DF 210729.

³⁵⁹ Közbenső adatok: 1474. V. 6. (Cameralia I. 377/751. sz.), 1474. XII. 21. (Mon. Vespr. III. 231.), 1475. VII. 6. (DL 17712.)

³⁶⁰ E dátum alatt és 1475. XI. 28-án (DL 99518.) helyettese adott ki oklevelet. – 1474. V. 6-án (Cameralia 751. sz.) Rómában volt.

³⁶¹ Mon. Vat. I/4. 70. (1398. IV. 29-én mint klerikus kérte a szabolcsi főesperességet, sikertelenül.

³⁶² Közbenső adatok: 1409. VIII. 16. (Dancs oklt. 92. sz.), 1409. X. 2. (DL 9593.), 1411. XII. 7. (ZsO III. 1327. sz.), 1414. VII. 20. (DL 10232.), 1415. III. 14. (Zichy VI. 351.), 1416. V. 15. (ZsO V. 1891. sz.), 1417. VIII. 19. (ZsO VI. 820. sz.), 1418. X. 4-16. között (ZsO VI. 2394. sz.)

³⁶³ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

³⁶⁴ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148. (*M. Georgius de Putuch* néven.)

³⁶⁵ Közbenső adatok: 1500. III. 10. (Hippolit szk. 27.), 1501. VII. 29. (Hippolit szk. 78.)

³⁶⁶ Lemondott a javadalomról.

³⁶⁷ Egyúttal az egri Szent László-ispotály rektora.

Imre (Nagymihályi Ödönfi János fia)³⁶⁸ 1452. V. 17. (DF 213359.)³⁶⁹ – 1470. VI. 99. (DL 67054.)
 Imre (Butkai)³⁷⁰ 1462. XI. 24. (DF 250855.)³⁷¹ – 1477. II. 28. (DL 67074.)
 István káptalani jegyző 1387. V. 5. (DL 7245.)
 István (Pál fia) bacc. art. 1389. XI. 16. (Mon. Vat. I/3. 30.)
 István (Mihály fia) 1394. VIII. 27. e. (Mon. Vat. I/3. 266.)
 István 1394. XII. 11. (DL 89596.)
 István (Kalandai) 1394. III. 14. (DL 7894.) – 1407. IX. 14. (ZsO II. 5733. sz.)
 István (Oláh³⁷² Mihály fia³⁷³) 1399. III. 11. (DL 8409.)³⁷⁴ – 1418. VII. 16. (Lukcsics I. 70/122. sz.) – lásd még az olvasókanonokoknál!
 István (*de Sew*) 1399. IV. 16. (Mon. Vat. I/4. 116.)³⁷⁵ 1401. X. 17. e. (Mon. Vat. I/4. 383.)
 István (Kis) 1406. V. 29. e. (ZsO II. 4763. sz.)
 István (Zalai János fia) 1414. VI. 16. (ZsO IV. 2140. sz.)
 István orgonista (Asszonyatai)³⁷⁶ 1421. III. 8. (ZsO VIII. 263. sz.) – 1426. III. 7. e. (Lukcsics I. 178/856. sz.)
 István (Abarai)³⁷⁷ 1428. X. (*Schraufk.*: Bécs 128.) – 1434. V. 15. (DF 234205.) – lásd még az örkanonokoknál!
 István (Kapusai)³⁷⁸ doct. decr. 1471. IX. 5. (DF 209973.)
 István (Vertigei)³⁷⁹ 1479. IV. 25. (DF 210519.) – 1484. IX. 3. (DF 210003.) – lásd még a tárcafői és a szabolcsi főespereseknél, valamint a dékánoknál!
 István (Rojcsai) sárospataki plébános (1509–1515)³⁸⁰ 1502. VII. 15. (DL 5341.)³⁸¹ – 1515. VII. 24. (DL 22709.) – lásd még a dékánoknál!
 István (Zelői)³⁸² 1510. VI. 30. (DF 210328.)³⁸³ – 1519. XI. 2. (DF 209970.)³⁸⁴
 István (Szegedi) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 172.)

³⁶⁸ DF 213359; *Engel P.*: Ungi nemesség 158. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

³⁶⁹ Közbenső adatok: 1454. VI. 7. (DL 66943.), 1458. VII. 16. (DL 85921.), 1459. III. 18. (DF 213787.), 1467. VI. 15. (DF 210620.)

³⁷⁰ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

³⁷¹ Közbenső adat: 1470. IX. 14. (DL 17050.)

³⁷² DL 8409.

³⁷³ ZsO II. 7608. sz.

³⁷⁴ Közbenső adatok: 1401. XII. 16. (Mon. Vat. I/4. 397., a pápa az újvári főesperességet adja neki, de nem tudta elfoglalni.), 1402. VI. 18. (ZsO II. 1724. sz.), 1405. II. 7. (DL 9005.), 1405. V. 9. (DF 250706.), 1405. VII. 6. (DL 9055.), 1405. XII. 17. (DL 9092.), 1410. V. 25. (ZsO II. 7608. sz.), 1414. VII. 11. (ZsO IV. 2247. sz.), 1415. III. 6. (ZsO V. 329. sz.), 1416. III. 10. (ZsO V. 1655. sz.), 1416. IV. 16. (ZsO V. 1784. sz.)

³⁷⁵ A pápa a János fia György halálával megüresedett kanonokságot, amelyet István püspök már átadott számára, adja neki.

³⁷⁶ Lukcsics I. 178/856. sz.; egyúttal a Szent Erzsébet-oltár rektora is.

³⁷⁷ Vö. *Kovács B.*: Studensek 29/307. sz.

³⁷⁸ Vö. *Kovács B.*: Studensek 30/312. sz.

³⁷⁹ Vö. *Kovács B.*: Studensek 30/311. sz.

³⁸⁰ 1509. VII. 12. (DF 210358.) – 1515. VII. 24. (DL 22709.)

³⁸¹ Közbenső adatok: 1503. VI. 1. (DF 210345.), 1504. II. 5. (DF 210089.), 1509. VII. 12. (DF 210358.)

³⁸² Vö. *Kovács B.*: Studensek 30/320. sz.

³⁸³ Egyúttal a „capella decem milium militum martirum in novo sanctuario ipsius ecclesie nostre constructa” rektora is.

³⁸⁴ Egyúttal a Tízezer katona-oltár és a Szent Balázs-oltár rektora is

J

Jakab (Lichlo-i Balázs fia) 1390. I. 17. (Mon. Vat. I/3. 56.)
 Jakab (*Biswik*) 1398. IX. 1. (Mon. Vat. I/4. 81.)³⁸⁵
 Jakab 1508. II. 24. (DF 209937.)³⁸⁶
 János (Szécsi) 1387. VI. 2. (BLÉ 5. [1985] 620.)³⁸⁷ – 1389. XII. 24. (DL 83423.)
 János (Szántói György fia) 1390. XI. 3. (Mon. Vat. I/3. 83.)
 János (Isten) 1398. IV. 22/29. (ZsO I. 5284. sz.) – 1402. IV. 9. (ZsO II. 1558. sz.)
 János (Nagy) 1398. IX. 1. e. (Mon. Vat. I/4. 81.)³⁸⁸
 János (Demeter fia) 1400. IV. 1. (Mon. Vat. I/4. 186.)
 János 1404. VII. 4. (DF 210261.)³⁸⁹ – 1412. V. 28. (DL 107273.)
 János (Zsujtai) 1409. I. 28. (ZsO II. 6566. sz.) – lásd még az éneklőkanonokoknál!
 János (Vatai) 1411. VI. 9. (DL 90856.)
 János (Cipo) 1415. I. 16. e. (ZsO V. 78. sz.)
 János (Muronyi) 1417. III. 12. (DL 89784.)³⁹⁰ – 1417. XII. 30. (DL 96947.)
 János (Montaji Balázs fia) 1418. I. 20. (ZsO VI. 1397. sz.) – 1418. III. 1. (Lukcsics I. 58/58. sz.)³⁹¹
 János (Turóci) 1419. XII. 9. (DL 70135.)³⁹² – 1425. V. 3. (Justh oklt. 106. sz.)
 János (Rozgonyi) 1420. X. 23. (ZsO VII. 2276. sz.), 1422. I. 20. (ZsO IX. 64. sz.)
 János (Királyhelmecei) 1425. I. 12. e. (Lukcsics I. 166/779. sz.)
 János (Vatai) 1450. III. 16. (DL 14327.) – 1450. VII. 21. (DF 234314.)³⁹³
 János (Budai)³⁹⁴ 1443. VIII. 31. (DL 13744.)³⁹⁵ – 1456. VI. 29. (DF 210634.) – lásd még a dékánoknál!
 János (Kaposi)³⁹⁶ doct. decr. 1455. I. 2. (Lukcsics II. 331/1347. sz.) – 1458. VII. 27. (DF 269190.)
 János (Büki) 1470. VIII. 22. (DL 17054.)³⁹⁷ – 1471. I. 2. (DL 17092.)
 János (Csicseri)³⁹⁸ 1496. X. 22. (DF 263278.) – 1496. X. 26. (DL 101240.)
 János (de Bagnacavallo) 1508. II. 24. előtt (DF 209937.) lemondott a javadalomról.
 János (Szentfalvi) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)
 János (Debreceni) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)
 János (Pécsi) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)
 János (Keresztesi) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)

³⁸⁵ A pápa Nagy János lemondásával megüresedett kanonokságot adja neki.

³⁸⁶ A király a Johannes de Bagnacavallo lemondásával megüresedett kanonokságot neki adja.

³⁸⁷ Közbenső adatok: 1387. X. 17. (Perényi oklt. 145. sz.), 1388. V. 24. (BLÉ 5. [1985] 623.), 1389. VII. 20. (DF 210866.)

³⁸⁸ Lemondott a kanonokságról.

³⁸⁹ Közbenső adat: 1406. X. 1. (ZsO II. 5028. sz.)

³⁹⁰ Közbenső adat: 1417. IX. 28. (DL 10595.)

³⁹¹ Vö. Lukcsics I. 88/225. sz., 89/226. sz.

³⁹² Közbenső adatok: 1423. X. 27. (ZsO X. 1272. sz.), 1424. III. 23. (ZsO XI. 337. sz.)

³⁹³ 1459. XII. 29-én (DL 15424.) már néhai.

³⁹⁴ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

³⁹⁵ Közbenső adatok: 1446. XII. 17. (DF 274439.), 1447. II. 7. (DL 14040.), 1448. III. 6. (DL 66704.), 1448. X. 21. (DF 209953.), 1449. VIII. 19. (DF 210446.), 1454. IV. 3. (DL 59452.)

³⁹⁶ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

³⁹⁷ Közbenső adat: 1470. XII. 23. (DL 17091.)

³⁹⁸ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 149.

K

- Kálmán (Bapb-i) 1426. XII. 22. (DL 84523.)
 Kálmán (Panyiti)³⁹⁹ 1429. V. 30. (DF 250573.)⁴⁰⁰ – 1459. III. 9. (DL 26616.)
 Kelemen (János fia) 1402. XI. 16. (Mon. Vat. I/4. 472.) – 1404. VIII. 2. (DF 210199.)
 Kelemen (Nagyváti)⁴⁰¹ 1479. IV. 25. (DF 210519.)
 Kelemen (Csanádi) 1494. X. 28. (DL 46280.)⁴⁰² – 1520. I. 6. (DF 270012.)⁴⁰³ – lásd még a dékánoknál!
 Kelemen 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 172.)
 Konrád (Evrardus fia) doct. med. 1434. X. 9. (Lukcsics II. 126/350. sz.)⁴⁰⁴

L

- László (Császlóci András fia) 1413. IV. 8. e. (ZsO IV. 409. sz.)
 László (Terebesi)⁴⁰⁵ 1410. II. 4. (DL 9608.)⁴⁰⁶ – 1416. VIII. 1. (DF 248039.)⁴⁰⁷
 László (Csebi Bertalan fia)⁴⁰⁸ 1422. I. 29. (ZsO IX. 99. sz.)⁴⁰⁹ – 1425. I. 15. (ZsO XII. 45. sz.) – lásd még a hevesi főespereseknél!
 László (Balázs fia) 1426. III. 7. (Lukcsics I. 178/856. sz.)⁴¹⁰
 László (Devecseri)⁴¹¹ 1449. IV. 10. (DL 89980.)⁴¹² – 1454. II. 7. (DL 83735.)
 László (Sirokai Péter fia) mislyei prépost (1454–1484),⁴¹³ nablusi tit. püspök (1462–1484), egri segédpüspök (1462–1484),⁴¹⁴ 1458. VII.

³⁹⁹ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

⁴⁰⁰ Közbenső adatok: 1435. VII. 17. (DL 12716.), 1435. XII. 7. (DL 12763., vezetékneve nincs feltüntetve), 1437. VII. 17. (DF 234232.), 1437. VII. 28. (DF 234236.), 1438. I. 2. (DF 234240., vezetékneve nincs feltüntetve), 1441. VIII. 15. (Zichy IX. 29.), 1447. II. 13. (DF 268362.), 1448. II. 10. (DL 67432.), 1453. XII. 21. (DL 83734.), 1454. X. 22. (DL 67437.), 1455. IV. 9. (DL 14934.), 1456. IX. 17. (DL 83744.), 1456. IX. 24. (DL 75891.)

⁴⁰¹ Vö. *Kovács B.*: *Studensek 15/64. sz.*

⁴⁰² Közbenső adatok: 1495. VIII. 31. (DL 20353.), 1500. I. 14. (DL 105764.), 1503. IV. 19. (DL 32046.), 1503. IV. 26. (DF 210748.), 1505. III. 19. (DF 210749.), 1507. XI. 27. (DF 210114.), 1507. XII. 24. (DL 46827.), 1509. VIII. 16. (DF 210358., dékán is), 1512. I. 29. (DF 210751.), 1512. III. 12. (DF 210752.)

⁴⁰³ Együttal a Szent Márk-oltár rektora is.

⁴⁰⁴ Együttal Borbála királyné orvosa, regesburgi és warti(!) kanonok.

⁴⁰⁵ Együttal az egri Szent Péter-kápolna rektora is. (1418. XII. 7., Lukcsics I. 76/153. sz.)

⁴⁰⁶ Közbenső adatok: 1411. IX. 29. (DL 9816.), 1411. X. 4. (Perényi oklt. 336. sz.), 1416. V. 29. (ZsO V. 1931. sz.)

⁴⁰⁷ 1418. XII. 7-e (Lukcsics I. 76/153. sz.) előtt elhunyt.

⁴⁰⁸ Vö. Lukcsics I. 96/286. sz.

⁴⁰⁹ Együttal a Szent János-oltár rektora is.

⁴¹⁰ Kéri az Asszonypataki István organista halálával megüresedett kanonokságot és a Szent Erzsébet-oltár rektorságát; együttal a Szent Márton-oltár rektora is.

⁴¹¹ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

⁴¹² Közbenső adat: 1449. VII. 22. (DL 14280.)

⁴¹³ 1454. V. 15. (DL 25210.) – 1484. IV. 22. (DF 236245.) – Közbenső adatok: 1458. VII. 21. (DL 31687.), 1460. V. 11. (DF 250487.), 1462. IV. 16. (DF 269605.), 1462. V. 4. (Cameralia II. 236/1258. sz.), 1482. VI. 20. (DF 251587.), 1482. VI. 29. (DF 269096.)

⁴¹⁴ 1462. V. 4. (Cameralia II. 236/1258. sz.) – 1484. IV. 22. (DF 236245.) – Közbenső adat: 1469. IV. 8. (DL 90130.)

21. (DL 31687.)⁴¹⁵ – 1462. V. 4. (Cameralia II. 236/1258. sz.)⁴¹⁶ – lásd még az örkanonokoknál és az eger-vári Szent István-társaskáptalan prépostjainál!

László (Temesvári)⁴¹⁷ 1508. (Hippolit szk. 338.)⁴¹⁸ – 1509. XII. 6. (DF 210538.)

László (Gyulai) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 172.)

Lukács (Pásztói Mihály fia)⁴¹⁹ 1424. I. 6. (Lukcsics I. 152/705. sz.)⁴²⁰ – 1449. XI. 22. (DL 14311.) – lásd még a vikáriusoknál!

M

Márton 1389. IX. 16. (DL 87595.)

Márton (Csanádi) 1489. I. 6. (DL 19457.)

Máté (Krasznai)⁴²¹ 1489. II. 18. (DF 263573.) – lásd még az örkanonokoknál és a tárcaféi főespereseknél!

Máté (Vári)⁴²² mag. art.,⁴²³ 1493. V. 29. (DL 83961.)⁴²⁴ – 1496. V. 5. (DF 216051.)

Máté (Budai) 1505. V. 29. (DF 224594.)⁴²⁵ – 1507. XI. 27. (DF 210114.)

Mátyás (Székely) 1416. I. 15. (DL 105588.)⁴²⁶ – 1421. II. 17. (ZsO VIII. 60. sz.)

Mátyás (Fehérvári [Weyzkirch / ~ de Alba / Weissekirchen]) 1418. X. 30. (Lukcsics I. 75/146. sz.)⁴²⁷ – 1424. III. 18. (ZsO XI. 324. sz.) – lásd még az egri nagyprépostoknál!

Mátyás 1446. XII. 6. (DF 234289.)

Mátyás (Novaji)⁴²⁸ 1467. VIII. 22. (DF 210617.)⁴²⁹ – 1476. VI. 28. (DF 234504.) – lásd még a dékánoknál!

Mátyás 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 172.)

⁴¹⁵ Mátyás király a pesti országgyűlés határozata értelmében a prépost egri kanonokságát és javadalmát Csicseri Zsigmond fia András kancelláriai jegyzőnek adományozza, ennek ellenére tovább viselte a kanonokságot. – Közbenső adatok: 1460. V. 11. (DF 250487.), 1462. IV. 16. (DF 269605.)

⁴¹⁶ Mint nablusi püspök kötelezvénye mislyei préposti és egri kanonoki javadalma után.

⁴¹⁷ Az egervári Szent István-kápolna rektora is (1509. III. 8., DF 270005.)

⁴¹⁸ Közbenső adat: 1509. III. 8. (DF 270005.)

⁴¹⁹ Együttal az egri Mária Magdolna-oltár rektora is (1424. I. 6., Lukcsics I. 152/705. sz.; 1445. VI. 16., DF 209952.; 1448. X. 21., DF 209953.). – Vö. *Kovács B.*: *Studensek 23/191. sz.*; vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

⁴²⁰ Sikertelenül kérvényezte az újvári főesperességet a pápától. – Közbenső adatok: 1425. V. 5. (ZsO XII. 488. sz.), 1426. V. 28. (DL 43665.), 1445. VI. 16. (DF 209952.), 1448. X. 21. (DF 209953.), 1449. VI. 16. (DL 97218.), 1449. VII. 6. (DF 265482.)

⁴²¹ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 149. (Lásd még az alábbi jegyzetet!)

⁴²² Vö. *Kovács B.*: *Studensek 24/204. sz.*; *Nagy Á.*: *Egri síremlékek 107–108. szerint sírkövének kiegészítése alapján halála napja: 1505. XI. 9. (A szerző egy személynek vette Krasznai Mátéval, ennek azonban ellentmond, hogy mindkettőjük neve szerepel a káptalan statútumainak elfogadásáról kiadott oklevél aláírásai között, vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148–149.)*

⁴²³ 1494. II. 5. (DF 216039.)

⁴²⁴ Közbenső adatok: 1494. II. 5. (DF 216039.), 1495. III. 16. (DF 215962.), 1495. IV. 12. (DF 215968.), 1496. II. 8. (DF 216035.)

⁴²⁵ Közbenső adat: 1505. IX. 3. (DF 210350.)

⁴²⁶ Közbenső adatok: 1416. X. 20. (DF 210329.), 1417. V. 18. (ZsO VI. 449. sz.), 1419. II. 9. (ZsO VII. 99. sz.), 1419. VII. 3. (ZsO VII. 654. sz.)

⁴²⁷ Közbenső adat: 1420. III. 25. (Lukcsics I. 93/261. sz.)

⁴²⁸ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

⁴²⁹ Közbenső adatok: 1468. IV. 20. (DF 210430.), 1474. IX. 1. (DL 17600.)

- Mihály (Lisztkői⁴³⁰ Pál bán fia) bacc. art., boszniai örkanonok 1389. XI. 12. (Mon. Vat. I/3. 20.) – 1390. X. 12. (Mon. Vat. I/3. 69.) – lásd még a pankotai főespereseknél!
- Mihály (Lőrinc fia / Hédervári [de Hideowar]⁴³¹) 1389. XI. 20. (Mon. Vat. I/3. 40.)
- Mihály 1397. XI. 3. (DF 210482.)
- Mihály (Fodor) 1402. VI. 18. (ZsO II. 1724. sz.) – 1405. V. 17. (DF 210262.)
- Mihály (Egry István fia) 1426. III. 2. e. (Lukcsics I. 178/852. sz.)
- Mihály succentor 1435. VIII. 1. (DL 84419.)
- Mihály (Kylyen-i Székely)⁴³² 1454. III. 16. (DL 85906.)⁴³³ – 1457. II. 4. (DL 44820.)
- Mihály (Tibai) 1484. IX. 3. (DF 210003.)⁴³⁴ – 1495. (Bakócz szk. 389.)
- Mihály (Pálóci)⁴³⁵ mag. art.,⁴³⁶ bacc. 1490. IX. 26. (DL 83956.) – lásd még az eger-vári Szent István-társaskáptalan prépostjainál!
- Miklós (Sárvári Jakab fia)⁴³⁷ mag. art. 1389. XI. 13. (Mon. Vat. I/3. 23.) – 1397. X. 8. (Mon. Vat. I/4. 35.) – lásd még az örkanonoknál!
- Miklós (Hartman fia) doct. decr., pozsonyi kanonok 1391. I. 21. (Mon. Vat. I/3. 131.) – lásd még a(z aba)újvári főespereseknél!
- Miklós (Temesvári András fia)⁴³⁸ 1398. XII. 5. (DL 8378.) – 1402. VII. 1. (Mon. Vat. I/4. 446.)⁴³⁹
- Miklós (Dobói) 1399. VIII. 6. (DL 42715.) – 1406. I. 25. (DL 9150.)
- Miklós (Alcsebi Jakab fia) boszniai és esztergomi kanonok 1406. V. 29. (ZsO II. 4764.)⁴⁴⁰
- Miklós (Márk fia) 1415. I. 16. (ZsO V. 78. sz.)
- Miklós (Zdanicz-i János fia) manigai plébános 1418. X. 30. e. (Lukcsics I. 75/146. sz.)⁴⁴¹
- Miklós szobi plébános 1423. XII. 8. (ZsO X. 1503. sz.)
- Miklós (Csázmai János fia)⁴⁴² doct. decr. 1424. I. 7. (Lukcsics I. 152/704. sz.)⁴⁴³ – 1428. XI. 8. (DL 43768.) – lásd még a zempléni főespereseknél, az eger-vári Szűz Mária-kápolna prépostjainál és a vikáriusoknál!
- Miklós (Tussai) 1437. I. 9. (DF 232928.)⁴⁴⁴ – 1439. IV. 23. (DL 97170.)
- Miklós (Családi)⁴⁴⁵ 1478. XI. 30. (DF 210147.) – lásd még az éneklő-kanonokoknál és a dékánoknál!
- Miklós (Szentmiklósi)⁴⁴⁶ 1493. IV. 26. (DF 210591.) – 1496. IV. 10. (DL 20396.)
- Miklós (Szepesi) 1500. (Hippolit szk. 20.)
- Miklós (Aradi) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)
- O**
- Orbán (Hanvai) 1525. III. 17. (Hanvay oklt. 179/297. sz.)
- P**
- Pál 1395. XII. 6. (DL 52917.)
- Pál (Mikófalvi Simon fia / „Chypo/Cyppo”) 1405. XI. 5. (ZsO II. 4230. sz.)⁴⁴⁷ – 1419. IV. 30. (ZsO VII. 372., „Chypo”) – lásd még a szabolcsi főespereseknél!
- Pál 1412. I. 20. (DL 9875.)
- Pál (*de Fygwar*) 1413. IX. 19. (DF 210615-6.)
- Pál (Tárkányi Benedek fia) 1420. VIII. 14. (DF 243957. = ZsO VII. 2083. sz.)⁴⁴⁸
- Pál (*de Zelena*) 1412. VII. 8. (DF 250787.)⁴⁴⁹ – 1424. V. 4. (ZsO XI. 512. sz.)
- Pál (Versegdi) 1423. XII. 28. (ZsO XI. 865. sz.), 1425. I. 16. (ZsO XII. 49. sz.)
- Pál káptalani jegyző 1440. VIII. 31. (DF 268407.)
- Pál (Sóvári)⁴⁵⁰ 1445. IX. 30. (DL 89955.) – 1448. XI. 12. (DL 84902.) – lásd még az eger-vári Szent Péter-társaskáptalan prépostjainál és a szabolcsi főespereseknél!
- Pál (*Bidrig* = Versegdi?) 1445. XI. 15. e. (Lukcsics II. 229/874. sz.) – lásd még a szabolcsi főespereseknél!
- Pál (Kazinci)⁴⁵¹ 1449. IV. 11. (DF 210216.) – 1450. XII. 16. (Lukcsics II. 290/1183. sz.)
- Pál (Marcali Otfi)⁴⁵² 1445. VII. 4. (DF 210705.)⁴⁵³ – 1454. IV. 3. (DL 59452.)
- Pál (Verebélyi) 1495. IX. 20. (DL 20362.)⁴⁵⁴ – 1504. VII. 25. (DL 25435.)
- Pál (Nagyúti) 1520. VII. 26. (DF 210442.)
- Péter (Imre fia) esztergomi kanonok 1389. XI. 20. (Mon. Vat. I/3. 37.)
- Péter (László fia) 1389. XI. 20. (Mon. Vat. I/3. 38.)
- Péter (Miklós fia) 1394. VIII. 27. (Mon. Vat. I/3. 266.)
- Péter bacc. 1406. III. 11. (ZsO II. 4528. sz.) – 1413. V. 1. (ZsO IV. 517. sz.)
- ⁴³⁰ Engel P.: Genealógia, Szentemagócs nem 4. tábla: Liszkói (Bátyai).
- ⁴³¹ Lukcsics I. 114/403. sz.
- ⁴³² Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.
- ⁴³³ Közbenső adatok: 1454. VI. 16. (DL 14838.), 1454. VI. 16. (DL 14838.), 1455. VII. 16. (DL 26746.), 1456. VII. 5. (DL 15072.)
- ⁴³⁴ Közbenső adatok: 1488. V. 2. (DL 97471.), 1489. II. 25. (DF 210385.), 1489. II. 28. (DF 210387.), 1491. IV. 9. (DL 86007.), 1492. IX. 6. (DL 19885., DF 210274.), 1494. (Bakócz szk. 382.)
- ⁴³⁵ Vö. *Kovács B.*: Studensek 25/222. sz. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.
- ⁴³⁶ 1470. V. 4. (DF 234442.) mag. art. Crac., az egri püspök káplánja.
- ⁴³⁷ Mon. Vat. I/4. 385.; *C. Tóth N.*: Préposti arch. 49. 206. jegyzet és 67. 322. jegyzet.
- ⁴³⁸ Mon. Vat. I/4. 446.
- ⁴³⁹ Egy temesvári plébániát kér a pápától.
- ⁴⁴⁰ Megkapja a fehérvári Szűz Mária-egyház prépostságát. (*C. Tóth N.*: Préposti arch. 42.)
- ⁴⁴¹ Lemondott a javadalomról, vö. még 1420. VIII. 14. (DF 243957. = ZsO VII. 2083. sz.)
- ⁴⁴² Lukcsics II. 136/406. sz.
- ⁴⁴³ Együttal csázmai kanonok és az egri Keresztelő Szent János-oltár rektora. – Közbenső adatok: 1424. IV. 11. (ZsO XI. 427. sz.), 1425. VI. 3. (ZsO XII. 602. sz.), 1426. III. 10. (DF 212837.), 1426. X. 10. (BLÉ 5. [1985] 703.)
- ⁴⁴⁴ Közbenső adatok: 1438. II. 9. (DF 234249.), 1438. IV. 11. (DL 97162.)
- ⁴⁴⁵ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.
- ⁴⁴⁶ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 149.
- ⁴⁴⁷ Közbenső adatok: 1409. XII. 20. (ZsO II. 7231. sz., DL 56945., „Cyppo”), 1413. V. 1. (ZsO IV. 517. sz., Chipó), 1416. VIII. 16. (ZsO V. 2209. sz.)
- ⁴⁴⁸ Királyi kinevezése.
- ⁴⁴⁹ Közbenső adat: 1421. IX. 15. (ZsO VIII. 748. sz.)
- ⁴⁵⁰ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.
- ⁴⁵¹ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.
- ⁴⁵² Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.
- ⁴⁵³ Közbenső adat: 1454. III. 28. (DL 55571.)
- ⁴⁵⁴ Bakócz Tamás egri püspök egyrészt szolgálatai, másrészt cserébe azért, mert lemondott a bélháromkúti apátságról, a Gyulai Kálmán pankotai főesperes halálával megüresedett kanonokságot és a Szent András-oltár rektorságát adja neki. – Közbenső adatok: 1500. VII. 13. (Hippolit szk. 22., „Paulo Bernebi”), 1502. VII. 14. (DL 21120.)

Péter (Gyulai Domokos fia) 1410. V. 25. (ZsO II. 7607. sz.)
 Péter (Várfalvi István fia)⁴⁵⁵ 1421. IX. 11. (Lukcsics I. 116/415. sz.)⁴⁵⁶
 – 1444. III. 24. (DL 83716.)
 Péter (Ungi) 1438. XII. 11. (DF 212677.)⁴⁵⁷ – 1452. IV. 13. (Hanvay
 oklt. 212. sz.; DF 263398.)
 Péter (Sárosi [de Saros/Serus])⁴⁵⁸ 1445. XI. 13. (Lukcsics II. 228/871.
 sz.)⁴⁵⁹ – 1449. VII. 16. (DL 14269.)
 Péter (Helmeci)⁴⁶⁰ zempléni plébános⁴⁶¹ 1447. IV. 20. (DF 234282.)⁴⁶²
 – 1447. VII. 8. (DF 234281.)
 Péter (Szatmárnémeti)⁴⁶³ 1462. VIII. 28. (DL 83757.)
 Péter (Keresztúri) mag. art. et decr. 1512. I. 28. (DL 56395.)⁴⁶⁴ – 1516.
 IV. 5. (DF 284523.) – lásd még a vikáriusoknál!
 Péter (Újlaki) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 171.)
 Péter (*de Zugymas*) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 172.)
 Péter (Szentpéteri) 1532. VI. 26. (*Leskó J.*: Adatok 172.)

R

Richerus (*Swevus*) 1407. VIII. 18. e. (ZsO II. 5686. sz.)

S

Simon (Nagy) 1399. V. 9. (Lelesz I. 323/271. sz.)
 Simon trencsényi plébános 1415. VII. 16. (ZsO V. 871. sz.)
 Simon (Bácsi) pécsi kanonok⁴⁶⁵ 1430. X. (*Schrauf K.*: Bécs 130.)
 Simon (Eperjesi) 1433. V. 2. (DF 283036.) – 1439. VIII. 12. (Zichy
 VIII. 667.)

T

Tamás (Mérai Antal fia) 1420. III. 21. (Lukcsics I. 92/252. sz.) –
 1422. V. 10. (Lukcsics I. 129/505-6. sz.)⁴⁶⁶ – lásd még a hevesi
 főespereseknél!
 Tamás (Szalacsi) 1439. IV. 5. (DL 13334.) – 1446. VI. 17. (DF 209946.,
 kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.)

⁴⁵⁵ Lukcsics I. 116/415. sz. – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

⁴⁵⁶ Közbenső adatok: 1421. XI. 6. (Cameralia II. 156/1101. sz.), 1429. V. 30. (DF 250573.), 1432. X. 29. (DL 12451.), 1435. XI. 23. (DL 61022.), vezetőkéneve nincsen feltüntetve), 1437. VII. 12. (DL 13069.), 1437. VII. 28. (DF 234236.), 1437. IX. 10. (DF 264398.), 1438. VIII. 13. (DF 233055.)

⁴⁵⁷ Közbenső adatok: 1446. VII. 14. (DL 83722.), 1446. XI. 15. (DL 76102.), 1448. II. 6. (DL 14136.)

⁴⁵⁸ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 147.

⁴⁵⁹ A Nánai Miklós halálával megüresedett kanonokságot kéri újra, amelyet már sok éve birtokol. – Közbenső adat: 1446. IX. 21. (Lukcsics II. 238/923. sz., a Nánai Kompolt Miklós halálával megüresedett kanonokságot kéri újra.)

⁴⁶⁰ A négy adatban szereplő személy azonosságát a földrajzi környezet indokolja.

⁴⁶¹ 1447. VII. 6. (DF 234284.), 1447. VII. 8. (DF 234281.)

⁴⁶² Közbenső adatok: 1447. IV. 23. (DL 31553.), 1447. VII. 6. (DF 234284.)

⁴⁶³ Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

⁴⁶⁴ Közbenső adatok: 1512. IV. 29. (DF 217167.), 1512. V. 21. (DL 82345.), 1514. II. 23. (DF 233350.), 1516. III. 13. (DL 32101.)

⁴⁶⁵ *Fedelez T.*: Pécsi székeskáptalan 324/28. sz.

⁴⁶⁶ Együttal az erdélyi egyházmegyei ozdi főesperes és esztergomi kanonok is.

Tamás (*Hogen Miklós fia*) 1445. XI. 15. (Lukcsics II. 229/874. sz.)⁴⁶⁷
 Tamás (Somogy/vár/i)⁴⁶⁸ 1454. VI. 13. (DL 44731.) – 1463. II. 15.
 (DF 210051.)

Z

Zegotha, ifj. 1424. I. 13. e. (Lukcsics I. 154/715. sz.)⁴⁶⁹

ZS

Zsigmond (Vémeri)⁴⁷⁰ 1493. IX. 2. (DL 20051.)

Zsigmond (Básti) 1507. VIII. 13. (DF 210281.)⁴⁷¹ – 1520. VII. 26. (DF
 210442.) – lásd még az olvasókanonokoknál és a vikáriusoknál!

Azok a kanonokok, akiknek a nevei más forrásból még nem ismer-
 tek, de szerepelnek a káptalani statútum elfogadásáról kiadott okle-
 vél aláírói között

András (Zbugyai), Balázs (Kölcsei), Balázs (Csepelyi), Fülöp
 (Körtvélyesi), Gyárfás (Gyulai), János (Gyulai), János (Patai),
 György (Tárkányi), Mátyás (Madai), Mihály (Szolnoki), Mik-
 lós (de Gleyvicz), Pál (Budai Derskóci), Simon (a sok azonos nevű
 közül nem azonosítható biztonsággal), Tamás (Egri) – DF 209946.,
 kiadása: *Leskó J.*: Adatok 146–149.

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK ÉS BIBLIOGRÁFIA

(Az archontológiában, illetve a jegyzetekben gyakrabban idézett
 munkák)

Annatae = Annatae e regno Hungariae provenientes in Archivio
 Secreto Vaticano 1421–1536. (A magyarországi egyházmegyé-
 k javadalmainak annatai.) (Edidit Iosephus Körmendy. Editionem
 redigerunt et indices composuerunt Kinga Körmendy et Béla
 Holl.) Bp., 1990. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II.
 Forráskiadványok 21.)

Bakócz szk. = Bakócs-codex vagy Bakócs Tamás egri püspök udvar-
 tartási számadó-könyve 1493–6 évekről. Az eredeti kézirat
 a bécsi cs. és kir. levéltár tulajdona. Az Ipolyi-féle másolat után
 közli Kandra Kabos. In: Adatok az egri egyházmegye történel-
 méhez. (Szerk. Kandra Kabos.) II kötet III. füzet. Eger, 1887.
 333–458.

Balassa oklt. = A Balassa család levéltára 1193–1526. (Fekete Nagy
 Antal kézírata alapján sajtó alá rendezte és szerkesztette Borsa
 Iván.) Bp., 1990. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II.
 Forráskiadványok 18.)

⁴⁶⁷ A pápa neki adja a *Bidrig* Pál halálával megüresedett kanonokságot és
 a Kemecei Péter halálával megüresedett Szent László-oltár rektorságát.

⁴⁶⁸ Egy 1455. X. 31-i (DL 15002.) oklevél jobb alsó sarkában: „Lecta per
 Somoghar.” – Vö. DF 209946., kiadása *Leskó J.*: Adatok 148.

⁴⁶⁹ Megfosztották javadalmától, amelyet János fia, Miklósnak adtak.

⁴⁷⁰ Személyére lásd *Kubinyi* András: Hivatalnokkarrier a XV. század végén:
 Vémeri Zsigmond királyi kincstartó, zágrábi püspök. In: Uő: Főpapok, egy-
 házi intézmények és vallásosság a középkori Magyarországon. Bp. 1999.
 (METEM könyvek 22.) 161–170.

⁴⁷¹ Közbenső adatok: 1517. IX. 8. (DL 75502.), 1520. V. 23. (DF 210620.)

- Bánffy = Oklevéltár a Tomaj nemzetségbeli losonczy Bánffy család történetéhez I–II. (Szerkesztette Varjú Elemér, Iványi Béla.) Bp., 1908–1928.
- Bártfai Szabó*: Pest = *Bártfai Szabó László*: Pest megye történetének okleveles emlékei 1002–1599-ig. Függetlenül az inarchi Farkas, az irsai Irsay, valamint a szilasi és pilisi Szilassy családok története. Bp., 1938.
- BLÉ = *Bándi Zsuzsanna*: Északkelet-magyarországi pálos kolostorok oklevelei (regeszták). *Borsodi Levéltári Évkönyv*, 5 (1985) 557–725.
- Bónis Gy.*: Jogtudó értelmiség = *Bónis György*: A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon. Bp., 1971.
- Böhm J.*: Egervári prépostságok = *Böhm János*: A Szent István királyról és Szent Péterről nevezett egervári prépostságok. Eger, 1899.
- Cameralia = *Cameralia documenta pontificia de Regnis Sacrae Coronae Hungariae (1297–1536) I–II*. (Feltárta, szerkesztette és közreadja Lukács József–Tusor Péter–Fedeles Tamás. Szerkesztőtárs: Nemes Gábor.) Budapest–Róma, 2014. (Collectanea Vaticana Hungariae. Classis I, vol. 9–10.)
- Dancs oklt. = Az Abaffy család levéltára 1247–1515. A Dancs család levéltára 1232–1525. A Hanvay család levéltára 1216–1525. (Ila Bálint kézírata alapján sajtó alá rendezte és szerkesztette Borsa Iván.) Bp., 1993. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 23.)
- DL és DF = Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Levéltár és Diplomatikai Fényképgyűjtemény. *Collectio Diplomatica Hungarica*. A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa. (Szerk. Rác György.) Internetes kiadás (DL–DF 5.1) 2009.
- Doc. Val. = *Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia usque ad annum 1400 p. Christum*. Ed. *Antonius Fekete Nagy et Ladislaus Makkai*. Budapestini, 1941.
- Engel P.*: Archontológia = *Engel Pál*: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. I–II. Bp., 1996. (História Könyvtár. Kronológiák, adattárak 5.)
- Engel P.*: Genealógia = *Engel Pál*: Középkori magyar genealógia. In: Magyar középkori adattár. Arcanum Digitéka, PC-CD-ROM. Bp., 2001.
- Engel P.*: Ungi nemesség = *Engel Pál*: A nemesi társadalom a középkori Ung megyében. Bp., 1998. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 25.)
- Erdődy lt. = Az Erdődy család levéltárának Galgócról (Hlohovec) a bécsi Haus-, Hos- und Staatsarchivba vitt és ott letétként őrzött (Familienarchiv Erdődy) eredeti okleveleiről Iványi Béla által készített regeszták (és az oklevelek régi jelzete)
- ETE = Egyháztörténeti emlékek a magyar hitújítás korából. I. (Szerk. *Bunyitai Vince–Rapaics Rajmund–Karácsonyi János*.) Bp. 1902.
- Fedeles T.*: Pécsi székeskáptalan = *Fedeles Tamás*: A pécsi székeskáptalan személyi összetétele a késő középkorban (1354–1526). Pécs, 2005. (Tanulmányok Pécs történetéből 17.)
- Fraknoi V.*: Bécs = *Fraknoi Vilmos*: Magyarországi tanárok és tanulók a bécsi egyetemen a XIV. és XV. században. Bp., 1874. (Értekezések a történelmi tudományok köréből III/10.)
- Hanvay oklt. = Az Abaffy család levéltára 1247–1515. A Dancs család levéltára 1232–1525. A Hanvay család levéltára 1216–1525. (Ila Bálint kézírata alapján sajtó alá rendezte és szerkesztette Borsa Iván.) Bp., 1993. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 23.)
- Hazai oklt. = Hazai oklevéltár 1234–1536. (Szerkesztették Nagy Imre–Deák Farkas–Nagy Gyula.) Bp., 1879.
- HC = *Hierarchia catholica medii et recentioris aevi sive summorum pontificum, s. R. e. cardinalium, ecclesiarum antistitum series, ... e documentis tabularii praesertim Vaticani collecta, digesta, edita per Conradum Eubel*. Tom. II–III. Monasterii, 1914–1923.
- Hippolit szk. = *Estei Hippolit püspök egri számadáskönyvei 1500–1508*. (Közéteszi E. Kovács Péter.) Eger, 1992. (A Heves Megyei Levéltár Forráskiadványai.)
- Justh oklt. = A Justh család levéltára 1274–1525. (Közéteszi *Borsa Iván*.) Bp., 1991. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II. Forráskiadványok 20.)
- Kolmon = A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei, I–II. (1289–1556.) (Kivonatokban közléteszi és a bevezető tanulmányt írta Jakó Zsigmond.) Bp., 1990. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II. Forráskiadványok 17.)
- Kovács B.*: Az egri egyházmegye = *Kovács Béla*: Az egri egyházmegye története 1596-ig. Szent István Társulat, Bp., 1987. (Az egri főegyházmegye sematizmusa III.)
- Kovács B.*: *Studensek = Kovács Béla*: Studensek, magisterek, doctorok. *Archivum*, 11 (1983) 5–41.
- Köblös J.*: *Egyházi középréteg = Köblös József*: Az egyházi középréteg Mátyás és a Jagellók korában. (A budai, fehérvári, győri és pozsonyi káptalan adattárával.) Budapest, 1994. (Társadalom- és Művelődéstörténeti Tanulmányok 12.)
- Lelesz I. = *C. Tóth Norbert*: A leleszi konvent országos levéltárában lévő Acta anni sorozatának oklevelei, I. közlemény 1387–1399. (Pótlás a Zsigmondkori Oklevéltár I. kötetéhez.) *A nyíregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve*, 47 (2005) 235–343.
- Lelesz II. = *C. Tóth Norbert*: A leleszi konvent országos levéltárában lévő Acta anni sorozatának oklevelei, II. közlemény 1400–1410. (Pótlás a Zsigmondkori Oklevéltár II. kötetéhez.) *A nyíregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve*, 48 (2006) 323–442.
- Leskó J.*: *Adatok = Adatok az egri egyházmegye történelméhez*. (*Nováky József*: *Memoria dignitatum et canonicorum cathedralis ecclesiae Agriensis*. His accedunt: rectores altarium, nec non occasione se offerente; parochii, et alii quidam de clero dioecesis Agriensis.) IV. Szerk. *Leskó József*. Eger, 1908.
- Lukcsics = *Lukcsics Pál*: A XV. századi pápák oklevelei. I–II. Bp., 1931–1938. (Olaszországi Magyar Oklevéltár I–II. Közrebocsátja a Római Magyar Történeti Intézet.)
- Mályusz E.*: *Egyházi társadalom = Mályusz Elemér*: Egyházi társadalom a középkori Magyarországon. Műszaki Kiadó, Bp., 2007².
- Mon. rust. = *Monumenta rusticorum in Hungariam rebellium anno MDXIV. Maiorem partem collegit Antonius Nagy Fekete*. Ediderunt *Victor Kenéz et Ladislaus Solymosi* atque in volumen redigit *Geisa Érszegi*. Bp., 1979. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II. Forráskiadványok 12.)
- Mon. Vat. = *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia*. Bp., 2000. (Reprint) I/3. = *Bullae Bonifacii IX. P. M. 1389–1396*. – I/4. = *Bullae Bonifacii IX. P. M. Pars altera*. 1396–1404.
- Mon. Vespr. = *Monumenta Romana episcopatus Vesprimiensis*. A veszprémi püspökség római oklevéltára. I–IV. Közrebocsátja a római magyar történeti intézet. Bp., 1896–1908.

- MVS = Monumenta Vaticana Slovaciae. Tomus IV. Camera apostolica 1. (Libri formatarum 1425–1524). Ad edendum praeparavit Vladimír Rábik. Trnavae–Romae, 2014.
- Motesiczky-oklt. = *Miloš Marek*: Archivum familiae Motešický. Trnava, 2010. (Fontes Rerum Slovacarum II.)
- Nagy Á.: Egri síremlékek = *Nagy Árpád*: Négy renaissance kori síremlék a középkori egri Szent János székesegyházból. *Agria*, 8–9 (1970–1971)
- Nagy G.: Szűz Mária prépostság = *Nagy Géza Balázs*: Az egri Szűz Mária prépostság története I. *Agria*, 36 (2000) 47–62.
- Nagy G.: Körmendi Bertalan örkanonok = *Nagy Géza Balázs*: Körmendi Bertalan örkanonok, általános püspöki helynök síremléke az egri Szent János várszékesegyházból. *Agria*, 35 (1999) 137–146.
- Perényi oklt. = A Perényi család levéltára 1222–1526. Közzéteszi *Tringli István*. Bp., 2008. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II. Forráskiadványok 44.)
- Schrauf K.: Bécs = *Schrauf Károly*: Magyarországi tanulók a bécsi egyetemen. Bp., 1892.
- Sugár I.: Egri püspökök = *Sugár István*: Az egri püspökök története. Szent István Társulat, Bp., 1984. (Az egri főegyházmege sematizmusa I.)
- Szabolcs oklt. = *C. Tóth Norbert*: Szabolcs megye hatóságának oklevelei II. (1387–1526) Kiadja a Szabolcs–Szatmár–Bereg Megyei Múzeumok Igazgatósága.) Budapest–Nyíregyháza, 2003. (A nyíregyházi Jósza András Múzeum Kiadványai 53.)
- SzSzBoklt. = Középkori oklevelek a Szabolcs–Szatmár–Bereg Megyei Levéltárban (1300–1525). Összegejtötte, átírta *Balogh István*, szerk. *Érszegi Géza*. Nyíregyháza, 2000. (A Szabolcs–Szatmár–Bereg Megyei Levéltár kiadványai II. Közlemények 21.)
- C. Tóth N.: Préposti arch. = *C. Tóth Norbert*: A székes- és társaskáptalanok prépostjainak archontológiája 1387–1437. / Die Archontologie der Pröpste der Cathedral- und Stiftskapitel in der Zeit des Königs Sigismund, in Ungarn (1387–1437). Bp., 2013. (Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 4.)
- Udvardy J.: Kalocsai érsekek = *Udvardy József*: A kalocsai érsekek életrajza 1000–1526. Görres Gesellschaft, Köln, 1991. (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae XI.)
- Zichy = Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vásonkeö. A zichi és vásonkői gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára, I–XII. Szerkesztik *Nagy Imre*, *Nagy Iván*, *Vég-hely Dezső*, *Kammerer Ernő*, *Dőry Ferenc* és *Lukcsics Pál*. Bp., 1871–1931.
- ZsO = Zsigmondkori oklevéltár. I–XII. (1387–1425) Összeállította *Mályusz Elemér*, *Borsa Iván*, *C. Tóth Norbert*, *Neumann Tibor*, *Lakatos Bálint*. Bp., 1951–2013. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 1., 3–4., 22., 25., 27., 32., 37., 39., 41., 43., 49. és 52.)

NEUMANN TIBOR
Mátyás herceg
(Szerény adalék a Hunyadi családfához)

Angelo Kanczler budai polgár, korának neves gazdasági szakembere, egyszerűen a királyi udvar és számos főúr hitelezője, nem mellesleg Bakóc Tamás érsek sógora¹ 1504. november 6-án úgy határozott, itt az ideje behajtani egy régi adósságot. A budai udvarban oklevelet váltott ki, amely a király nevében és pecsétje alatt arra utasította a budai káptalant, hogy járjanak el a Békés megyei Mezőberény Kanczler részére történő iktatásában. Az időzítés nem volt véletlen: a gyulai uradalomhoz tartozó település ura, Corvin János lipthói herceg, dalmát-horvát-szlavón bán éppen október elején távozott az élők sorából,² az itáliai származású Angelo pedig bizonyára szaladt a pénze után. A budai káptalan kiküldöttje az oklevélben megnevezett egyik királyi emberrel Aprószentek ünnepén (december 28.) vonult ki a helyszínre, hogy a falut „örök vásárlás jogcímén” Kanczler részére iktassák. Aligha érhetne meglepetésként, hogy a korszakban mindennapos eljárás során a falu bírja urai nevében ellentmondott, amivel jelezte, hogy követelésének a hitelező ezt követően már csak a királyi kúria bíróságai előtt adhat hangot. Az eljárásról készült jelentés szövegét olvasva ugyanakkor a kései kor történeését meglepetésként éri, hogy Högye Péter berényi bíró nemcsak Corvin János általunk jól ismert fia, Kristóf herceg, hanem egy eddig teljesen ismeretlen fiú, Mátyás nevében is fellépett.³

¹ Személyére lásd *Kubinyi András*: Budai kereskedők udvari szállításai a Jagelló-korban. In: *Uő*: Tanulmányok Budapest középkori történetéről I. kötet. (Várostörténeti tanulmányok) Bp., 2009. 348. (93. jegyzet)

² Corvin János életrajzírója, Schönherr Gyula a herceg halálát mára elkopott lepglavai síremlékének újkori olvasata alapján 1504. október 12-re teszi: *Schönherr Gyula*: Hunyadi Corvin János 1473–1504. Bp., 1894. 306. – II. Ulászló király Turóci Bernátnak szóló, 1505. áprilisi levelén egy 16. századi feljegyzés a herceg halálának időpontjául október 4-ét adja meg („Iohannes Corvinus dux et banus mortuus est 4. 8bris 1504”). Lásd Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Levéltár (a továbbiakban: DL) 32758.

³ „nomini et in personis egregiorum Cristofori et Mathie filiorum illustris quondam domini Iohannis Corvini ducis”. Slovenský Národný Archív (a továbbiakban: SNA), Listiny Erdődy 89. (Színes fotója: <http://monasterium.net/mom/SK-SNA/LErd/89/charter>), fekete-fehér fotója: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Fényképgyűjtemény [a továbbiakban: DF] 278342.). Az oklevél a vitéz (egregius) címet – apjuk méltóságos (illustris) címzésétől merőben eltérő módon – a hercegre gyermekkoruk miatt alkalmazza.

A szakirodalom hallgatása Corvin János Mátyás nevű fiáról⁴ minden bizonnyal abból következik, hogy ismereteim szerint ez az egyetlen forrás, amely említést tesz létezéséről. A források hallgatásának oka pedig nem lehet más, mint hogy 1504. szeptember 11-én, mikor János herceg egy intézkedése során megnevezi gyermekeit, Kristófot és Erzsébetet⁵ – még nem született meg. Fél évvel később, 1505 márciusában viszont, mikor az alig hatéves Kristóf herceg halálával kihalt a Hunyadi-ház,⁶ már biztosan nem volt az élők sorában. Mátyás herceg tehát apja életének utolsó napjaiban vagy éppen 1504. októberi halálát követően látta meg a napvilágot, de a most előkerült forrás alapján bizonyosan december közepe előtt, és alig pár hónaposan, 1504–1505 fordulóján követte apját a sírba. Midőn tehát 1504. december 11-én az özvegy, Frangepán Beatrix elhunyt férje lelki üdvéért és gyermekei „szerencsés állapotáért” kegyes adománnyal látta el a Medvevár alatti kolostort,⁷ a Hunyadi-ház jövőjét két fiúgyermekkel még minden bizonnyal biztosítottan látta, ahogy a királyi udvar és az egész ország is.

Corvin János és Frangepán Beatrix gyermekeinek névadásáról már Schönherr Gyula is írt, és megállapította, hogy Erzsébet saját dédanyja, Szilágyi Erzsébet, míg Kristóf bizonyára anyai nagybátyja, Frangepán Kristóf nevét kapta a keresztségben.⁸ Mátyás herceg esetében magától értetődő lenne arra gondolni, hogy nagyapja, Mátyás király után nevezték el – így hívták azonban Beatrix másik bátyját is.

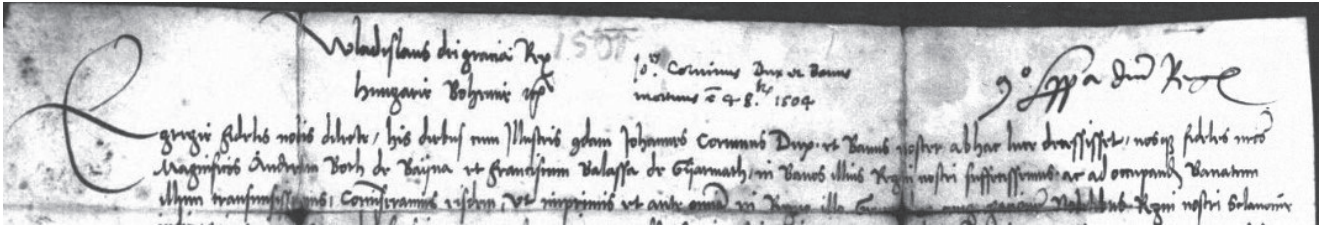
⁴ Sem Schönherr idézett könyvében, sem a Hunyadi család leszármazási tábláin nem találkozunk nevével. Utóbbiak közül csak két alapos családfát idézek: *E. Kovács Péter*: A Hunyadi-család. In: Hunyadi Mátyás. Emlékkönyv Mátyás király halálának 500. évfordulójára. Bp., 1990. 40., valamint: Hunyadi Mátyás, a király. Hagyomány és megújulás a királyi udvarban 1458–1490. Kiállítási katalógus. (Szerk. Farbak Péter–Spekner Enikő–Szende Katalin–Végh András.) Bp., 2008. 540.

⁵ DL 37769. (Corvin az előző hónapokban is csak két ismert gyermekét nevezi meg, lásd DL 37762., DL 88902., DL 33399.)

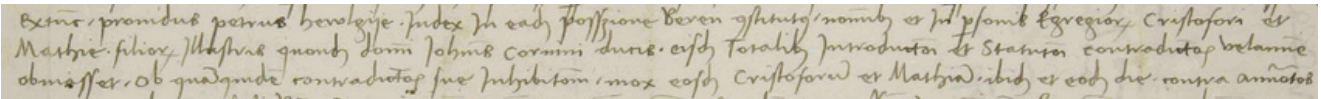
⁶ Kristóf herceg a sírja mellett a 19. században állított emléktábla szerint 1505. márc. 17-én halt meg: *Schönherr Gy.*: i. m. 306. – Ezzel egybehangzó az, hogy a királyi udvar április elejétől intézkedett a hatalmas Corvin-örökség lefoglalásáról: DF 216739–216740.

⁷ „pro salute condam illustrissimi principis ... mariti nostri carissimi ac nostrorum liberorum felici statu”. DL 34582.

⁸ *Schönherr Gy.*: i. m. 230., 272.

1. kép – II. Ulászló király 1505. április 9-i levele Turóci Bernátnak, rajta utólagos feljegyzés Corvin János herceg halálának időpontjáról. (DL 32758.)

2. kép – Kristóf és Mátyás hercegek neve a budai káptalan 1505. január 12-i jelentésében (SNA, Listiny Erdödy 89. – <http://monasterium.net/mom/SK-SNA/LErd/89/charter>)

Ha azonban figyelembe vesszük, milyen neveket adott gyermekeinek az Aragóniai-házzal szoros rokoni kapcsolatban álló apa, Frangepán Bernát gróf – Mátyás, Kristóf, Ferdinánd, Mária Magdolna, Isota (Erzsébet), Beatrix –,⁹ rögtön láthatjuk, hogy végeredményben így is Mátyás királyhoz

jutunk. Ahogy ugyanis a kis Mátyás herceg anyját a hasonló nevű magyar királyné, Aragóniai Beatrix, Ferdinándot pedig a királyné apja, I. Ferdinánd nápolyi király, úgy a legidősebb fiút egyértelműen a magyar király után nevezték el, aminek szimbolikus politikai jelentősége nyilvánvaló.

⁹ Vjekoslav Klaić: Krčki knezovi Frankapani. Knjiga prva. Zagreb, 1901. 267–268., Schönherr Gy.: i. m. 224–225., Engel Pál: Középkori magyar genealógia. CD-ROM. Bp., 2001. Frangepán 2. tábla (cetini és modrusi ág).

KÖNYVISMERTETÉS

Földvály Miklós István: *Az Esztergomi benedikcionále. Irodalom és liturgia az államalapítás-kori Magyarországon*. Argumentum Kiadó–ELTE BTK Vallástudományi Központ, Liturgiátörténeti Kutatócsoport, Bp., 2014. (Műhelytanulmányok 1.) 104 p. (ISBN 978–963–446–726–7)

Földvály Miklós István az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara (ELTE BTK) Latin Tanszékének adjunktusa és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékének óraadó tanára. Szakterülete a nyugati egyház liturgiátörténete, ezen belül a középkori Magyarország latin liturgikus forrásainak kiadása és elemzése. Alapos szakirodalmi erudícióval eredményeit a nemzetközi liturgiátörténet-kutatás – Magyarországon eddig jószerivel ismeretlen – kereteibe ágyazza. 1999 óta mintegy 80 hosszabb-rövidebb publikációt írt e tárgy körben. *Rubrica Strigoniensis. A középkori Esztergom liturgiájának normaszövegei* című – a Hartvik-agendából és egyéb szerkönyvekből származó rubrikák, az 1469 előttré datálható *Ordinarius Scepusiensis*, valamint az 1496 és 1520 közötti hat nyomtatott kiadásból ismert *Ordinarius Strigoniensis* szövegkiadásával kiegészített – doktori értekezését 2008-ban védte meg. (A rubrikák a szerkönyvek vörös tintával írt, eligazító tartalmú szövegei: például címfeliratok, naptárszervezési kérdések, ceremóniális utasítások.) Földvály az ELTE BTK Vallástudományi Központ kötelékébe tartozó Liturgiátörténeti Kutatócsoport vezetője. Közreműködik a *Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum* alisorozataként indított, a középkori magyar liturgikus hagyomány fönmaradt emlékeinek megjelentetését céljával kitzűző *Monumenta Ritualia Hungarica* sorozat létrehozásában, amelynek eddig két kötete jelent meg: az 1484. évi, először kinyomtatott Esztergomi Misekönyv (*Missale Strigoniense 1484*, szerk. Déri Balázs), illetve a már említett, az esztergomi rítust szabályozó normatív szöveg, az *Esztergomi Ordinarius* (szerk. Földvály Miklós). E sorozat harmadik tagja lesz az *Esztergomi Benedictionale* kritikai kiadása. A recenzált mű a tervezett szövegkiadás angol nyelvű – könyv terjedelmű – előszavának fordítása. Jelen recenzió a középkori liturgia és segédkönyvei műfaji sajátosságainak bemutatása miatt kissé hosszabbra sikerült, de a bemutatandó kötet megéri. A szerző találó megfogalmazásai miatt nemegyszer egész mondatokat idézek a műből.

A monográfia alapjául szolgáló kódexet a középkor óta a zágrábi székesegyház könyvei között őrzik (mai jelzete: Knjižnica Metropolitana MR 89), sőt, egyik korai kutatója, Kniewald Károly

(Dragutin Kniewald) szerint rögvest Zágráb első püspöke, a cseh származású Duh kapta ajándékba 1090 táján az úgynevezett Hartvik-agendával és a Szent Margit-*sacramentariummal* együtt különböző magyar egyházaktól. Földvály fölhívja a figyelmet arra, hogy jóllehet ez az elmélet népszerű és hihető, valójában bizonyíthatatlan. Mindenesetre a kódexet Kniewald ismertette meg a magyar tudományossággal, a *Benedictionale Strigoniense* név is tőle származik. Kűhár Flóris nyomán ugyancsak Kniewald érvelt – pl. a patrocíniumokat vizsgálva – a szerkönyv esztergomi eredete mellett. Földvály műve részletesen ismerteti a kódex kutatástörténetét, többek között Szendrei Janka a kódex neumaírását elemző, Veszprémy László szövegpaleográfiai írásait és Török József tanulmányát idézve. Török ismerte föl, hogy az esztergomi áldásgyűjtemény szinte teljesen megegyezik a braunschweig-magdeburgi szövegcsaláddal, ő tárgyalta először a *Benedictionalét* a magyar liturgia kezdeteinek összefüggésében, és ő hangsúlyozta – Veszprémy paleográfiai vizsgálódásaival összhangban – a német kapcsolatot.

Az *Esztergomi Benedictionale* kódexe finom, fehér pergamenre íródott, 114 levél alkotja. Törzsszövegének egyazon kéztől való, karoling minuszkulás írása egyhasábos tükörbe illeszkedik. Másolása gondos, a szöveget jól értő személy végezte; nyelvi színvonal magas. Első harmadát vörös tollrajzos iniciálék díszítik. Kiegészítő jelleggel – néhány *incipit* és a liturgiában visszatérő formulák esetében – hangjelzést is tartalmaz; a kották egy része a főszöveggel egyidős német neumaírás, más része 14. századi betoldás. A kódex keletkezési ideje a 11. század második fele; már szerepel benne *monasterium Sancti Benedicti*, amelyet a kutatók az 1075-ben alapított garamszentbenedeki apátsággal azonosítanak, de még nem szerepelnek benne az 1083-ban kanonizált magyar szentek, akiknek liturgikus kultusza egy-két évtized alatt vált általános gyakorlattá Magyarországon. Földvály részletesen kifejtett érvekkel még tovább próbálja szűkíteni a másolás időhatárait. A kódex másolásától független kérdés a benne megőrzött liturgiaváltozat kora. Földvály alapos argumentáció nyomán, például a *benedictiókban* és a litániákban szereplő szentek személyét vizsgálva azt állítja, hogy ez friss, kortárs alkotás. Szent Adalbert különleges helyzete (az áldásgyűjteményben és a mindenszentek litániájában) döntő bizonyíték amellet, hogy a *Benedictionale* irodalmi értelemben is Magyarországon, az esztergomi érsekség használatára íródott. Ez az esztergomi liturgikus szokásrend minden valószínűség szerint az államalapítást követő évtizedekben született meg. (Egy liturgiaváltozat

kialakítása és elterjedése aránylag békés időszakot föltételez – a 11. század későbbi nyugalmas szakaszait a szerző különféle okokból kizárja.)

A kódexben található és annak nevet adó 268 *benedictio* műfaja: főpapi (hármás)áldás, a püspök az ünnepi misében a Miatyánk után, a kenyértörés és a békecsók között adta őket az oltártól a nép felé fordulva, kiterjesztett karral. A püspöki hármásáldások ószövetségi előképe az úgynevezett ároni áldás (Num 6,24–26); a római rítusban a 8. században jelentek meg a *sacramentarium*okban és a korai *pontificalé*ekben. Az áldásokból szerkesztett *benedictionale* – amely olykor önálló szerkönyvként is létezett – utóbb hagyományosan a *pontificalé*nek nevezett liturgikus könyv részévé vált. A középkori *pontificalé* egyfelől püspöki szertartáskönyvként szolgált, másrésztől a mise és a zsolozsma szokásos éves ciklusán kívül eső, rendkívüli liturgikus események leírását tartalmazta. Egymással össze nem tartozó rítusok gyűjteménye volt, amely nem mindig szertartások közben való, tényleges használatra készült, hanem gyakran enciklopédikus összefoglalása kívánt lenni a liturgia szokatlan, ritka elemeinek. Mint ilyen lehetett alkalmas arra, hogy egy újonnan alapított, liturgikus önállóságára büszke püspöki szék – mint Esztergom vagy Zágráb – hagyományát megalapozza és megjelenítse.

A középkori Magyarországról fennmaradt *pontificalé*-állomány sajnos meglehetősen szerény. Mindössze öt intakt forrás ismert. A 11. századi, Zágrábban őrzött *Esztergomi Benedictionale* és a Hartvik-féle *Agenda Pontificalis* (viszonyukról később lesz szó), a 14. századi *Veszprémi Pontificalé* (ma az Országos Széchenyi Könyvtár állományában) mellett a 15. század végéről származó *Filipecz*- (Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár) és az *ifjabb Vitéz János-féle pontificalé* (Róma, Biblioteca Apostolica Vaticana) sorolható ide. Az utóbbi kettő már a 13. század végén készített, az avignoni pápaság korától Európa-szerte elterjedt *Durandus-pontificalé* hazai redakciója, valószínűleg jelentéktelen saját (magyar) anyagot tartalmaznak. A három korábbi *pontificalé* – és a budapesti Egyetemi Könyvtár egy töredéke – a 10. század közepén Mainzban összeállított *Német-római pontificalé*vel mutat rokonságot.

Visszatérve az *Esztergomi Benedictionalé*ra: a kódex tartalmából következően vélhetően egy *pontificalé* kivonata. A főpapi áldások után ugyanis az ordinációk (a papi rendek föladata), a dedikáció (templomszentelés), a főpapi beöltözés és a lépcsőima (a mise bevezető szertartásai), végül a bérmálás rendje olvasható. A bérmálás szertartása kétszer is szerepel a kódexben: először az áldás-gyűjtemény után egy üresen maradt *verso* oldalon, illetve mintegy függeléként, kivonatossan a dedikáció utolsó fóliójának szabadon maradt alján.

Irodalmilag a különlegesen bő áldás-gyűjtemény a legértékesebb. A hozzávetőlegesen 300 *benedictio* a liturgikus év megszabta rendben követi egymást. A karácsonyi és húsvéti ünnepkör (*temporale*) a szentek ünnepeivel (*sanctorale*) egy ciklust alkot. A vasárnapok és az ünnepek többnyire két sorozat (kétszer három) áldást kapnak, és a kiváltságos köznapokhoz (nagyböjt, kántorböjtök, vigiliák, húsvét és pünkösd nyolcada), valamint ádventtől böjtölőig minden szerdához és péntekhez is tartozik áldás. A 268 áldásból kb. 70 származik korábbi gyűjteményekből: a 8. századi frank *Sacramentarium Gelasianumból* vagy az Aniane-i Szent Benedeknek tulajdonított *Supplementumból*. A válogatás tudatos volt. A többi *benedictio* saját alkotás. Földváry hangsúlyozza, hogy a főpapi áldások – hasonlóan a 8–9. században megszülető szekvenciákhoz – a liturgia „lágyabb”

pontjaihoz tartoztak, korpuszuk nem zárult le, produktív liturgikus műfajnak számítottak. Tételkészlétük az öröklött anyag sérelme nélkül volt bővíthető. Az új áldások szövege többnyire biblikus idézetekre, főképp az apostoli levelekre épül. Jelentős a patrisztikus textusok hatása is. Földváry elvégzi a *benedictiók* szövegének részletekbe bocsátkozó stilisztikai elemzését. Az áldás-gyűjtemény átlagon felül kidolgozott, a gyakorlati szükségletekhez képest túlméretezett, inkább irodalmi alkotásnak tekintendő, mintsem a liturgikus gyakorlat tanújának. (A kódexnek ezt a részét nem is nagyon használták, a bérmálás, az ordinációk és a dedikáció oltárszentelési szakaszának szövegét annál inkább. Az ordinációkhoz tartozó Mindenszentek litániáját utólag beszerelt lapozófül segít kikeresni. Mellesleg a *Benedictionale Strigoniense*t Zágrábban a 14. századig, a *Durandus-pontificalé* átvételéig használták.) A recenzált kötetben a bérmálás, az ordinációk és a templomszentelés szertartásainak elemzését, sajátosságaikat, föltételezett forrásaikkal és a későbbi esztergomi hagyománnyal való összevetésüket is megtaláljuk.

Földváry szerint a *Benedictionale Strigoniense* a Hartvik-agenda közeli rokona, ugyanazon többkötetes *pontificalé* fennmaradt darabjai. Nem alkotnak fizikailag összetartozó kötetpárt, mivel formátumuk eltér. Ugyanakkor tartalmuk – a rövid, de szóról-szóra azonos bérmálástól eltekintve – nincs átfedésben, pontosan kiegészítik egymást, mi több, az általuk tárgyalt szertartások együttesen megfelelnek a *Német-római Pontificalé* jellegzetes tartalmi beosztásának, szerkezetének, fejezetsorrendjének. A kódexek keletkezési idejében, a 11. században ez volt a közép-európai térség meghatározó *pontificalé*je. A két kódexet ugyanazon szöveghagyomány két különböző kötetéről másolhatták. Az *Esztergomi Benedictionale* tehát egy többkötetes *pontificalé* első része.

Földváry következő fontos meglátása, hogy a *Benedictionale Strigoniense* esztergomi őse alapján készült a *Braunschweigi Benedictionale* (Wolfenbüttel, Staatsarchiv) a 13–14. században, a *Magdeburgi Pontificalé* (Magdeburg, Domgymnasium) pedig ugyanennek az esztergomi összövegnek a lerövidített és átszerkesztett változata. Tehát: egy Esztergom számára készített szerkönyv jutott el Szászországba, ahol azt lemásolásra érdemesnek ítélték. A két fenti párhuzamos adat – mely Földváry szerint csupán véletlenszerűen fennmaradt, szórványos – azt bizonyítja, hogy az államalapítás-kori liturgikus föllendülésben fogant esztergomi áldás-gyűjtemény német területen is vonzóan tűnt, és mivel a német püspökségek nem rendelkeztek ilyennel, maguk is alkalmazni kezdték. A *Magdeburgi Pontificalé* a teljes áldás-gyűjteményt a harmadára redukálta, hogy ezáltal jobban használhatóvá tegye. Az *Esztergomi Benedictionale* a szászországi párhuzamokkal ellentétben a 16. századi *Forgách-kódex*ben (másként Pannonhalmi Kódex, ma a Pannonhalmi Benecs Főapátság Levéltárában) fennmaradt *benedictionalé*ra nem gyakorolt hatást.

A méltott kötet tárgyalja a *Benedictionale Strigoniense* és a tőle elválaszthatatlan Hartvik-agenda szerzőségének kérdését. Hangsúlyozza, hogy e fölvetésre tudományosan megalapozott válasz nem adható. Mindenesetre Földváry szerint az elgondolás, az ambíció, a stílus és az ízlés túl egyéni ahhoz, hogy a szöveg több nemzedék lassú munkájának eredményeképp jöhetett volna létre. A szerzőt Anasztáz esztergomi érsek személyében vagy körében (Asztarik, Radla, Sebestyén – hogy e nevekhez hány személy és milyen életút tartozik, vitatott) véli megtalálni. Szent Gellértet nagyobb legendájának tanúsága szerint István udvarának klerikusai szónoki

tehetsége és mély exegetikai tudása miatt fogadták szívesen; ez nemcsak Gellértről mond el sokat, hanem azokról is, akik műveltségét, képességeit méltányolni tudták. Anasztáz és egykori püspöktársai személyiségével tehát egybecseng az *Esztergomi Benedictionale* szerzőjének erudíciója és túlradó alkotókedve.

Összefoglalva: Földváry Miklós jó érzékkel fedezte föl egy korábban is ismert kútfő korábban nem elemzett részeinek súlyát, a források bizonyosságával összhangban és erős érvekkel támogatva fogalmazott meg következtetéseket, így érdemben tudott újat mondani a magyar államalapítás koráról. Az általa vizsgált *Esztergomi Benedictionale* jelentősége egyfelől abban áll, hogy bepillantást enged egy liturgikus úzus (az esztergomi úzus) megszületésének folyamatába. Másfelől nemzetközi vonatkozásban ez a szerkönyv és egy vele azonos hagyományt folytató braunschweigi kódex tartalmazza a latin rítusú főpapi áldások leggazdagabb ismert gyűjteményét. Harmadrészt a magyar irodalomtörténet egyik első művét láthatjuk benne; Szent Gellért *Deliberatiója*, az Intelmek, az istváni oklevelek és törvények mellett az államalapítás korának meglehetősen szűkös (természetesen latin nyelvű) irodalmához tartozik, ráadásul áldásgyűjteménye a magyar keresztény kultúra kezdetének legterjedelmesebb irodalmi ciklusa. Szoros kapcsolatban áll a Hartvik-agendával. Szövegét Földváry mintaszerű alaposággal helyezte európai szintű tipológiai és történeti összefüggésekbe. A történések a monográfia elolvasásától nemcsak kodikológiai ismereteik gyarapodását várhatják. Földváry kutatásainak számunkra talán legfontosabb eredménye az, hogy Magyarország államalapítás-kori liturgiájának német kapcsolatait is hangsúlyozza, szemben Kniewald Károssal és Radó Polikárral, akik túlértékelték a magyar liturgia francia vonatkozásait. István államszervezése során közismert módon más területeken is német mintát követett. A recenzált kötet olvasmányos, jó stílusú. Tekintélyes hosszúságú forrás- és szakirodalmi lista zárja. Külsőleg is tetszetős, látszik, hogy szerzője határozott tipográfiai elképzelésekkel is rendelkezik.

Keglevich Kristóf

Dura Hardi: Drugeti. Povest o usponu i padu porodice pratilaca Anzujskih kraljeva. Filozofski Fakultet Novi Sad, 2012. (Filozofski Fakultet u Novom Sadu Odsek za Istoriju Monografije Knjiga 56). 478 p. (ISBN 978-86-6065-108-4)

A magyar történettudomány számára is érdekes és hiánypótló kötet jelent meg 2012-ben az Újvidéki Egyetem történettudományi sorozatában. Szerzője az intézmény fiatal oktatója, Dura Hardi, aki több téma mellett (a Kijevi Rusz története és európai kapcsolatai, délvidéki ruszinok) az Anjou-kori magyar nemességgel is foglalkozik behatóbban az utóbbi időben. Ez vezette a kor legbefolyásosabb és talán legérdekesebb családja, a Drugetek vizsgálatához és ennek eredményeként egy monográfia megírásához. A Drugetek kiválasztása nemcsak a család különlegessége miatt volt jó döntés, hanem a gazdag forrásadottságok és a jónak mondható szakirodalmi feldolgozottság miatt, ami jórészt a hazai kutatók élénk érdeklődésének köszönhető. Emellett egyre többen hívták fel a figyelmet az utóbbi időben arra is, hogy a szakirodalom még mindig nélkülözi az olyan, modern szemléletű családtörténeti munkákat, amelyek a legfontosabb arisztokrata

családok eredetét, társadalmi helyzetét és családtagjainak politikai szerepvállalását mutatja be. Hardi könyve ezt a hiányt pótolja.

A magyarországi kutatások szép eredményeket értek el a családdal kapcsolatban, különösen az őseik és leghíresebb Anjou-kori tagjaik tekintetében. A 19. század második felétől kezdve kutatók sora foglalkozott a családdal hosszabban-rövidebben, más-más megvilágításba helyezve a hadi és politikai szerepvállalásaik, birtokaik és lovagi kultúrában való részvételük, pecsétjeik szerint, és ez az érdeklődés szerencsésen kitartott mostanáig. Hardi jórészt ezek alapján írta a könyvét, de ugyanakkor számos új adatot is hoz, amire a francia és olasz forráskutatásai során bukkant. Bár bevallottan jórészt összefoglaló képet kíván adni családról, számos részletet illetően önálló eredményeit sem rejti véka alá.

A könyv tizenkét hosszabb-rövidebb fejezetből áll, előtte egy bevezetővel, ami a Druget családdal kapcsolatos kutatástörténet összefoglalása. Ezt követően az első fejezetben a szerző felvázolja azt a történelmi korszakot, melyben a Drugetek megérkeztek a Magyar Királyságba az Árpádok kihalásának időszakában, majd egy rövid leírást is ad Károly herceg kíséretéről, akik közül csak Druget Fülöp futott be fontosabb karriert. A második fejezetben Hardi a család őseivel foglalkozik, elsősorban a szakirodalomra alapozva, de számos új adatot is hoz. Ő is elfogadta a család francia eredetét Miskolczy érvelése alapján. Druget Miklósról és feleségéről kiderítette továbbá, hogy 1271. október 5.-én kaptak hűbértartást I. Károlytól a Melito és Aversa közeli Pascharolában. Ez a birtok mintegy 30-40 uncias jövedelmet hozott nekik, amivel azonban másfél lovag ellátása járult rájuk. Hardi már nem sokkal későbbi forrásokban rá lelt első vazallusaira is, később pedig mint Pascharole urai jelentek meg. Miklós elsőként királyi ajtonálló volt Hardi szerint, mielőtt a Szent Erazmus torony őre és noceraai várnagy lett volna. A kutatása során gazdagodott a kép Miklós feleségéről, Izabelláról, aki a szintén francia (de La) Forest család leszármazottja volt, és már anyja is a nápolyi királyné udvarhölgye volt. Az idősebb János és Miklós közti viszonytal kapcsolatban felvetette a testvéri viszonyt is, bár a Miskolczy által hangoztatott apa-fiú kapcsolatot sem zárta ki teljes mértékben. A források alapján kiderítette, hogy János feleségét is Izabellának hívták. Így Hardi szerint Druget Miklós és felesége az 1274-1295 közötti közel húsz évben a nápolyi trónörökösök sorának a nevelését felügyelte, akik között ott voltak a majdani nápolyi uralkodók, a gyermek I. Károly és a szent életű Toulouse-i Lajos. Így már ők is elég szoros kapcsolatot áptak Magyarországhoz kötődő személyekkel, mint a későbbi I. Károly, magyarországi Mária királyné lánya, magyarországi Beatrix, a majdani francia dauphiné és magyarországi Klemencia, Franciaország későbbi királynéja. A harmadik, rövidebb fejezet Károly és Druget Fülöp 1300 augusztusa utáni több mint tíz éves időszakát mutatja be, elsősorban az interregnum rövid eseménytörténetére koncentrálna. Fülöp alakja itt csak kevéssé jelenik meg, mivel ebben az időszakban a források hallgattak róla, Hardi viszont kiemelte, hogy ez idő alatt valószínűleg bele tudott szokni az idegen viszonyokba. A negyedik fejezet Druget Fülöpnek az országgyűlési háborúban játszott szerepével foglalkozik. Hardi előbb a harcokban való aktív részvételét veszi sorba, majd ezt követően Fülöp hűségéért elnyert jutalmairól ír; elemzi szepesi és abaúji ispánságát, hatalmának kiterjesztését számos királyi várra, hét vár saját tulajdonkénti megszerzését, királynéi kincstartóságát, és végül kiemelte 1323-as nádorrá választásának jelentőségét is, mely szerinte Pozsony visszafoglalása, a királyi

központ Visegrádra helyezése és az új uralkodói pecsét használata mellett az ország I. Károly király uralma alatti tényleges egyesítést mutatta. Az ötödik fejezet több szempontból próbálja megvilágítani Druget Fülöp országegyesítő háború utáni munkásságát. Hardi a familiárisok mellett Druget Fülöp gazdasági hatalmára és magánhadseregére is figyelmet fordított. Hardi megvizsgálta Fülöp nádor udvari kapcsolatait is és kimutatta, hogy nem csak fogadott apjához, Nekcsei Demeterhez fűzte baráti viszony, hanem Tamás esztergomi érsekhez és gyóntatójához, Csanád egri érsekhez, a király korábbi kápolnaispánjához és titkárához és Tamás érsek majdani utódjához, továbbá Hahót István zalai ispánhoz és szlavón bánhoz, illetve harcostársához, Ákos Mikcshez is. Utóbbival palotáik is szomszédosak voltak és Hardi feltételezése szerint együtt léphettek be a Károly király alapította Szent György rendbe. Ennek a körnek a tagjai a kor viszonyaihoz képest tanult, széles látókörű emberek voltak, többen közülük Itáliában tanultak. Hardi, Kurcz kutatásai nyomán és azt tovább gondolva erre a körre vezette vissza a lovagi kultúra terjesztését. Ezt követően részletesen foglalkozik a nádori tevékenységével kiemelve az intézmény megszilárdításában és reformjában való szerepét. Külön ki kell emelnem azt a feltevését, melyet Hardi a szepeshelyi káptalan Szent Mártom templomának híres freskójával kapcsolatban tett. A Károly király koronázását ábrázoló festményen megörökítették a korszak befolyásos nemeseit a király körében, alattuk feltüntetve a nevüket is. A koronázás során az uralkodó balján a királyi kardot tartó nemes Tamásként van feltüntetve, akit a szepeshelyi várnaggyal és egyben Druget Fülöp szerviensevel, Semsei Tamással azonosítottak. Furcsa mód azonban Fülöp nevű alak nem tűnt fel a freskón, annak ellenére, hogy mekkora befolyással bírt. Hardi a választ a templom 2005-ös felújítására építve adta meg. Ekkor ugyanis a feliratokat alapos vizsgálat alá vették, és azokat a freskónál jóval későbbire datálták, a 19. század neogót stílusában írva. Hardi ebből kiindulva jutott arra az elképzelésre, hogy a 19. század közepén a kardot tartó alakot tévesen azonosították Semseivel, valójában szerinte az Druget Fülöpöt kellett, hogy ábrázolja.

A hatodik fejezetben Druget Fülöp öröklésének problémájával foglalkozik. A szerző úgy vélekedik azonban, hogy mivel Fülöpnek a házasságából csak egy lánya született, tartott a vagyona elvesztésétől és így a családon belüli öröklés biztosítását szolgálhatta Fülöp testvérének, Jánosnak első Magyarországi feltűnése 1322-ben, majd az ő fiának, Vilmosnak az örökösként való megnevezése. A hetedik fejezet (*Domus domini de Pasquerolo*) az Itáliában maradt Drugetek történetét vázolja fel. Hardi több utalást is hoz Jánosra a pascari birtok örököséiként, emellett a családnak a nápolyi és francia udvarban való további jelenlétét is sikerült megállapítania. 1314-től János és családja Klementia királyné szolgálatában álltak és elkísérték franciaországi udvarába is 1317 után, ahol több fontos pozíciót kaptak. A nyolcadik fejezetben Hardi az öröklés végbemenetelével foglalkozik. Vilmos szerinte 1327-ben már nem sokkal Fülöp halála előtt a Magyar Királyság területén tartózkodott, mint örökös, a nádori hivatal viszont egy évig betöltetlen maradt. Ebből Hardi arra következtet, hogy a pozíciót fenntartották Druget János számára, aki csak a következő év őszén érkezett meg.

A kilencedik fejezetben a család helyzetét mutatja be az 1330-as és 1340-es évek elején. Részletesen foglalkozik Druget Vilmos 1330-as végrendeletével is, ami szerinte jó rálátást ad páratlan gazdagságára és kereskedelmi kapcsolataira, ugyanakkor hangsúlyozza

a magyar viszonyok közti egyediségét a nyugati stílusú formulájával. Ezt követően Vilmos külföldi anyagokban való felbukkanását vizsgálja a porosz krónikák és vatikáni kérvényei alapján. Sikerült tovább színesítenie Vilmos magyarországi pályáját külföldi források figyelembe vételével. Egyik ilyen az 1330-as lengyel hadjárata előtt írt levele, melyben a pápához fordult közvetítők révén, hogy nyomatékosítsa abbéli szándékát, hogy a sárosi vár közelében levő szedikerti (Záhradné) Szent Anna kápolnában szeretne temetkezni. A kérését végül a pápa el is fogadta a következő évben, emellett pedig jelentős gazdasági és bíraskodási privilégiumot is adott a birtoknak. A fejezet végén pedig a család hatalmával és befolyásával foglalkozik, többek közt a lovagi kultúrára való hatásukkal. A tizedik fejezet a család bukásával foglalkozik, aminek okát a szerző a király és a királyné körül kialakuló érdekcsoportok ellentétében találja meg. Hardi árulkodónak találta, hogy a krónikák koronázási beszámolójában Erzsébet után a felsorolásban Szécsényi Tamás erdélyi vajda következik, nem pedig Druget Vilmos. Szécsényi a királyné bizalmasa és felesége, Piast Anna lévén rokona is. Hardi ebből kiindulva két udvari klikket feltételez a király körül; egy itáliai-gall kört, a királyné körül pedig egy másikat, melyben a lengyel érdek jobban érvényesült. 1342-ben az uralkodó és Vilmos halála után az előtérbe kerülő rivális csoport tagjai vették birtokukba a család birtokait, kihasználva Vilmos gyermektelenségét. A Drugetek ezzel elvesztették udvari jelenlétüket, hivatalaikat és familiárisaik jelentős részét is, csak Ungban és Zemplénben maradt kevés hatalmuk három várral.

A következő fejezetben Hardi foglalkozott Vilmos özvegyének, Maria Follíanak sorsával is, aki továbbra is élvezte a királyné kegyét az udvarban. Befolyását leginkább 1343-ban tudta kamatoztatni, miután Erzsébet anyakirálynét elkísérte nápolyi útjára. A szerző a tizenkettedik fejezetben a család újabb felemelkedési lehetőségével foglalkozik. A politikai hatalom elvesztésével Miklós és János az ungi és zempléni birtokokon kezdték újjászervezni életüket. Új esélyeket a második nápolyi hadjárat jelentett számukra 1350-ben, amiben Miklós is részt vett és kinevezték Salerno kapitányává. Hazatérése után 1353-ban országbíró lett, de a család újabb felemelkedését 1355-ben bekövetkezett halála megakadályozta. Végül Hardi az epilógusban egy rövid kitérőt tesz a család későbbi történetére. A szerző szerint három váruk ellenére még mindig a leggazdagabbak közé tartoztak, de a hatalomba való visszatérésüket folyamatosan gátolták riválisaik. Fontosságának megfelelően vizsgálja azt a folyamatot, amelynek révén a két ágra szakadó család az Ung megyei nemeség között találta meg életkeretét.

A kötet irodalomjegyzékét átlapozva elmondható, hogy a szerző számos szerb-horvát nyelven elérhető forrás és irodalom mellett, figyelembe vette a téma összes magyar nyelvű tudományos publikációját. Emellett az is látható, hogy alapos franciaországi és olaszországi kutatómunkát végzett. Munkája így rendkívül széles látókörű összefoglaló, amely az addig megjelent szakirodalmi adatokat új adatok bevonásával esetenként más megvilágításba tudja helyezni. A könyv végén több szemléltető fénykép (a három Druget nádor két-két pecsétjét és egy-egy oklevelét) és ábra (a Magyar Királyság térképe a Drugetek által uralt megyékkel, családfa) segíti a megértést.

Némi hiányérzetet csak az kelt, hogy az elemzés nem terjedt ki a család egész történetére, csupán a szerző által jól ismert Anjou-kori történetére szorítkozik, a későbbi sorsukra pedig csak röviden tér ki, annak ellenére, hogy az 1526 utáni időszakban ismét komoly

politikai szerephez jutottak. Összességében elmondható Đura Hardi könyvről, hogy igényes, tudományos munka, ami megállja a helyét a magyar tudományos életben is, és a hiányzó családtörténeti monográfiák kezdő darabja lehet. Nagy problémát jelent viszont, hogy a könyv szélesebb körű hazai elterjedését gátolja, hogy szerb-horvát nyelven íródott. A könyv végén van egy bőséges angol nyelvű összefoglaló, ez azonban az eredeti szöveg minden értékét nem tudja visszaadni. Így megfontolandónak tartom a könyv magyarra fordítását.

Kovács Gergely

Kulcsár Krisztina – Sz. Simon Éva: Őseid nyomában: Oktatási segédanyag a családtörténeti források és adatbázisok megismerésére. Magyar Nemzeti Levéltár, Bp., 2013. 28 p., 20 színes reprint dokumentumot tartalmazó melléklettel (ISBN 978-963-631-225-1)

A családfakutatás egyre népszerűbb napjainkban, s ez a kiadványok terén is megmutatkozik. A könyvtárakban, könyvesboltokban számos kötetet lehet találni erről a témáról. Vannak szigorúan szakmai kiadványok kutatók részére, és azok számára is akadnak kötelező olvasmányok, akik minden előzetes tanulmány nélkül vágának bele ebbe a hosszú, fáradtságos, de annál izgalmasabb küzdelembe. Az *Őseid nyomában* című segédanyagot Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának munkatársai állították össze. A cél az volt, hogy a különböző forrástípusokon keresztül bemutassák, hogyan vonhatóak le bizonyos következtetések az egyes keresett családtagokra vonatkozóan a különféle típusú iratokból. Nagy erénye a kiadványnak, hogy bemutatja a forrástípusok kialakulásának rövid történetét és a használatukban bekövetkezett változásokat is. Segíti a kutatókat abban, hogy ne csupán egy információra koncentráljanak, hanem átfogóan járják körül az egyes iratképzők funkcióját, hogy képet kapjanak arról, hogy egy intézmény irataiban milyen jellegű adattípusra számíthatnak. A kiadvány alapján véve kutatni tanít, eligazodni a levéltári iratanyagban, mindezt úgy, hogy egy pillanatra sem veszíti szem elől elsődleges célját, az útmutatást a családtörténeti kutatásban.

Az összeállítás lépésről lépésre vezeti olvasóját a családfakutatás legfontosabb iratainak megismerésében. Ezek közül az első és legalapvetőbb forrástípus, az anyakönyv. Tartalma szerint születési, házassági, vagy halálozási anyakönyveket adtak ki rendszerint egyházi, illetve állami szervezetek évszázadokon keresztül. A családi, városi feljegyzések mellett főként egyházi anyakönyvek nyújtottak információt a lakosság családi állapotában bekövetkezett változásokról. A kereszt- vagy házasságleveleket egyházközségek szerinti bejegyzésekben kell keresni azoknak, akik tudják, hogy ősük milyen vallásúak voltak. Előfordult azonban, hogy a protestáns felekezetek tagjainak életeseiményei a katolikusok nyilvántartásában szerepeltek, ha nem voltak adottak a feltételek a külön nyilvántartás vezetésére.

Egy-egy családtag vagy kisebb közösség életútját sem lehet pusztán az anyakönyvi adatok segítségével leírni, hanem a mikro- és makrokörnyezetbe ágyazottan lehet elhelyezni és értelmezni az adott életutat és annak eseményeit. A levéltárosok által készített

összeállítás több lehetőség bemutatásával nyújt segítséget ahhoz a továbblépéshez, amelyet az anyakönyvi kutatáson túl való vizsgálódás igényel. Olyan, kevésbé nyilvánvaló információforrásokat mutatnak be a kezdő kutatók számára, mint például az útlevelek, az országos összeírások, a vármegyei közgyűlések jegyzőkönyvei. Emellett levelezések, iskolai nyilvántartások jegyzékét is érdemes átnézni, s a gyűjtemény felhívja a figyelmet a magándokumentumok, a családi öndokumentálás fontosságára is.

Az internet használata ma már nemcsak a fiatal generáció számára fontos kutatási eszköz. A forrástípusok mellett a kiadvány bemutatja a családtörténeti kutatás legfontosabb forrásainak nemzetközi és magyar adatbázisait és azok elérhetőségét. A megfelelő adatbázisokban történő böngészés új információt nyújthat a keresett irat helyét illetően, vagy akár annak digitalizált változatát is fellelhetjük. Több ilyen oldalt is találtunk a levéltárak adatbázisaiban. A Magyar Nemzeti Levéltár honlapján találhatóak meg például a nemességigazolások, a <http://adatbazisonline.hu/adatbazis/a-131-illesy-fele-csaladortneti-adatbazis> oldalon.

A nemesi származás igazolását a török kiűzése után, a 18. század elején többször is kérték a hatóságok. A családoknak hitelt érdemlő dokumentumokkal kellett bizonyítaniuk nemesi címüket lakóhelyükön. Az adott vármegyében aztán összesítették ezeket az adatokat, listákat készítettek, amelyekben további feljegyzések szerepeltek az adatszolgáltató rokon személyéről és, hogy ki, milyen dokumentummal igazolta a nemességét. Ha nem sikerült igazolni a nemességet, akkor a legfontosabb privilégium, a család adómentessége megszűnt. A fennmaradt listák azonban csak a férfi családtagok nevét őrizték meg az utókor számára.

Az *Őseid nyomában* című oktatási segédanyag kiváló és hasznos kiadvány, mely egy izléeses, a témához illeszkedő illusztrációval díszített mappába helyezett tájékoztató füzetből és egy színes, 20 darabból álló reprint dokumentumokat tartalmazó mellékletből áll. Az összeszedett mondanivalót jól egészíti ki a tipográfusok által tervezett szín- és formavilág.

A mellékletben található korhű másolatokat a különböző levéltári irattípusokból válogatták össze a szerzők a klasszikus ősfától, ma köznyelven családfától, a nemesi oklevélen, anyakönyvön át a névváltoztatási engedélyig. Az időben visszafelé haladva két dolog nehezíti a kutatást. Az egyik az iratok számának csökkenése, a másik pedig a nyelv, illetve a nyelvezet. Ez utóbbit jól szemléltetik a mintadokumentumok, amelyek egy része magyarul, másik része latinul íródott. A korabeli magyar szöveg értelmezése is megkívánja adott esetben a szakértői segítséget. Ebből is kitűnik, hogy aki belevág e feladatba, annak egyszerre kell történéshoz és nyelvészhez lennie, de földrajzi és matematikai ismeretek sem ártanak.

A füzet világos és közérthető stílusban vezet be a családfakutatás rejtelmibe, amelynek elolvasása után az olvasó rögtön kedvet kaphat a kutatáshoz. Nemcsak a családfakutatók számára nyújt azonban segítséget, hanem azoknak a pedagógusoknak, oktatási szakembereknek is, akik szeretnék az iskolai tananyagot színesíteni, közelebb hozni a fiatal korosztály számára. A kiadványt bátran forgathatják 9–99 éves korig, ezért jó lenne, ha elektronikus formában is elérhetővé válna ez a módszertani ismertető, s így egyre többen kutathatnának ősük nyomában.

Apáti Anna Zita

HÍREK

BESZÁMOLÓ „AZ ÚJ ANYAKÖNYVI TÖRVÉNY HATÁSAI A LEVÉLTÁRI KUTATÁSOKRA” CÍMŰ KONFERENCIÁRÓL

A Fialat Levéltárosok Egyesülete *Az új anyakönyvi törvény hatásai a levéltári kutatásokra* címmel konferenciát rendezett a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának (MNL OL) Hess András téri épületében 2014. november 12-én. A konferencia célja egyfelől az volt, hogy az érdeklődők árnyaltabb képet kapjanak az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény megalkotásának körülményeiről, az új elektronikus anyakönyvi rendszer felépítéséről és működéséről; másfelől összegezze és megossza a törvény hatályba lépése óta eltelt négy és fél hónap során a kutathatóságról szerzett levéltárosi és kutatói tapasztalatokat, illetve az esetleges módosítások tekintetében konstruktív párbeszédre, vitára hívja az érintett szakmák és a törvényhozók képviselőit. A konferencia két részből állt, egyenként három referátummal. A levezető elnöki teendőket a Fialat Levéltárosok Egyesületének elnöke, Kántor Balázs látta el.

Az előadások sorát *Szabó Krisztián*, a budapesti X. kerületi önkormányzat jegyzője kezdte meg, aki 2009-ben, a Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Hatósági Főosztályának vezetőjeként irányító szerepet játszott a törvény megszövegezésében. Legjelentősebb újításként az elektronikus anyakönyvezés bevezetését jelölte meg, amely ugyanakkor a legnagyobb nehézséget is okozta, tekintve az informatikai háttér kiépítésének rendkívüli költségeit. Az eredeti javaslat szerint – átmeneti megoldásként – egyszerre működött volna a papíralapú és az elektronikus anyakönyvezés, ám egy 2013-ban elfogadott módosítás után, 2014-től kizárólag elektronikus úton történik az anyakönyvek vezetése. Az előadó részletesen bemutatta az új törvény anyakönyvekre vonatkozó kutathatóságának rendelkezéseit, amelyeket a levéltári és az adatvédelmi törvény alapján dolgoztak ki. A törvényben a legjelentősebb eltérések a korábbi állapothoz képest a kutathatósági időkeretek és a kutatási feltételek terén találhatók, amelyek jelentősen szigorodtak. Külön kitért arra, hogy az 1980. december 31-e előtt keletkezett anyakönyvek eredeti példányai (amelyek az anyakönyvvezető őrizetében) vannak nem kutathatók, csak a levéltárakban található másodpéldányok és alapíratok, melyekhez – a törvény adta lehetőségeknek megfelelően – hozzáférhetnek a kutatók. Az ennél később keletkezett anyakönyvek esetében, amelyeket az anyakönyvvezető őriz, lehetséges a kutatás, az egyéb anyakönyvi iratok viszont már nem hozzáférhetőek. Előadását azzal zárta, hogy az új törvény végre lehetővé teszi a kutatást, bár lehetett volna engedékenyebb a kutatók irányába.

Ugróczy Mária, az Országos Anyakönyvi Hivatal és a Belügyminisztérium Állampolgársági Főosztályának egykori vezetője elsősorban az elektronikus anyakönyvvezetésről, és annak intézményi háttéréről tájékoztatott előadásában. Felvázolta a szakfelügyelet és az irányító szervek intézménytörténetét, majd megjegyezte, hogy ezeknek az intézménynek a gyakori átalakítások, és a minisztériumi köteleléből való kiszakításuk miatt gyenge az érdekérvényesítő képességük. Bemutatta az anyakönyvi nyilvántartás felépítését, és ismertette az új törvény által létrehozott alapírat-típusokat. Végül tájékoztatott arról, hogy mely szervezeteknek és személyeknek van adatrögzítési jogkörük, kiknek van hozzáférésük az adatbázisokban szereplő információkhoz, és milyen kötelezettségei vannak a levéltáraknak az anyakönyvi adatkezelésben.

Reisz T. Csaba, a MNL OL címzetes főigazgatója kifejtette, hogy a kutathatóság megfelelő szabályozása érdekében a levéltáraknak közvetítő szerepet kéne betölteniük a törvényhozás és a kutatók között. Az új törvényt jelen formájában több szempontból is problémásnak ítélte, ezért kezdeményezett párbeszédet a Turul 2014. évi 1. számába írt cikkével, amely azonban nem talált visszhangra szakmai körökben. Előadásában vitaindító javaslatait – a levéltári törvény rendelkezéseit szem előtt tartva – tézisekben foglalta össze, amelyek szerint az anyakönyvek és az anyakönyvi alapíratok marandandó értékű köziratok, így levéltárban van a helyük. Ezzel szemben jelenleg a levéltárak az anyakönyvek másodpéldányait őrzik, amelyek azonban nem minősülnek marandandó értékű iratoknak, és csupán biztonsági okokból kerültek a levéltárakba. Ennek fényében a másodpéldányok nem tekinthetők levéltári anyagnak, így a törvényben határozott védelmi idő sem érvényes rájuk, ahogy az egyházi anyakönyvekre sem. Mindezek mellett elismerte, hogy ez az első olyan törvény, amely lehetővé teszi az állami anyakönyvekhez való hozzáférést, viszont olyan védelmi időket szab meg, amelyek tulajdonképpen ellehetetlenítik a kutatást, és elriasztják a kutatókat. Ez pedig súlyosan sérti a tudományos kutatási rendszer és a levéltárak integritását, valamint az egyéni, közösségi, nemzeti és tudományos érdekeket is. Javaslatára szerint inkább az adatok nyilvánosságra hozatalánál kéne a megfelelő adatvédelmi lépéseket megtenni, nem a megismerhetőséget korlátozni. Felvetett olyan problémákat is, amelyekről a törvény nem rendelkezett, így az elektronikus anyakönyvek védelmét, az elektronikus biztonsági másolatok kérdését, és az 1980. december 31-e után keletkezett anyakönyvek kutathatóságát lehetővé tevő kutatási szabályozást (például a kutatóhely kialakításának, nyitva tartásnak vagy a kiadási határidőnek a meghatározása).

A szünet után *Kenyeres István*, Budapest Főváros Levéltárának főigazgatója beszámolt a BFL-nek, az új törvény értelmében megalkotott kutatási szabályzatáról, illetve a törvény bizonyos rendelkezéseinek értelmezése körüli nehézségekről. Ennek illusztrálására bemutatta azt a véleménye szerint nem túl építő jellegű levelezést, amelyet a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium közjogi jogalkotásért felelős államtitkárával, majd a Belügyminisztérium szabályozási és koordinációs helyettes államtitkárával folytattak hivatalos állásfoglalás végett. Ezután kitért az új szabályzat anyakönyvi kutatással kapcsolatos rendelkezéseire, melyek a törvény előírásaihoz képest szigorúbb védelmi időket szabtak meg. Tapasztalatait összegezve megállapította, hogy bár szerinte a védelmi idő lejártá előtt történő kutatás szabályozása jól lett megoldva, valamint minden anyakönyv mikrofilmre, és digitalizálva van, mégis érezhetően csökkent az anyakönyvek kutathatósága, ezért szerinte is módosítani kéne a törvényt.

Hermann István, a Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltárának igazgatója, előadásának elején bemutatta a levéltár kutatási szabályainak az utóbbi években történt változásait. Elmondta, hogy a korábbi anyakönyvi törvény alapján 2010 és 2014 között nem volt engedélyezve az állami anyakönyvekben való kutatás. (A szabályozást egy kutatói panasz kivizsgálása után alkották meg, a vizsgálat során ugyanis újraértelmezték a régi törvényt, amely tiltotta az anyakönyvek kutatását.) Az új törvény ezt lehetővé tette, de számos értelmezési problémát is felvetett. Meglátása szerint több fogalom – így az anyakönyvi bejegyzés és a kutatás – jelentése nincs pontosan definiálva az értelmező rendelkezések között. A levéltárak tájékoztatási kötelezettsége az érintettek személyes adatainak kezeléséről ugyancsak nem egyértelmű a törvényben. Továbbá az az elvárás, hogy az anyakönyvek egyes bejegyzéseit egymástól elkülönítve bocsássák a kutatók rendelkezésére, megoldhatatlan a levéltárak számára. Mindezen problémák pedig abból adódtak, hogy a törvény előkészítése során nem egyeztettek az illetékes szervekkel, így a levéltár és a kutatók számára kedvezőtlen eredmény született. Véleménye szerint felülvizsgálatra szorulnak az anyakönyvi személyes adatokra vonatkozó védettségi időkorlátok is, mert ez a kérdéskör sem lett megfelelően kidolgozva.

Az utolsó előadó *Kollega Tarsoly István* volt, aki a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület elnökeként kutatói oldalról mutatta be az új anyakönyvi törvény hatásait. Elmondása szerint komoly kutatói panaszok nem érkeztek, az új szabályozás nem vetette vissza a családfakutatást, sőt a MACSE taglétszáma folyamatosan bővül, ami jelzi, hogy van igény a személyes/családi múlt megismerésére. Véleménye szerint ennek érdekében az állami anyakönyveket indexelni kéne és minél szélesebb körben elérhetővé tenni. Erre vonatkozóan jó példaként hozta fel a MACSE online adatbázisát, amelyben rekordonként lehet keresni, így az eredeti anyakönyveket sem kell megtekinteni. Az törvény azonban ellehetleníti a működését, mert az új szabályok értelmében egy részét törölniük kéne, ez viszont a múlt megismerésének jogát, a múlthoz való hozzáférést csorbítaná.

A konferencia végén *Gecsényi Lajos*, a Magyar Országos Levéltár korábbi főigazgatója elnöklésével kerekasztal beszélgetés kezdődött. Az elnök méltatta az előadásokat és örömet fejezte ki afellett, hogy azok az anyakönyvi kutatás problémáin túl, a levéltári munka problémáiról is szóltak. A kerekasztal beszélgetés során Ugróczky Mária a születési anyakönyvek adattartalmának változásainak nyomon követését és feltárását szorgalmazta. Reisz T. Csaba a személyes adatok védelmének meghosszabbítása kapcsán kifejtette, hogy az anyakönyvek őrzésének nem a titkosítás, hanem a kutathatóság lehetővé tétele a célja, ezért a levéltáros szakmának meg kell szabaddania a kutatást a felesleges korlátozásoktól. Kenyeres István megjegyezte, hogy a vonatkozó európai szabályozások mellett érdemes lenne a jól működő családfa-kutatási adatbázisokat is mintául venni. Az anyakönyvek közirati jellege kapcsán hozzátette, hogy – mivel ezek maradandó értékűek – a levéltáraknak ellenőrizniük kéne az anyakönyvi hivatalok iratkezelését és az iratok őrzésének körülményeit is. Kollega Tarsoly István szerint az elektronikus anyakönyvi rendszer adatalelemből készített adatbázisok kiváló alapot nyújthatnának a családfakutatásoknak, de ehhez az adatok megismerhetőségére vonatkozó részeket meg kéne változtatni a törvényben.

Gecsényi Lajos a kerekasztal-beszélgetés és a konferencia zárásaként megkérte a résztvevőket, hogy minden érintett fórumon hirdessék az elhangzottakat, mert azok nem csak a szűk szakmát, hanem szélesebb közönséget érintenek.

Az elhangzott előadások tanulsága az volt, hogy – bár a törvény megengedi az anyakönyvekben való kutatást, mégis számtalan olyan korlátozást és ellentmondást tartalmaz, amely jelentősen megnehezíti, adott esetben ellehetleníti a kutatók és a levéltárak munkáját. Ennek egyik jellemző példája, hogy a védelmi idő tekintetében mást ír elő a hatályos levéltári törvény és az új anyakönyvi törvény. Előbbihez képest az anyakönyvi törvényben megemelték a személyes adatok védelmében megszabott kutatói korlátozást (levéltári törvényben: halálozás után 30, irat keletkezése után 60, születés után 90 év; anyakönyvi törvényben: irat keletkezése után 75, születés után 100 év). Ám ettől még – a halotti anyakönyvek bejegyzésein kívül – nem lehet biztosan tudni, hogy az érintett személy életben van-e, és így adatai biztosan nem kutathatóak. Ennek kiküszöböléséhez a levéltáraknak bejegyzésenként kellene nyilvántartaniuk az anyakönyvi adatokat, ami kivitelezhetetlen lenne, így más megoldásokat kellett találniuk. A BFL például a védelmi időhatár szigorításával (születés után 130 év, házasság után 86 év), a MNL pedig a születési és házassági anyakönyvek kutatásának korlátozásával reagált az új szabályozásra. A konferencia fő mondanivalója értelmében szükség van további szakmai párbeszédre, amelyet minél inkább ki kell szélesíteni – bevonva a törvényhozás képviselőit is –, hogy egy törvénymódosítással olyan jó megoldás szülessen, amely minden érintett érdekeire tekintettel van.

Derzsy Márk

E számunk szerzői

APÁTI ANNA ZITA levéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)

DERZSY MÁRK egyetemi hallgató (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

KEGLEVICH KRISTÓF középiskolai tanár (Fazekas Mihály Gimnázium, Bp.)

KOVÁCS GERGELY egyetemi hallgató (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bp.–Piliscsaba)

NEUMANN TIBOR: tudományos főmunkatárs (MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Bp.)

SZASZKÓ ELEK középiskolai tanár (Karinthy Frigyes Két Tanítási Nyelvű Gimnázium, Bp.)

C. TÓTH NORBERT tudományos főmunkatárs (Magyar Tudományos Akadémia–Szegedi Tudományegyetem–Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Magyar Medievalisztikai Kutatócsoport)

TÁJÉKOZTATÓ

Szerzőink figyelmébe

A szerkesztőség a beérkezett kéziratok közléséről két anonim szakmai bíráló (lektor) véleményének ismeretében hoz döntést. A szerkesztőség kizárólag olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek a szerkesztőség által előírt követelményeknek. Kérjük a tanulmányok és az ismertetések szerzőit, hogy minden esetben végleges szövegű kéziratokat küldjenek, mivel a korrektúrában a szerkesztők által megszerkesztett kéziratokon érdemi változtatásokra már nincs lehetőség. A szerkesztőség jegyzetapparátussal együtt lehetőleg 0,5–1 íves (20–40 000 „n”) tanulmányokat, recenziók esetében maximum 5 oldalas (10 000 „n”) írásokat vár. Ennél nagyobb terjedelmű kéziratok megjelentetésére is van lehetőség indokolt esetben (maximum 100 000 „n”). Az ismertetéseknél kérjük az ismertetendő mű (művek) pontos bibliográfiai adatait közölni. A tanulmányokban csak a jegyzetekben történik hivatkozás, nem kell felhasznált irodalom- vagy rövidítésjegyzéket készíteni.

Az egységes jegyzetapparátus érdekében kérjük az alábbiak betartását:

- A hivatkozott művek szerzőinek nevét kurziválni kell; nem kurziváljuk viszont szerkesztőjének (szerkesztőinek) nevét. Ez utóbbiakat a jelzett könyv, tanulmánykötet címe után zárójelbe téve adjuk meg (pl. Szerk. Domanovszky Sándor.). Ha egy műnek több szerzője, illetve szerkesztője van, azokat nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól. A szerző(k) neve után a cím előtt kettőspontot tegyünk.
- Az oldalhivatkozáskor kérjük az oldal sorszámát megadni, a tól–ig-oldalszámok és évszámok esetében nagy kötőjelet (–) írjunk (38–40., 61–72.).
- A hivatkozáskor csak a kiadás helyét és évét tüntessük fel, a kiadót nem.
- Ha a hivatkozott mű esetében több kiadási hely van megadva, az egyes helységeket nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól (pl. Bp.–Debrecen). Ha a kiadás helye Budapest, azt mindig rövidítve írjuk ki (Bp.). A kiadás helye után, az év előtt vesszőt kell tenni (pl. Bp.,).
- Amennyiben a hivatkozott mű valamilyen sorozat keretében jelent meg, a sorozat címét a kiadási hely és év után zárójelben tüntessük fel: pl. (Monumenta Hungariae Historica).
- Ha tanulmánykötetben napvilágot látott cikket idézünk, úgy a hivatkozott tanulmány után az „In:” szócskát írjuk, és közvetlen utána adjuk meg a tanulmánykötet címét és zárójelben a szerkesztőjét/szerkesztőit.
- Folyóiratban megjelent cikkekre történő hivatkozáskor nem tesszük ki az „In:” szócskát. A hivatkozott folyóirat címét kurziváljuk, és utána tegyünk vesszőt; ezt követi az évfolyam vagy kötetszám, majd zárójelbe téve a megjelenés éve, utána az illető évben megjelent szám, végül pedig az oldalszám: pl.: *Történelmi Szemle*, 1 (1958) 1. sz. 52. Az éven belüli számot csak abban az esetben jelöljük, ha a folyóiratnál nem folyamatos a lapszámozás az egyes számok esetében.
- Amennyiben ugyanarra a műre történik hivatkozás, kérjük a hivatkozott szerző családi nevét teljesen megismételve, keresztnévét azonban rövidítve megadni, utána kettős pontot tenni, majd az „i. m.” jelölést használni. Ezt követi az oldalszám. (Pl.: *Nagy I.*: i. m. 32.). Ha egymást követően ugyanarra a műre és oldalszámra hivatkozunk, írjuk, hogy „Uo.” Ha ugyanazon szerző egy másik munkájára, tanulmányára hivatkozunk, úgy az utóbbit/utóbbiakat az előbb idézettől egyértelműen el kell különíteni (pl. rövidített címmel, kerülve az évszamos rövidítést) és erre hivatkozni. Ha szerkesztett műre, forráskiadványra vagy sokszerzős műre történik hivatkozás, akkor a cím után zárójelben közöljük a továbbiakban alkalmazott rövidített címet (pl. a továbbiakban Reg. Arp.). Ha több kötetes műre történik hivatkozás, kérjük minden esetben az idézett kötetszámot, eltérő kiadási hely és év esetén ez utóbbiakat is feltüntetni. (Pl. *Nagy I.*: i. m. XI. k. Pest, 1858.)
- A kéziratokban az évszázadokat – idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével – arab számmal jelöljük.
- Írásaikat minden esetben Word for Windows szövegszerkesztő programban készítve juttassák el a szerkesztőségbe elektronikus úton a turul@mol.gov.hu vagy a szerkesztőség tagjainak címére. A szöveget balra zártan írják, és a kurziváláson kívül semmilyen kiemelés (kövérítést, aláhúzást, ritkítást) vagy formázást ne alkalmazzanak. A tapadó írásjeleket is kurziválni kell, ha az előtte álló szó kurzív.
- A betűtípusok megválasztásakor ajánljuk a Times New Roman-t.
- A lábjegyzeteket automatikus számozással kérjük megadni, „lábjegyzet”-programot választva. Így a jegyzetek az oldal aljára kerülnek.
- Amennyiben a kiadandó tanulmányban képet/képeket is kívánnak közölni, kérjük azt/azokat mellékelni, vagy digitális formában a kézírathoz csatolva beküldeni, minden esetben jelölve a kéziratban, az/azok hova kerüljön/kerüljenek. Csak nyomdai szempontból jó minőségű képeket tudunk közölni. A Magyar Országos Levéltár anyagából közlendő képet nem szükséges mellékelni, csak a pontos jelzetet feltüntetni.
- Amennyiben nagyobb méretű táblázatokat kívánnak közölni, melyek meghaladják a folyóirat szedéstükör-szélességét, kérjük azokat a tanulmány szövegének végéhez illeszteni, külön szakaszban. A genealógiai táblázatokat is Word for Windows szövegszerkesztő programban kérjük.
- Csak a jegyzetekben (ld. = lásd, vö. = vesd össze, pl. = például) használjunk rövidítéseket, a főszövegben ne, ott tehát kiírjuk, hogy „például”.
- A főszövegben és a jegyzetekben az idézeteket nem kurziváljuk, csak idézőjelbe tesszük. Az idegen nyelvű (többnyire latin) kifejezéseket, formulákat viszont kurziváljuk.
- A folyóiratban közlésre kerülő tanulmányokról különnyomatokat csak külön igény alapján, megegyezés szerint készítünk. Az aktuális számból a tanulmányok szerzői öt tiszteletpéldányt kapnak, valamint dolgozatukat elektronikusan PDF formátumban.

Példák a hivatkozásokra:

Monográfiák esetében:

Szentpétery Imre: Magyar oklevéltan. Bp., 1930. (A magyar történettudomány kézikönyve II. 3.)

Folyóiratok esetében:

Ghyczy Pál: Kanizsai Dorottya címereslevele 1519-ből. *Turul*, 46 (1932) 68–70.

Szerkesztett kiadvány esetében:

Thallóczy Lajos: Jajcza (bánság, vár és város) története 1450–1527. (Az oklevéltárat szerk. Horváth Sándor.) Bp., 1915. (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria XL.) 76.

Tanulmánykötetben megjelent írás esetében:

Kubinyi András: A királyi udvar élete a Jagelló-korban. In: Kelet és Nyugat között. Történeti tanulmányok Kristó Gyula tiszteletére. (Szerk. Koszta László.) Szeged, 1995. 309–355.

Digitális adathordozók esetében:

Engel Pál: Középkori magyar genealógia. CD-ROM. Bp., 2001. Oslí nem.